

Sjundeås plan för småbarnspedagogik 2022

Namn	Sjundeås plan för småbarnspedagogik 2022
Kommun	Sjundeå
Träder i kraft	28.11.2023
Pdf skapad	1.12.2023

Innehållsförteckning

1. Grunderna för planen för småbarnspedagogik och de lokala planerna för småbarnspedagogik.	1
1.1. Grunderna för planen för småbarnspedagogik och deras bindande verkan.	1
1.2. Den lokala planen för småbarnspedagogik.	2
1.3. Barnets plan för småbarnspedagogik.	4
2. Småbarnspedagogikens uppdrag och allmänna mål.	9
2.1. Förpliktelser som styr småbarnspedagogiken.	9
2.2. Verksamhetsformer inom småbarnspedagogiken.	12
2.3. Småbarnspedagogiken som en del av barnets uppväxt och lärtig. . .	13
2.4. Värdegrunden.	14
2.5. Synen på lärande.	16
2.6. Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård. . . .	17
2.7. Mångsidig kompetens.	18
2.7.1. Förmåga att tänka och lära sig.	18
2.7.2. Kulturell och kommunikativ kompetens.	19
2.7.3. Vardagskompetens.	20
2.7.4. Multilitteracitet.	20
2.7.5. Digital kompetens.	21
2.7.6. Förmåga att delta och påverka.	21
3. Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken.	23
3.1. Riktlinjer för att utveckla verksamhetskulturen.	24
3.1.1. En lärande gemenskap är kärnan i verksamhetskulturen.	25
3.1.2. En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation. . . .	26
3.1.3. Delaktighet, likabehandling och jämställdhet.	26
3.1.4. Kulturell mångfald och språkmedvetenhet.	27
3.1.5. Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil.	28
3.2. Lärmiljöer inom småbarnspedagogiken.	29
3.3. Samarbete inom småbarnspedagogiken.	31
3.3.1. Samarbete med vårdnadshavarna.	31
3.3.2. Samarbete med olika aktörer.	32
4. Planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken.	35
4.1. Referensram för den pedagogiska verksamheten.	35
4.2. Pedagogisk dokumentation.	36
4.3. Mångsidiga arbetssätt.	37

4.4. Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande.	38
4.5. Lärområden.	39
4.5.1. Språkens rika värld.	40
4.5.2. Mina många uttrycksformer.	41
4.5.3. Jag och vår gemenskap.	43
4.5.4. Jag utforskar min omgivning.	45
4.5.5. Jag växer, rör på mig och utvecklas.	46
4.6. Preciseringar gällande språk och kultur.	48
4.6.1. Småbarnspedagogik på två språk.	49
5. Stöd för barnet.	52
5.1. Principer och ansvar för att ordna stöd.	52
5.2. Samarbete i samband med stöd.	54
5.2.1. Samarbete med barnet och vårdnadshavaren.	54
5.2.2. Sektorsövergripande samarbete.	55
5.3. Genomförandet av stödet i småbarnspedagogiken.	55
5.3.1. Allmänt stöd.	56
5.3.2. Intensifierat stöd.	57
5.3.3. Särskilt stöd.	57
5.3.4. Stödformer.	58
5.4. Bedömning av stödet för barnet.	60
5.5. Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd.	61
5.6. Beslut om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster.	63
6. Småbarnspedagogik som baserar sig på en alternativ pedagogik eller en särskild åskådning.	65
7. Utvärdering och utveckling av verksamheten inom småbarnspedagogiken.	66
7.1. Utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten.	66

1. Grunderna för planen för småbarnspedagogik och de lokala planerna för småbarnspedagogik

Grunderna för planen för småbarnspedagogik är en nationell föreskrift som utfärdats av Utbildningsstyrelsen enligt lagen om småbarnspedagogik¹. De lokala planerna för småbarnspedagogik och barnens planer för småbarnspedagogik ska utarbetas och småbarnspedagogiken ska genomföras i enlighet med denna föreskrift. Beredningen av grunderna för planen för småbarnspedagogik styrs framför allt av lagen om småbarnspedagogik, som föreskriver om barnets rätt till småbarnspedagogik och om målen för småbarnspedagogiken. Förskoleundervisningen, som regleras av lagen om grundläggande utbildning², är en del av småbarnspedagogiken. Förskoleundervisningen styrs av föreskriften om grunderna för förskoleundervisningens läroplan som Utbildningsstyrelsen har utfärdat.

Småbarnspedagogiken är en del av det finländska utbildningssystemet och en viktig del av barnets uppväxt och lärtig. Syftet med småbarnspedagogiken är att stödja barnets förutsättningar för lärande och främja livslångt lärande och uppfyllandet av utbildningsmässig jämlikhet i enlighet med inkluderande principer³. Till dessa principer hör alla barns lika rättigheter, jämlikhet, likabehandling, icke-diskriminering, värdesättning av mångfald samt social delaktighet och gemenskap⁴. Inkludering är ett omfattande begrepp och gäller alla barn. Inkludering ska ses som en princip, en värdering och ett sätt att tänka som berör anordnandet av småbarnspedagogiken som helhet. Dessa grunder har utarbetats i enlighet med principerna om inkludering, som särskilt behandlas i samband med värdegrunden i kapitel 2, ur verksamhetskulturens synvinkel i kapitel 3 och med beaktande av stödet för barnet i kapitel 5. Vårdnadshavarna bär det primära ansvaret för sina barns fostran. Småbarnspedagogiken stöder och kompletterar hemmens fostrande uppdrag och bidrar till barnens välbefinnande.

Avsikten med den nationella styrningen av småbarnspedagogiken är att skapa likvärdiga förutsättningar för en helhetsmässig uppväxt, utveckling och lärande för de barn som deltar i småbarnspedagogiken.

Utgångspunkten för grunderna för planen för småbarnspedagogik har varit förändringar i barnens uppväxtmiljö och i verksamhetsmiljön inom småbarnspedagogiken. Dessutom har förändringar i lagstiftningen beaktats. Grunderna har beretts i samarbete med olika intressentgrupper och utgående från de senaste resultaten av forskning och utvecklingsarbete.

Planen för småbarnspedagogik är en helhet som omfattar tre nivåer. Den består av de nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik, de lokala planerna för småbarnspedagogik och barnens planer för småbarnspedagogik.

1.1. Grunderna för planen för småbarnspedagogik och deras bindande verkan

Grunderna för planen för småbarnspedagogik har som uppdrag att stödja och styra hur småbarnspedagogiken ordnas, genomförs och utvecklas. Grunderna för planen för småbarnspedagogik ska bidra till att verksamheten håller hög kvalitet och genomförs på lika grunder i hela landet. Med småbarnspedagogik avses en systematisk och målinriktad helhet som består av fostran, undervisning och vård och i vilken i synnerhet pedagogiken betonas⁵.

1 Lag om småbarnspedagogik (540/2018)

2 Lag om grundläggande utbildning (628/1998) och förordning om grundläggande utbildning (852/1998)

3 Lag om småbarnspedagogik 3 §

4 RP 148/2021 rd: Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik, s. 32

5 Lag om småbarnspedagogik 2 §

I grunderna för planen för småbarnspedagogik definieras småbarnspedagogikens centrala mål och innehåll, samarbetet mellan anordnaren av småbarnspedagogik och barnens vårdnadshavare, det sektorsövergripande samarbetet samt innehållet i barnets plan för småbarnspedagogik⁶.

Grunderna för planen för småbarnspedagogik är en föreskrift som är juridiskt bindande för anordnarna av småbarnspedagogik. Grunderna för planen för småbarnspedagogik innehåller förutom föreskrifter även text som belyser grunderna. I slutet av varje kapitel finns en förteckning över sådant som avgörs på lokal nivå och som styr hur den lokala planen för småbarnspedagogik utarbetas och hur den småbarnspedagogiska verksamheten genomförs. I grunderna för planen för småbarnspedagogik finns också hänvisningar till lagstiftningen. Avsikten med hänvisningarna är att förtydliga sambandet mellan grunderna och lagstiftningen.

I detta styrdokument används begreppet anordnare av småbarnspedagogik⁷ i betydelsen kommun, samkommun eller privat serviceproducent. Vårdnadshavare används i betydelsen barnets förälder eller annan vårdnadshavare. I det svenskspråkiga styrdokumentet används begreppen småbarnspedagogik och småbarnspedagogisk verksamhet synonymt och begreppet sektorsövergripande samarbete används för att förtydliga uppgifter som förutsätter samarbete över sektorsgränserna.

1.2. Den lokala planen för småbarnspedagogik

Anordnarna av småbarnspedagogik ska utarbeta och godkänna lokala planer för småbarnspedagogik utgående från de nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik. Skyldigheten att utarbeta en plan för småbarnspedagogik gäller också öppen småbarnspedagogisk verksamhet som kommunen köper och privat daghemsverksamhet eller privat familjedagvård som övervakas av kommunen. De lokala planerna för småbarnspedagogik är bindande och de ska utvärderas och utvecklas. Den lokala planen för småbarnspedagogik kan utarbetas så att den gäller alla verksamhetsformer (daghemsverksamhet, familjedagvård och öppen småbarnspedagogisk verksamhet) eller skilt för varje verksamhetsform. Flera anordnare av småbarnspedagogik kan också komma överens om att utarbeta, utvärdera och utveckla planen för småbarnspedagogik gemensamt⁸.

Planen för småbarnspedagogik ska utarbetas så att den preciserar, styr och stöder anordnandet av småbarnspedagogiken på lokal nivå. Då planen för småbarnspedagogik görs upp ska man beakta lokala särdrag, eventuella pedagogiska prioriteringar, barnens behov samt resultat av utvärderingar och utvecklingsarbete som gäller småbarnspedagogiken. De lokala planerna kan precisera de nationella grunderna, men de kan inte utesluta mål eller innehåll som förutsätts i lagen, förordningen eller i grunderna för planen för småbarnspedagogik.

Planen för småbarnspedagogik ska utarbetas med hänsyn till övriga planer som utarbetas på lokal nivå, bland annat:

- planer och beslut som gäller småbarnspedagogik, barn och familjer
- förskoleundervisningens läroplan
- läroplanen för den grundläggande utbildningen
- eventuell läroplan för den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen
- välfärdsplan för barn och unga enligt barnskyddslagen⁹
- integrationsplan¹⁰
- plan för likabehandling och jämställdhet¹¹.

6 Lag om småbarnspedagogik 21 §

7 Lag om småbarnspedagogik 1 §

8 Lag om småbarnspedagogik 22 §

9 Barnskyddslag (417/2007) 12 § (1292/2013)

10 Lag om främjande av integration 15 § (1386/2010)

11 Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) 5 b § och diskrimineringslag (1325/2014) 6 a §

Anordnaren av småbarnspedagogik ska se till att personalen inom småbarnspedagogiken, vårdnadshavarna och barnen ges möjlighet att vara med och utarbeta och utveckla den lokala planen för småbarnspedagogik¹².

För att trygga barnets uppväxt och en kontinuerlig och enhetlig lärtig deltar representanter för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen i att utarbeta och utveckla planen för småbarnspedagogik. Då den lokala planen för småbarnspedagogik utarbetas ska man samarbeta med kommunens olika förvaltningsområden och med myndigheterna som sköter uppgifter inom social- och hälsovården (kapitel 3.3).

Anordnaren av småbarnspedagogik ska godkänna planen för småbarnspedagogik separat för småbarnspedagogik på svenska, finska, samiska och vid behov för småbarnspedagogik på något annat språk¹³.

Anordnaren av småbarnspedagogik ska utvärdera den småbarnspedagogiska verksamheten och delta i utomstående utvärdering av verksamheten¹⁴. Då man utvärderar småbarnspedagogiken på lokal nivå kan man använda sig av utvärderingsdata som producerats med hjälp av den nationella informationsresursen inom småbarnspedagogiken Varda¹⁵ samt utvärderingsverktyg som tagits fram av Nationella centret för utbildningsutvärdering¹⁶. Utvärderingen behandlas närmare i kapitel 7.

Sjundeås plan för småbarnspedagogik

Sjundeås plan för småbarnspedagogik består av de av Utbildningsstyrelsen uppgjorda nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik (2022) samt av de lokala kommunspecifika delarna. Båda texterna är förpliktigande och styrande då det kommer till att ordna och förverkliga Sjundeå kommuns småbarnspedagogik. Sjundeå bildningsnämnd godkänner att Sjundeås plan för småbarnspedagogik.

I Sjundeå kommun använder man en gemensam plan för småbarnspedagogik, som följs i den kommunala småbarnspedagogiken och bland privata serviceproducenter inom småbarnspedagogiken som verkar i kommunen och som styrs och övervakas av Sjundeå kommun. I Sjundeå genomförs småbarnspedagogiken i enlighet med de nationella och kommunspecifika planerna samt utgående från planer för småbarnspedagogik som är verksamhets- och barnspecifika. I vissa ställen används för barnets plan för småbarnspedagogik förkortningen Barnets psp.

I beredningen av Sjundeås plan för småbarnspedagogik har man beaktat bl.a. följande lokala planer:

- Sjundeå kommuns strategi
- Bildnings- och välfärdstjänsternas utvecklingsplan (SIVKESU)
- Sjundeå kommuns integrationsprogram
- Sjundeås läroplan för förskoleundervisning
- Sjundeås läroplan för den grundläggande utbildningen
- Plan för att skydda mot våld, mobbning och trakasserier (förskoleundervisning och grundläggande utbildning)
- Småbarnspedagogikens rekommendationer för fysisk aktivitet
- Planen för hållbar utveckling

12 Lag om småbarnspedagogik 20 §

13 Lag om småbarnspedagogik 8 §

14 Lag om småbarnspedagogik 24 §

15 Lag om småbarnspedagogik 65–73 §

16 Lag om Nationella centret för utbildningsutvärdering (1295/2013)

Uppdateringen av planen för småbarnspedagogik på kommunnivå har beretts med både den finsk- och svenskspråkiga personalen. För småbarnspedagogikens personal har man ordnat gemensamma workshoppar över enhetsgränserna där man bearbetat den lokala planen för småbarnspedagogik och personalen har haft möjligheten att delta i beredandet av den kommunspecifika planen för småbarnspedagogik. I beredningskedet har personalen och serviceproducenter verksamma i kommunen hörts om behovet att uppdatera de lokala satsningarna och dessa har beaktats i uppdateringsarbetet, utöver de nationella behoven för uppdatering. Därtill har vårdnadshavarna och barnen haft möjligheten att påverka uppdateringen av den lokala planen för småbarnspedagogik genom att svara på enkäten riktad till dem. Utkastet för Sjundea's plan för småbarnspedagogik har funnits till offentligt påseende och man har kunnat kommentera det på kommunens webbsidor.

I planen för Sjundea's småbarnspedagogik syns bokföringar för grunderna av planen för småbarnspedagogik och kommunlinjedragningarna som beretts på basis av dem. Sjundea's plan för småbarnspedagogik publiceras även elektroniskt och finns tillgängligt bland annat på sidan sjunde.fi, både på svenska och finska.

Verksamhetsplan för småbarnspedagogikenheten

Personalen inom småbarnspedagogiken uppgör i början av verksamhetsperioden senast före utgången av september en verksamhetsplan för verksamhetsenheten. Den enhetsspecifika verksamhetsplanen uppgörs av kommunala och kommunens privata serviceproducenter inom småbarnspedagogik. I beredningen av verksamhetsplanen samt i förverkligandet av den beaktas i Sjundea's plan för småbarnspedagogik Utbildningsstyrelsens förpliktelser samt lokala linjedragningar och satsningar. I enhetens verksamhetsplan fastställs mer ingående genomförande av Sjundea's plan för småbarnspedagogik i vardagen.

I uppgörandet av den enhetsspecifika verksamhetsplanen beaktas vårdnadshavarnas och barnens åsikter. Den justerade årsklockan som gäller småbarnspedagogiksenhetens verksamhet kompletterar planen. Verksamhetsplanen för familjedagvårdens verksamhet kombinerar reservvårdplats, daghemmets verksamhetsplan.

Utvärderingen av genomförande av den enhetsspecifika verksamhetsplanen är fortgående och regelbundet. Vårdnadshavarna kan även delta i utvärderingen av enhetens verksamhetsplan på enhetsnivå enligt överenskommelse. Personalen vid småbarnspedagogikens verksamhetsenhet ansvarar för att vårdnadshavarna är medvetna om Sjundea's plan för småbarnspedagogik som tillämpas och om den årliga verksamhetsplanen som preciserar den samt deras innehåll. Verksamhetsplanerna finns till vårdnadshavarnas påseende i enheterna.

Småbarnspedagogikens verksamhet i barngruppen

Barngruppens verksamhet bygger på barnens individuella behov och i enlighet med de pedagogiska mål som finns antecknade i barnens psp. I barngruppens verksamhet görs tillägg och preciseringar enligt barnens behov och intresseobjekt under verksamhetsperioden. Verksamheten planeras med en inkluderande verksamhetskultur så att varje barn kan delta i gruppens verksamhet och prova på delaktighet.

Hela gruppens personal deltar i planerande, genomförande och utvärderande av gruppens verksamhet. I daghemmen är det gruppens lärare inom småbarnspedagogik som ansvarar för planerande av verksamheten och för handledande av pedagogiken. Barngruppens verksamhet utvärderas även regelbundet tillsammans med barnen.

1.3. Barnets plan för småbarnspedagogik

Ett barn som deltar i småbarnspedagogisk verksamhet har enligt lagen om småbarnspedagogik rätt till systematisk och målinriktad fostran, undervisning och vård. För att uppfylla detta ska en plan för småbarnspedagogik utarbetas för varje barn på ett daghem eller i familjedagvård¹⁷.

¹⁷ Lag om småbarnspedagogik 23 §

Barnets plan för småbarnspedagogik ska utgå från barnets behov och barnets bästa¹⁸. Även barnets åsikt och önskemål ska klarläggas och beaktas i processen med barnets plan för småbarnspedagogik¹⁹. Personalen har ansvar för att hitta lämpliga sätt att klarlägga barnets perspektiv. Det är viktigt att vårdnadshavarens och personalens iakttagelser och uppfattningar om barnets utveckling och lärande samt förmåga att fungera i grupp beaktas.

Då barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas är det viktigt att känna till barnets kunnande, styrkor, intresseområden och individuella behov. Planen ska också beakta barnets språkliga, kulturella och åskådningsmässiga bakgrund. Då planen utarbetas eller uppdateras ska man använda sig av barnets eventuella tidigare plan för småbarnspedagogik och av pedagogisk dokumentation (kapitel 4.2). De mål som anges i barnets plan för småbarnspedagogik ska ställas upp för personalens pedagogiska verksamhet. De ska beskriva hur man med den pedagogiska verksamheten och lärmiljöerna stöder barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Då målen ställs upp ska man också beakta vårdnadshavarens och eventuella andra sakkunnigas syn på barnets välbefinnande, utveckling och lärande, och på stödbehoven²⁰.

Barnets plan för småbarnspedagogik är ett verktyg för att planera och utvärdera verksamheten. Målen som beskrivs i barnens planer ska beaktas då verksamheten i barngruppen planeras och genomförs samt då lärmiljöerna och verksamhetskulturen utvecklas. Barnets plan för småbarnspedagogik ska utarbetas då barnet börjar på daghem eller i familjedagvård. Planen ska preciseras i enlighet med barnets behov, minst en gång per år²¹.

Processen med barnets plan för småbarnspedagogik omfattar olika skeden. I processen deltar de personer som ansvarar för barnets undervisning, fostran och vård, tillsammans med vårdnadshavaren och barnet. Vid daghemmen ansvarar en person som har behörighet som lärare inom småbarnspedagogik för att barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas och utvärderas. Kompetensen hos en socionom inom småbarnspedagogik kan användas i synnerhet när det gäller barnens och familjernas kunskaper om servicesystemet. Speciallärare inom småbarnspedagogik deltar efter behov i bedömningen av barnets behov av stöd, stödåtgärder eller genomförandet av dem. En lärare inom småbarnspedagogik eller en speciallärare inom småbarnspedagogik kan delta i processen kring barnets plan för småbarnspedagogik för ett barn i familjedagvård. Sakkunniga och andra parter som stöder barnets utveckling och lärande deltar vid behov i utarbetandet och utvärderingen av planen²².

I barnets plan för småbarnspedagogik ska man ange barnets eventuella stöd för utveckling, lärande och välbefinnande, hur stödet ska genomföras samt hur stödets effekt och genomförandet av stödåtgärderna ska utvärderas. Om barnet har en långvarig sjukdom som kräver läkemedelsbehandling ska en plan för läkemedelsbehandling göras upp inom hälso- och sjukvården²³. I den mån uppgifterna i planen för läkemedelsbehandling är nödvändiga för att ordna småbarnspedagogik ska de antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik²⁴. På lokal nivå kommer man överens om hur läkemedelsbehandlingen genomförs inom småbarnspedagogiken. Stödet som ges inom småbarnspedagogiken behandlas närmare i kapitel 5.

Genomförandet av barnets plan för småbarnspedagogik samt den pedagogiska verksamhetens inverkan på barnets utveckling och lärande ska följas upp regelbundet. Planen ska dock granskas alltid då barnets behov kräver det²⁵. Barnets behov av stöd samt hur väl det räcker till, hur ändamålsenligt det är och vilka effekter stödet har ska bedömas och planen ska uppdateras alltid då det sker ändringar i behovet av stöd. Om ett barn får intensifierat eller särskilt stöd ska barnets plan för småbarnspedagogik uppdateras i enlighet med innehållet i ett förvaltningsbeslut²⁶.

18 Lag om småbarnspedagogik 4 § och RP 148/2021 rd, s. 36

19 Lag om småbarnspedagogik 23 §

20 RP 148/2021 rd, s. 36

21 Lag om småbarnspedagogik 23 §

22 Lag om småbarnspedagogik 23 § och RP 148/2021 rd, s. 36–37

23 Hälso- och sjukvårdslag 8 § (1326/2010)

24 Lag om småbarnspedagogik 41 §

25 Lag om småbarnspedagogik 23 §

26 Lag om småbarnspedagogik 15 e §

Initiativet till att granska planen kan komma från personer som i sitt arbete kommer i kontakt med barnet eller från barnets vårdnadshavare. Då barnets plan för småbarnspedagogik utvärderas ska fokus särskilt läggas på hur verksamheten organiserats, hur pedagogiken genomförts och på effekterna av stödåtgärderna.

I barnets plan för småbarnspedagogik ska följande anges:

- barnets styrkor när det gäller utveckling och lärande samt barnets intressen
- mål som stöder barnets utveckling, lärande och välbefinnande, de åtgärder som behövs för att uppnå målen och en utvärdering av hur målen uppnåtts
- barnets eventuella behov av stöd (kapitel 5)
- en eventuell plan för hur läkemedelsbehandlingen genomförs
- barnets, personalens och vårdnadshavarens gemensamma överenskommelser
- andra eventuella sakkunniga som varit med och utarbetat planen
- när planen har utarbetats, granskats och när den granskas nästa gång.

Barnets plan för småbarnspedagogik är sekretessbelagd²⁷. Enligt lagen om småbarnspedagogik har de personer som ansvarar för barnets småbarnspedagogik och de personer som deltar i bedömningen av stödbehovet, stödåtgärderna eller deras genomförande trots sekretessbestämmelserna rätt att av varandra få och att till varandra och till dem som ordnar eller tillhandahåller småbarnspedagogik lämna sådana uppgifter om barnet som är nödvändiga för att anordna och tillhandahålla småbarnspedagogik och för att bedöma stödet. Syftet med informationsöverföringen är att trygga att småbarnspedagogiken genomförs utgående från barnets bästa. Bestämmelserna om att få och lämna ut uppgifter gäller också situationer när barnet övergår från småbarnspedagogik som ordnas av en kommun eller privat serviceproducent till småbarnspedagogik som ordnas av en annan kommun eller privat serviceproducent eller då barnet övergår från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen. Det att ett barn deltar i småbarnspedagogisk verksamhet är offentlig information. Det kan ändå finnas uppgifter som berör barnets deltagande i småbarnspedagogisk verksamhet som är sekretessbelagda²⁸.

Sjundeås barns plan för småbarnspedagogik

Barnets process med psp börjar då barnet börjar i småbarnspedagogiken. För varje barn bereds i samarbete med vårdnadshavarna en plan för småbarnspedagogik. I planen för småbarnspedagogik beskrivs barnets styrkor, intresseobjekt samt stödet barnet får. (Mer om barnets stöd i kapitel 5.) Barnet deltar i beredningen och utvärderingen av planen enligt sin utvecklingsnivå. Planen bereds för gruppens pedagogiska verksamhet med beaktande av barnets individuella behov.

Barnets plan för småbarnspedagogik grundar sig på att känna, höra och observera barnet samt på dokumenterande av verksamheten. Personalen iakttar barnet och samlar vid behov information (dokumenterar) för uppställande av de pedagogiska målen i barnets individuella plan för småbarnspedagogik. Övriga myndigheter, sakkunniga och andra parter som stöder barnets utveckling och lärande kan utöver vårdnadshavarna delta i utarbetandet och utvärderingen av planen. Småbarnspedagogikens speciallärare deltar alltid på man planerar någon stödform för barnet eller då man utvärderar effekten av stödet som ges. Syftet är att försäkra att barnets psp bildar ett kontinuum.

Läraren inom småbarnspedagogik svarar för att ordna diskussionen samt diskutera om barnets plan för småbarnspedagogik. Småbarnspedagogikens speciallärare svarar för att barnets stödprocess löper smidigt och om att informera parter om processen. Ett förvaltningsbeslut fattas om intensifierat och särskilt stöd som ges åt barnet, i enlighet med förvaltningsstadgan. Läraren inom småbarnspedagogik svarar som sin barngrupps pedagog för alla barns planer för småbarnspedagogik samt för att de förverkligas, dokumenteras och utvärderas.

²⁷ Lag om småbarnspedagogik 40 §

²⁸ Lag om småbarnspedagogik 41 § och till exempel lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet 24 § (621/1999)

Alla barnens planer för småbarnspedagogik behandlas även i fostringsteamet efter psp-diskussionen och beaktas i planerandet av barngruppsverksamheten. Förverkligandet av de pedagogiska målen följs upp och utvärderas regelbundet, minst en gång i året eller då behovet av stöd ändras. I barnets psp riktas utvärderingen till utvärdering av verksamhet, arrangemang, inlärningsmiljöer och pedagogik, samt i utvärdering av givet stöd, inte i utvärdering av barnet.

De kommunala verksamhetsenheterna samt de privata serviceproducenterna i kommunen använder den kommunspecifika lokala planen för barnets småbarnspedagogik. Planen för småbarnspedagogik jämte möjliga bilagor arkiveras enligt anvisningarna för arkivering.

I familjedagvården leder eller deltar daghemmets lärare inom småbarnspedagogik i familjedagvårdens barns psp-diskussion.

Principer för överföring samt byte av småbarnspedagogikens sekretessbelagda dokument

Informationsöverföringens mål är smidighet samt att trygga information om barnets bästa för att förverkliga småbarnspedagogiken. I överföringen av barnets uppgifter ska man beakta överföring av uppgifter enbart till de delar som det är väsentligt för ordnandet av barnets småbarnspedagogik.

Under tiden inom småbarnspedagogiken kan barnets få överföringar som exempelvis följande:

- till en annan enhet eller till ett annat verksamhetssätt för småbarnspedagogik i kommunen
- från en privat serviceproducent för småbarnspedagogik till en annan privat producent
- från kommunal till privat
- från privat till kommunal
- från kommunen till en annan kommun
- överföring till kommunal förskoleundervisning (från kommunala enheter samt privata serviceproducenter)

Småbarnspedagogiksenheten som skickar är ansvarig för överföringen av barnets uppgifter till barnets kommande nya enhet eller till förskoleundervisningen. Initiativ ska tas i enheten till vilken barnet flyttas. Småbarnspedagogiksenheten är ansvarig för att be om tillstånd av vårdnadshavare för överföringen av nödvändiga uppgifter om barnet. Anordnaren av småbarnspedagogik har dock rätt att få nödvändiga uppgifter som gäller barnet. Då barnet flyttar utanför kommungränsen antecknar man i barnets ursprungliga plan för småbarnspedagogik följande: när och till vem uppgifter har överförts samt när och till vem man gett en kopia på barnets psp.

BARNETS PLAN FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIK - EN KONTINUERLIG PROCESS

Barnets plan för småbarnspedagogik - En kontinuerlig process

2. Småbarnspedagogikens uppdrag och allmänna mål

Den småbarnspedagogiska verksamheten är en samhällsservice som har många uppdrag. Småbarnspedagogikens uppdrag är att i samarbete med vårdnadshavarna främja barnens helhetsmässiga uppväxt, utveckling och lärande. Småbarnspedagogiken ska främja jämlikhet och likabehandling mellan barnen och förebygga marginalisering. De kunskaper och färdigheter som barnen tillägnas i den småbarnspedagogiska verksamheten stärker deras delaktighet och aktiva deltagande i samhället. Småbarnspedagogiken stöder också vårdnadshavarna i det fostrande arbetet och möjliggör att de kan delta i arbetslivet eller studier.

2.1. Förpliktelser som styr småbarnspedagogiken

Kommunen är skyldig att ordna småbarnspedagogik i den omfattning och i sådan form som behovet i kommunen förutsätter. Man ska sträva efter att ordna småbarnspedagogik nära dem som använder servicen och så att öppettiderna motsvarar det lokala behovet²⁹. Enligt lagen om småbarnspedagogik kan småbarnspedagogisk verksamhet ordnas som daghemsverksamhet, som familjedagvård eller som öppen småbarnspedagogisk verksamhet³⁰. Barnets rätt till småbarnspedagogik gäller enligt lagen den verksamhet som ges på daghem eller i familjedagvård. Vårdnadshavaren beslutar om barnets deltagande i småbarnspedagogiken. Barn som deltar i förskoleundervisningen ska ha möjlighet att delta i småbarnspedagogisk verksamhet på det sätt som lagen föreskriver³¹.

En kommun eller samkommun kan antingen själv anordna småbarnspedagogik eller köpa småbarnspedagogiska tjänster av en offentlig eller privat serviceproducent. Om tjänsterna köps av offentliga eller privata serviceproducenter, måste kommunen eller samkommunen försäkra sig om att tjänsterna uppfyller den kvalitet som förutsätts av motsvarande kommunal verksamhet. Anordnaren av småbarnspedagogik ansvarar för att de tjänster som köps ordnas enligt de författningar som gäller småbarnspedagogik och enligt grunderna för planen för småbarnspedagogik³². Ett kommunalt organ eller en tjänsteinnehavare som organet utsett, Regionförvaltningsverket och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ansvarar för handledningen, rådgivningen och tillsynen av privata serviceproducenter³³.

Kommunen ska se till att varje barn kan få småbarnspedagogik på sitt modersmål, svenska, finska eller samiska³⁴. Om övriga språk föreskrivs i kapitel 4.6.

Förpliktelserna som styr småbarnspedagogiken bygger på Finlands grundlag, lagen om småbarnspedagogik och statsrådets förordning om småbarnspedagogik³⁵ samt på Grunderna för planen för småbarnspedagogik. Den småbarnspedagogiska verksamheten regleras också av föreskrifter om förvaltningslagen³⁶ och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet³⁷. Enligt Finlands grundlag³⁸ får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Också förpliktelser som grundar sig på annan lagstiftning eller internationella avtal som Finland förbundit sig att följa ska beaktas

29 Lag om småbarnspedagogik 5 § 4 mom.

30 Lag om småbarnspedagogik 1 §

31 Lag om småbarnspedagogik 1 och 12 §

32 Lag om småbarnspedagogik 5 § 2 mom.

33 Lag om småbarnspedagogik 52 §

34 Lag om småbarnspedagogik 8 § och RP 40/2018 rd, s. 88–89

35 Statsrådets förordning om småbarnspedagogik (753/2018)

36 Förvaltningslag (434/2003)

37 Lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999)

38 Finlands grundlag 6 § (731/1999)

9. säkerställa barnets möjligheter att få delta i och påverka sådana angelägenheter som berör barnet självt,
10. i samverkan med barnet och dess föräldrar eller andra vårdnadshavare främja en harmonisk utveckling hos barnet och dess holistiska välbefinnande samt stödja barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare i fostringsarbetet.

Anordnaren av småbarnspedagogik är skyldig att informera vårdnadshavarna om målen och verksamheten inom de olika verksamhetsformerna av småbarnspedagogik. Vårdnadshavaren ska ges möjlighet att delta i och påverka planeringen, genomförandet och utvärderingen av den småbarnspedagogiska verksamheten som barnet deltar i. Vårdnadshavarna ska också regelbundet ges möjlighet att delta i planeringen och utvärderingen av småbarnspedagogiken på lokal nivå och vid enheten i fråga. Vårdnadshavarens deltagande i planeringen och utvärderingen av det stöd som barnet eventuellt ges beskrivs närmare i kapitel 5.

Barnens deltagande i småbarnspedagogiken varierar beroende på familjernas val, barnens lagstadgade rätt till småbarnspedagogik och enligt anordnarens beslut⁵⁴. Detta ska beaktas då de lokala planerna görs upp.

Lär miljön inom småbarnspedagogiken ska vara utvecklande och främja lärandet samt vara hälsosam och trygg med hänsyn till barnets ålder och utveckling. Lokalerna och redskapen ska vara ändamålsenliga och tillgängliga⁵⁵. Barn på daghem och i familjedagvård ska serveras fullvärdiga måltider. Måltiderna ska vara ändamålsenligt ordnade och handledda⁵⁶. Småbarnspedagogiken ska vara religiöst, konfessionellt och partipolitiskt obunden. Småbarnspedagogiken får inte användas som kanal för kommersiell påverkan. Småbarnspedagogik som baserar sig på alternativ pedagogik eller en särskild åskådning beskrivs närmare i kapitel 6.

Inom småbarnspedagogiken ska bestämmelserna om personalens behörighetsvillkor och dimensionering iakttas⁵⁷. Kommunen ska i den utsträckning som motsvarar behovet inom småbarnspedagogiken ha tillgång till tjänster av en speciallärare inom småbarnspedagogik⁵⁸. Om övergångsbestämmelser som gäller personalens behörighet föreskrivs i lagen om småbarnspedagogik⁵⁹.

Vid anordnandet av småbarnspedagogik ska man beakta bestämmelserna om arbetarskydd och säkerhet samt om behandling av personuppgifter och dataskydd och lagar om utredning av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn. Barnen ska skyddas från våld, mobbning och andra trakasserier med hjälp av systematiskt förebyggande åtgärder och omedelbart ingripande⁶⁰ (kapitel 3.1). Säkerheten ska systematiskt förbättras och regelbundet utvärderas.

Kommunen ska vid anordnandet av småbarnspedagogik samarbeta med de instanser som ansvarar för undervisning, idrott och kultur, socialvård, barnskydd, barnrådgivningsverksamhet och övrig hälsovård samt med andra nödvändiga aktörer⁶¹. Personalen inom småbarnspedagogiken omfattas också av bestämmelserna om att styra personer till att söka socialservice och att göra en barnskyddsanmälan⁶².

54 Lag om småbarnspedagogik 12 och 19 §

55 Lag om småbarnspedagogik 10 §

56 Lag om småbarnspedagogik 11 §

57 Lag om småbarnspedagogik 25–33 § och 75 § samt statsrådets förordning om småbarnspedagogik (753/2018)

58 Lag om småbarnspedagogik 25 §

59 Lag om småbarnspedagogik 75 §

60 Lag om småbarnspedagogik 10 §

61 Lag om småbarnspedagogik 7 §

62 Socialvårdslag 35 § (1301/2014) och barnskyddslag (471/2007) 25 § (88/2010) och 25 a § (1302/2014)

2.2. Verksamhetsformer inom småbarnspedagogiken

Verksamhetsformerna inom småbarnspedagogiken är daghemsverksamhet, familjedagvård och öppen småbarnspedagogisk verksamhet⁶³. Målen i lagen om småbarnspedagogik och i grunderna för planen för småbarnspedagogik styr alla verksamhetsformer av småbarnspedagogik. I lagen om småbarnspedagogik⁶⁴ fastställs till vilka delar lagen gäller öppen småbarnspedagogisk verksamhet. De olika verksamhetsformerna av småbarnspedagogik skiljer sig från varandra i fråga om lärmiljöer, resurser, personalens utbildning och behörighetsvillkor, personalstruktur, barngruppens storlek och relationstalet mellan barn och personal. Även möjligheterna att ge stöd varierar. Då man utarbetar den lokala planen för småbarnspedagogik ska man beakta de olika verksamhetsformernas särdrag och målen ska preciseras enligt verksamhetsform.

Det är viktigt att vårdnadshavarna får tillräcklig information om alla verksamhetsformer med avseende på deras innehåll och särdrag. Kommunen ska ordna rådgivning och handledning för vårdnadshavarna angående de småbarnspedagogiska tjänsterna. Tillsammans med vårdnadshavaren ska man vid behov diskutera vilken verksamhetsform och vilken omfattning som gynnar barnet och svarar mot barnets behov. Rådgivning och handledning ska ges då familjen söker sig till de småbarnspedagogiska tjänsterna samt när barnet redan omfattas av tjänsterna⁶⁵.

Småbarnspedagogik som ges på daghem är den vanligaste formen av småbarnspedagogik. På daghemmen sker verksamheten i grupper. Barngrupperna kan bildas på olika sätt, till exempel utgående från barnens ålder, syskonrelationer eller behov av stöd. Grupperna ska vara pedagogiskt ändamålsenliga och bestämmelserna om personaldimensionering och gruppernas maximala storlek samt stödet ska iakttas då grupperna bildas⁶⁶. Daghemmens mångprofessionella personal är en resurs för en högklassig småbarnspedagogik när allas utbildning och kompetens, ansvarsområden, uppgifter och yrkesroller tas till vara på ett ändamålsenligt sätt. Ett daghem ska ha en föreståndare som ansvarar för verksamheten⁶⁷.

Lagen om småbarnspedagogik⁶⁸ betonar vikten av pedagogik och lärarnas och speciallärarnas pedagogiska ansvar. Lärarna inom småbarnspedagogik har det övergripande ansvaret för att planera verksamheten i barngrupperna, för att genomföra verksamheten planenligt så att målen uppnås samt för att utvärdera och utveckla verksamheten. Lärarna, speciallärarna, socionomerna, barnskötarna och den övriga personalen inom småbarnspedagogiken ska planera och genomföra verksamheten tillsammans.

Familjedagvård är småbarnspedagogisk verksamhet som genomförs i en liten grupp. Familjedagvården ordnas i ett familjedaghem som kan vara ett privat hem eller något annat vårdställe med hemliknande förhållanden⁶⁹. Familjedagvård kan ordnas av en eller två familjedagvårdare eller i särskilda fall av tre familjedagvårdare⁷⁰. Då man beslutar om antalet anställda och om barngruppens storlek ska man beakta barn med funktionsnedsättning eller barn som i övrigt behöver stöd⁷¹. Familjedagvårdaren ansvarar för verksamheten i sin grupp. Det pedagogiska ledarskapet och styrningen av verksamheten stöder familjedagvårdarna när det gäller att planera och genomföra en målinriktad verksamhet.

Genomförandet av och tyngdpunkterna för öppen småbarnspedagogisk verksamhet varierar beroende på anordnarens beslut. Öppen småbarnspedagogisk verksamhet kan ordnas till exempel som lekpark- eller klubbverksamhet. Verksamheten ska vara handledd och

63 Lag om småbarnspedagogik 1 §

64 Lag om småbarnspedagogik 1 §

65 Lag om småbarnspedagogik 4 och 16 §

66 Lag om småbarnspedagogik 34–38 §

67 Lag om småbarnspedagogik 25 §

68 Lag om småbarnspedagogik 2, 25 och 35 §

69 Lag om småbarnspedagogik 1 och 38 §

70 Statsrådets förordning om småbarnspedagogik 2 § (753/2018)

71 Lag om småbarnspedagogik 38 §

målinriktad. Öppen småbarnspedagogisk verksamhet kan erbjuda till exempel utomhusvistelse, lek, konstfostran och fostran till fysisk aktivitet. Därtill kan öppen småbarnspedagogisk verksamhet erbjuda vårdnadshavarna ledd samvaro tillsammans med barnen samt andra sociala kontakter. Öppen småbarnspedagogisk verksamhet ska planeras så att målen i lagen om småbarnspedagogik kan beaktas. Målen ska beaktas i en större utsträckning ju mer regelbundet och oftare barnen deltar i verksamheten. I enlighet med verksamhetens karaktär kan vissa mål betonas mer än andra⁷².

Skiftomsorg ska i behövlig utsträckning ordnas för barn som behöver detta på grund av vårdnadshavarens arbete eller studier. Skiftomsorg kan ordnas på kvällstid, veckoslut och nattetid i form av daghemsverksamhet eller familjedagvård. Barns deltagande i småbarnspedagogik i form av skiftomsorg är ofta oregelbundet. Det här ska beaktas i planeringen och genomförandet av den pedagogiska verksamheten och stödet som ges till barnet⁷³.

Ordnanande av småbarnspedagogik och småbarnspedagogikens verksamhetsformer i Sjundeå

I Sjundeå ordnas småbarnspedagogik på både finska och svenska. I Sjundeå ordnas småbarnspedagogik som kommunal tjänst i daghem och familjedagvård. I kommunen ordnas enligt småbarnspedagogikens kunders behov kvälls- och skiftesvård inom småbarnspedagogik utanför verksamhetsenheternas öppethållningstider. Tjänsten ordnas centraliserat i kommunala verksamhetsenheter och vid behov som samarbete mellan den finsk- och svenskspråkiga småbarnspedagogiken. Skiftesvård ordnas enligt de lokala principerna för att arrangera skiftesvård. Småbarnspedagogik som sker i daghem samt familjedagvård ordnas även som privat tjänst. Det är möjligt att söka till privat småbarnspedagogik via småbarnspedagogikens servicesedel.

Privata serviceproducenter i kommunen följer, liksom den kommunala småbarnspedagogiken, förverkligandet av lagen om småbarnspedagogik och kommunens plan för småbarnspedagogik. Därtill följer privata serviceproducenter Sjundeå kommuns regelbok för småbarnspedagogikens servicesedel. Det är chefen för småbarnspedagogik som ansvarar för övervakningen och handledningen av de privata daghemmen i Sjundeå.

2.3. Småbarnspedagogiken som en del av barnets uppväxt och lärtig

Småbarnspedagogiken är en viktig del av barnets uppväxt och lärtig. Småbarnspedagogiken lägger grunden för ett livslångt lärande. Barnet har med sig sina tidigare erfarenheter, där kommunikationen och den emotionella anknytningen mellan barnet och vårdnadshavaren är av central betydelse. Personalens uppgift är att skapa en förtroendefull relation till barnet. Samarbetet mellan personalen och vårdnadshavarna skapar kontinuitet och trygghet i barnets liv. Ett ömsesidigt, öppet och respektfullt bemötande är viktigt då målen för den småbarnspedagogiska verksamheten görs upp utgående från det enskilda barnet. För att familjernas och personalens fostrande arbete ska bilda en meningsfull helhet för barnet är det viktigt med ett regelbundet samarbete.

Utgångspunkten för en pedagogisk verksamhet är att personalen inser vilken betydelse barndomen har och att personalen har insikt i barns växande, utveckling och lärande. Lika viktigt är det att personalen känner varje enskilt barn och beaktar barnets individuella utveckling. En förutsättning för att känna varje barn är att relationerna mellan barnen och personalen är så varaktiga som möjligt⁷⁴.

72 Lag om småbarnspedagogik 3 § 2. mom. och RP 40/2018 rd, s. 85

73 Lag om småbarnspedagogik 13 §

74 Lag om småbarnspedagogik 3 § 1 mom. 5 punkten

Småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, som är en del av småbarnspedagogiken, och den grundläggande utbildningen ska med tanke på barnets utveckling och lärande bilda en konsekvent och kontinuerlig helhet som lägger grunden för ett livslångt lärande. Att personalen inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen känner till utbildningssystemet och de centrala mål, särdrag och tillvägagångssätt som kännetecknar de olika stadierna inom systemet är utgångspunkten för en kvalitativ helhet. För att barnens välbefinnande, utveckling och lärande ska ske smidigt, ska även övergångarna planeras och utvärderas.

Anordnaren av småbarnspedagogik ska skapa sådana samarbetsstrukturer och rutiner för informationsöverföring att övergångarna från hemmet till småbarnspedagogiken, inom småbarnspedagogiken, från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen och vidare till den grundläggande utbildningen sker så smidigt som möjligt. Vid övergångsskedena ska man samarbeta med vårdnadshavaren och ta hänsyn till barnets bästa. Vid överföringen av information kan man använda barnets plan för småbarnspedagogik och andra dokument som beskriver barnets utveckling och lärande och som har samlats in under den tid barnet har deltagit i den småbarnspedagogiska verksamheten. Vid överföringen av information ska gällande bestämmelser följas⁷⁵.

Småbarnspedagogiken som en del av barnets uppväxt och lärtig i Sjundeå

I Sjundeå ses småbarnspedagogikens startskede som ett viktigt livsskede för hela familjen och för starten har man utarbetat en verksamhetsmodell i enheterna. Praxis som utarbetats för start i småbarnspedagogiken är guiden Välkommen till småbarnspedagogiken och blanketten första uppgifter om barnet, som skickas till familjerna. Vårdnadshavarna bes komma till en inledande diskussion, där man uppgör småbarnspedagogikens serviceavtal samt kommer överens om en period för att bekanta sig med verksamheten innan den egentliga vården börjar. Småbarnspedagogikens personal rekommenderar att vårdnadshavarna kommer till den inledande diskussionen utan barn. På detta sätt försäkras man sig om att vårdnadshavarna och personalen blir bekanta med varandra och vårdnadshavarna har möjlighet att berätta om sitt barn, vilket i sin tur hjälper personalen inom småbarnspedagogiken att lära känna barnet. Under samtalet berättar föräldrarna om barnets behov, familjens vanor och barnets intressen. Dessutom kommer föräldrarna överens om tidtabellen för inledande av småbarnspedagogiken med de fostringsansvariga i gruppen. De fostringsansvariga i gruppen berättar också om daghemmets vardag; praxisen och verksamheten i daghemmet. Under samtalet kommer man överens om barnets period att bekanta sig med småbarnspedagogiken.

Barnets förflyttande från gruppen, från en småbarnspedagogiksenhet till en annan eller till förskoleundervisning planeras och förverkligas i samarbete med vårdnadshavarna samt personalen för grupperna som skickar och tar emot. De viktigaste arbetsformerna är gemensam diskussion och ett bekantningsbesök i den nya gruppen innan överföringen. Ansvaret för att flytta uppgifter och ordna ett besök för att bekanta sig med den nya gruppen ligger hos den lärare inom småbarnspedagogik, från vars grupp barnet överförs. I början av småbarnspedagogiken försäkras man att varje barn hittar sin plats i gruppen och upplever sig vara en del av den.

Småbarnspedagogiken som ordnas i Sjundeå utvecklas genom att stöda kontinuiteten i årskurserna 1–2 i den grundläggande utbildningen. Sjundeås plan för småbarnspedagogik, läroplanen för förskoleundervisningen i Sjundeå samt läroplanen för den grundläggande utbildningen bildar tillsammans en viktig fortlöpande växt- och lärtig för barnet.

2.4. Värdegrunden

Värdegrunden i grunderna för planen för småbarnspedagogik baserar sig på de allmänna principerna i FN:s konvention om barnets rättigheter⁷⁶, lagen om småbarnspedagogik⁷⁷ och FN:s

⁷⁵ Till exempel lag om småbarnspedagogik 40–42 §

⁷⁶ FN:s konvention om barnets rättigheter 1989 (59/1991)

konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning⁷⁸. Principerna omfattar inklusion och att barnets bästa kommer i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas jämlikt och likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras.

Barndomens egenvärde

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att skydda och främja barnens rätt till en god och trygg barndom. Småbarnspedagogiken bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp.

Att växa som människa

Småbarnspedagogiken bygger på respekt för livet, de mänskliga rättigheterna samt människolivets okränkbarhet och en hållbar livsstil. Personalen ska stödja barnens utveckling till humana människor som strävar efter sanning, godhet och skönhet samt rättvisa och fred. Småbarnspedagogiken värdesätter bildning. Det synliggörs i det sätt på vilket var och en ser på sig själv, på andra människor, på sin omgivning och på kunskap samt i sättet och viljan att göra rätt. Personalen ska vägleda barnen att handla i enlighet med värdegrunden och att diskutera värderingar och ideal. Ingen form av mobbning, rasism eller våld ska accepteras.

Barnets rättigheter

Barnen har rätt att uttrycka sig, sina tankar och åsikter samt bli förstådda utgående från sina egna förutsättningar att kommunicera och uttrycka sig. Varje barn har rätt till god undervisning, omsorg och uppmuntrande respons. Barnen har rätt att leka, lära sig genom lek, glädjas över sitt lärande och bilda sig en uppfattning om sig själva, sina identiteter och världen utifrån sina egna perspektiv. Barnen har rätt till social gemenskap och att vara en del av en grupp. Barnet har rätt att i småbarnspedagogiken få tillräckligt stöd och i rätt tid⁷⁹. Barnet har rätt att få mångsidig information, hantera känslor och konflikter samt pröva på och lära sig nya saker⁸⁰.

Likabehandling, jämlikhet och mångfald

Småbarnspedagogiken främjar det finländska samhällets demokratiska värderingar såsom likvärdighet, jämlikhet och mångfald. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person. Personalen ska skapa en atmosfär som respekterar mångfald. Småbarnspedagogiken bygger på ett mångskiftande kulturarv som fortsätter att formas genom samverkan mellan barnen, deras vårdnadshavare och personalen.

Mångfald av familjer

En professionell, öppen och respektfull inställning till mångfalden av familjer och familjers olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran skapar förutsättningar för ett bra fostringssamarbete⁸¹. Barnens familjeidentitet och familjerelationer stöds så att varje barn får känna att den egna familjen är värdefull.

Hälsosam och hållbar livsstil

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att vägleda barnen att tillägna sig hälsosamma levnadsvanor. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina emotionella färdigheter och sitt estetiska tänkande. I småbarnspedagogiken ska man följa principerna om hållbar livsstil och beakta dess olika dimensioner: den sociala, den kulturella, den ekonomiska och den ekologiska dimensionen. Småbarnspedagogiken ska lägga grunden för ekosocial bildning, så att människan förstår att den ekologiska hållbarheten är en förutsättning för social hållbarhet och mänskliga rättigheter.

77 Lag om småbarnspedagogik 20 §

78 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2007 (27/2016)

79 Lag om småbarnspedagogik 15 a §

80 FN:s konvention om barnets rättigheter 1989 (59/1991)

81 Lag om småbarnspedagogik 3 § 1 mom. 6 punkten

Värdegrunden i småbarnspedagogiken i Sjundeå

Värdegrunden i småbarnspedagogiken i Sjundeå baserar sig utöver på Sjundeå kommuns värderingar även på planen för småbarnspedagogikens värdegrund, som omfattar: de allmänna principerna i FN:s konvention om barnets rättigheter, lagen om småbarnspedagogik och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Principerna omfattar att barnets bästa kommer i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas jämlikt och likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras.

Småbarnspedagogik ses som en viktig tidpunkt för barnet, under vilken tid det är möjligt att öva på olika kunskaper inför framtiden. Varje barn beaktas som en individ och som en unik medlem i gemenskapen. Utvecklandet av barnets egen personlighet och stärkande av barnets jagbild stöd. I småbarnspedagogiken betonas lärande genom lek samt upplevande av olikhet som en rikedom och gemenskap som resurs. Barnet ges möjligheten att utveckla det egna specialkunnandet och/eller intresseobjektet och barnet stöds i att hitta egna styrkor. Verksamheten planeras och genomförs med beaktande av barnens individuella utgångspunkter och behov.

2.5. Synen på lärande

Grunderna för planen för småbarnspedagogik bygger på en syn på lärande, enligt vilken barnen växer, utvecklas och lär sig genom att kommunicera med andra människor och den närmaste omgivningen. Synen på lärande utgår från uppfattningen om barnet som en aktiv aktör. Barn är nyfikna till sin natur och de vill lära sig nytt, repetera och upprepa. Lärande är en helhetsbetonad process och sker överallt. Lärande inbegriper kunskaper, färdigheter, handlingar, känslor, sinnesförnimmelser, fysiska upplevelser, språk och tankar. Barnen lär sig bland annat genom att iaktta och observera sin omgivning och genom att ta efter andras beteende. Barnen lär sig också genom att leka, röra på sig, utforska, utföra små uppgifter, uttrycka sig själv och genom skapande verksamhet.

Utgångspunkten för lärandet i småbarnspedagogiken är barnets tidigare erfarenheter, intressen och kunskaper. Det är viktigt att det som barnen ska lära sig har anknytning till barnens växande färdigheter, erfarenhetsvärld och kulturella bakgrund. Barn lär sig bäst då de mår bra och känner sig trygga. Positiva känsloupplevelser och kommunikation med andra främjar lärandet. Barngruppen och känslan av att ingå i en gemenskap är av central betydelse för barnets lärande och delaktighet. Barnen ska få handledning och stöd i sitt lärande. En målinriktad, lagom utmanande verksamhet som intresserar barnen inspirerar dem att lära sig mer. Varje barn ska få uppleva och känna glädje över att lyckas och lära sig och över sig själv som en lärande individ.

Leken är betydelsefull för lärandet hos barn i småbarnsåldern. Leken motiverar och ger barnet glädje samtidigt som den bidrar till att barnet lär sig många nya färdigheter och tillägnar sig kunskap. I småbarnspedagogiken ska lekens egenvärde för barnet och lekens pedagogiska betydelse för barnets lärande samt för barnets helhetsmässiga utveckling och välbefinnande uppmärksammas.

Synen på lärande i småbarnspedagogiken i Sjundeå

I småbarnspedagogiken i Sjundeå uppmuntras barnet till att prova på och söka olika lösningar. Misslyckanden och fel ses som möjligheter för nya idéer. I arbetet med barnen är det viktigt att upprepa och repetera. I småbarnspedagogikens verksamhet beaktas barnets intressen och de erbjuds möjligheten att förverkligas. Det är viktigt att stanna upp vid barnets intressen. Växandet och lärandet upplevs inom småbarnspedagogiken som en gemensam och interaktiv händelse.

I Sjundeå prioriteras barnets erfarenheter av att lyckas, barnets styrkor och beaktande av barnets individualitet i småbarnspedagogikens vardag. Sjundeås plan för småbarnspedagogikens grunders syn på lärandet kompletteras av synvinkeln positiv pedagogik. Barnens känsla av skicklighet förstärks genom att hjälpa dem identifiera och utnyttja sina egna styrkor och intressen. Med

uppmuntrande styrning och respons ökar man barnens tillit i sina egna möjligheter samt främjar barnens intresse och vilja att lära sig.

2.6. Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård

I grunderna för planen för småbarnspedagogik bygger pedagogiken på en bestämd värdegrund, syn på barnet, barndomen och lärande. Med pedagogik avses en planerad och målinriktad, professionellt ledd verksamhet, som grundar sig på tvärvetenskaplig kunskap, framför allt pedagogisk och småbarnspedagogisk kunskap, som genomförs av yrkesutbildad personal i syfte att säkerställa att barnen mår bra och lär sig. Pedagogiken synliggörs i verksamhetskulturen och lärmiljöerna samt i den helhet som består av fostran, undervisning och vård. Betoningen på pedagogik inom hela den småbarnspedagogiska verksamheten förutsätter pedagogisk sakkunskap och att personalen har en gemensam syn på hur barns lärande och välbefinnande kan främjas på bästa sätt⁸².

Småbarnspedagogiken genomförs i samspel mellan personalen, barnen och omgivningen, där fostran, undervisning och vård bildar en enhetlig helhet. Dessa tre dimensioner kan granskas som separata begrepp men i den praktiska verksamheten hänger de ihop. Detta gör det möjligt att utgå från ett helhetsperspektiv för att främja barnets växande, utveckling och lärande. Fostran, undervisning och vård betonas på olika sätt i verksamheten för barn i olika åldrar och i de olika verksamhetsformerna av småbarnspedagogik.

Fostran är verksamhet genom vilken kulturella värderingar, seder och normer förmedlas, formas och förnyas. Målet med fostran är att föra kulturarvet, viktiga värderingar och traditioner vidare till nästa generation. Barnen ska handledas att forma sina egna åsikter och förhålla sig kritiskt till rådande tanke- och handlingsmönster samt att handla etiskt hållbart. Fostransuppdraget är att medvetet handleda barnen att forma sina individuella identiteter så att de lär sig förstå hur deras handlingar påverkar andra människor och sin omgivning. Barnens utveckling ska stödjas så att de lär sig agera och använda sina kunskaper även till förmån för andra.

Undervisningen grundar sig på synen på lärande som har definierats i grunderna för planen för småbarnspedagogik. Undervisningen ska främja barnens lärande och hjälpa dem att bilda sig en uppfattning om sig själva, andra människor och den omgivande världen. I småbarnspedagogiken ska barnen inspireras och motiveras att lära sig nytt samt handledas att använda olika sätt att lära sig. Undervisningen ska stödja och utnyttja barnens naturliga nyfikenhet och lust att upptäcka. Barnens ökande kunskaper, intressen, styrkor och individuella behov av stöd ska beaktas i undervisningen. Därutöver utgår undervisningen från målen för lärmiljöer (kapitel 3.2), mångsidig kompetens (kapitel 2.7), pedagogisk verksamhet (kapitel 4) och stöd för barnet (kapitel 5).

Vård innebär att tillgodose fysiska grundbehov och emotionell omsorg om barnet. Målet är att barnet får känna sig uppskattat, förstått och får känna gemenskap med andra människor. Ömsesidiga och respektfulla relationer och positiv beröring och närhet utgör grunden för god vård och omsorg. Dagligen återkommande situationer, till exempel måltider, att klä på och av sig, vila och att sköta sin hygien, utgör en viktig del av barnets dag och en del av den pedagogiska verksamheten. Vårdsituationer inom småbarnspedagogiken är alltid samtidigt också fostran och undervisning, där barnen till exempel lär sig att kommunicera med andra, ta hand om sig själva, gestalta tid och tillägna sig goda vanor.

Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård i Sjundeå

I småbarnspedagogiken bildar fostran, undervisningen och vården tillsammans en helhet som skapar en bra dag för barnet. Barnet lär sig vid alla situationer i småbarnspedagogiken. Utnyttjande av de vardagliga situationerna i barnets utveckling och lärande har särskilt stor betydelse. Fostrarna utnyttjar leken i många vardagliga situationer inom småbarnspedagogiken.

Varje barn ska uppleva att hen hörs, ses och är delaktig i småbarnspedagogiken som sig själv. Småbarnspedagogikens vardagslägen och verksamhet är pedagogiskt planerade och motiverade.

2.7. Mångsidig kompetens

Inom småbarnspedagogiken skapas en grund för barnens mångsidiga kompetens. Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter och att agera på det sätt som situationen kräver. Barnens värderingar, attityder och vilja att agera påverkar barnens sätt att tillämpa sina kunskaper och färdigheter. Behovet av mångsidig kompetens uppstår ur de förändringar som sker i den omgivande världen. Att växa som människa, att studera och arbeta samt att fungera som samhällsmedborgare förutsätter både nu och i framtiden kompetenser som överskrider och förenar olika kunskaps- och färdighetsområden. Utvecklingen av mångsidig kompetens bidrar till att barnen växer som individer och som medlemmar i sin grupp. Utvecklingen av mångsidig kompetens börjar i den tidiga barndomen och fortgår hela livet. Målen för mångsidig kompetens löper som en röd tråd genom grunderna för planen för småbarnspedagogik till läroplansgrunderna för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Målen för mångsidig kompetens har varit en utgångspunkt för beredningen av detta styrdokument och de ska beaktas i de lokala planerna för småbarnspedagogik.

En kvalitativ pedagogisk verksamhet stärker barnens mångsidiga kompetens. Utvecklingen av mångsidig kompetens påverkas av verksamhetskulturen, hur lärmiljöerna används och hur barnens välbefinnande och lärande stöds. Målen för mångsidig kompetens ska beaktas vid utvecklandet av verksamhetskulturen och lärmiljöerna samt inom fostran, undervisning och vård. Lärområdena som beskrivs i kapitel 4.5 ska främja barnens mångsidiga kompetens.

I grunderna för planen för småbarnspedagogik beskrivs sex delområden inom mångsidig kompetens som överlappar varandra:

- förmåga att tänka och lära sig
- kulturell och kommunikativ kompetens
- vardagskompetens
- multilitteracitet
- digital kompetens
- förmåga att delta och påverka.

Nedan ges en beskrivning av vad de olika delområdena inom mångsidig kompetens innebär. Därutöver definieras småbarnspedagogikens uppdrag för varje enskilt delområde.

Mångsidig kompetens i småbarnspedagogiken i Sjundeå

I småbarnspedagogiken i Sjundeå behandlas alla områden inom mångsidig kompetens så varierande som möjligt genom metoder som lämpar sig för barnets ålder och utvecklingsnivå. Barnets egna intressen beaktas i det pedagogiska planerandet och i genomförandet av verksamheten i barngruppen. Mångsidig kompetens kopplas till all verksamhet inom småbarnspedagogiken. Trots att mångsidig kompetens ses som en helhet kan man i planeringen och genomförandet av småbarnspedagogik prioritera något eller några delområden verksamhetsårvis. Beaktande av de mångsidiga kompetensområdena beskrivs i enhetens verksamhetsplan. Förverkligande av den mångsidiga kompetensens områden utvärderas regelbundet i verksamhetsenheten.

2.7.1. Förmåga att tänka och lära sig

Förmågan att tänka och lära sig utvecklas i kommunikation med andra människor och omgivningen och skapar förutsättningar för utvecklingen av andra kompetenser och livslångt

lärande. Den småbarnspedagogiska verksamheten ska lägga grunden för ett kreativt och kritiskt tänkande som är en förutsättning för att söka och strukturera information och skapa ny kunskap. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja barnens förmåga att tänka och lära sig.

Barnens förmåga att tänka och lära sig utvecklas med hjälp av mångsidiga och meningsfulla upplevelser. Det ska finnas utrymme för att förundras och göra upptäckter samt känna glädje i lärandet. I leken har barnen möjlighet att använda sin fantasi och sin kreativitet, tillsammans pröva sina idéer och utforska världen. Barnens förmåga att strukturera, benämna och beskriva omgivningen och dess fenomen ska stödjas enligt deras ålder och utveckling. Barnen ska uppmuntras att ställa frågor och ifrågasätta. Barnen och de vuxna gläder sig över framgångar tillsammans och barnen lär sig att uppmuntra varandra. Barnen uppmuntras att vara ihärdiga och att inte låta sig nedslås av misslyckanden och att hitta lösningar i olika situationer. Barnen ska handledas att vara uppmärksamma också under längre tider. En tillräcklig fysisk aktivitet dagligen stöder barnens förmåga att tänka och lära sig. Den pedagogiska dokumentationen av verksamheten (kapitel 4.2) och gemensamma reflektioner hjälper barnen att iaktta sitt lärande och känna igen sina styrkor. På så sätt stärks barnens tilltro till sina egna förmågor.

Anvisningar till frågor som avgörs på lokal nivå

Texten i grunderna bifogas till planen för småbarnspedagogik och kompletteras med eventuella lokala aspekter.

Beskriv målen för mångsidig kompetens och eventuella lokala betoningar i anslutning till dem samt de åtgärder med vilka man bedömer och utvecklar genomförandet av målen. Målen för mångsidig kompetens ska beaktas och fördjupas i de delar av planen som beskriver verksamhetskulturen, planeringen och genomförandet av den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken och utvärderingen samt stödet för barnet.

Förmåga att tänka och lära sig i småbarnspedagogiken i Sjundeå

I Sjundeås småbarnspedagogik stöder man att barnet utvecklas sin egen förmåga att tänka. Barnen uppmuntras till gemensam förundran. Fostrarna agerar exempel och tillsammans med barnen undersöker de och funderar på saker utan färdiga svar. Man funderar även tillsammans på var man kunde hitta information.

I småbarnspedagogiken betonas att inte ha bråttom och dess betydelse för tänkandet och lärandet. Fostraren ska ha tid att stanna upp vid barnets lärande och stöda utvecklingen av färdigheterna för tänkande och lärande även i spontana vardagliga situationer. Tema- och projektarbetet som genomförs helhetsskapande ska stöda utvecklingen av barnets färdigheter för tänkande och lärande. Fostrarens verksamhet utgår från barnet.

2.7.2. Kulturell och kommunikativ kompetens

Barnen växer i en värld som kännetecknas av kulturell, språklig och åskådningmässig mångfald, vilket ger de sociala färdigheterna, kommunikationsfärdigheterna och den kulturella kompetensen ökad betydelse. Kulturell och kommunikativ kompetens kännetecknas av förmåga att lyssna, identifiera och förstå olika synsätt samt förmåga att reflektera över sina egna värderingar och attityder. Att kunna kommunicera, uttrycka sig och förstå andra har stor betydelse för människans identitet, funktionsförmåga och välbefinnande. En fungerande kommunikation med människor som har en annan kulturell och åskådningmässig bakgrund förutsätter att man förstår och uppskattar sin egen och andras kulturella och åskådningmässiga bakgrund. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att främja barnens kulturella och kommunikativa kompetens.

Barnen ska uppmuntras att bekanta sig med andra människor, språk och kulturer. Personalens sätt att bemöta andra människor på ett positivt sätt och deras positiva inställning till en mångfald av språk, kulturer och åskådningar fungerar som modell för barnen. Personalen ska handleda barnen att vara vänliga och att uppföra sig väl mot andra. En verksamhet som baserar sig på

samarbete skapar möjligheter att öva sig i att kommunicera och uttrycka sig i olika situationer och med olika människor. Personalen ska tillsammans med barnen öva att sätta sig in i andras situationer, lära sig att granska företeelser ur olika perspektiv samt att lösa konfliktsituationer på ett konstruktivt sätt. På så sätt stärks barnens sociala färdigheter. Barnen ska få stöd i att forma sina kulturella identiteter. De upplevelser av och kunskaper om kulturarvet som barnet får i småbarnspedagogiken stärker barnets förmåga att tillägna sig, använda och förändra kulturen. Till exempel lekar, måltider och fester ger goda möjligheter att dela erfarenheter om olika traditioner och vanor. Barnen ska stödjas i att utveckla en positiv inställning till mångfald.

Kulturell och kommunikativ kompetens i småbarnspedagogiken i Sjundeå

I småbarnspedagogiken i Sjundeå förstärks den språk- och kulturmedvetna verksamhetskulturen. Att se positivt på mångfald främjas som en del av barngruppernas vardag och fest. I barngrupperna bekantar man sig med de närvarande kulturena och åskådningar. De finländska och finlandssvenska kulturtraditionerna och festerna uppmärksammas under året. I småbarnspedagogiken uppmuntras barnet till att förstå Sjundeås betydelse som en historisk kommun i vilken tvåspråkigheten och den kulturella mångfalden har spelat en betydande roll för utvecklande av identiteten. I småbarnspedagogiken i Sjundeå utnyttjar man även Sjundeås kulturellt mångsidiga miljö. Barngrupperna gör utfärder och bekantar sig med natur- och kulturobjekten i kommunen.

2.7.3. Vardagskompetens

Alla behöver kunna ta hand om sig själva, värna om sin hälsa och trygghet. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stärka färdigheter som hör samman med barnens välbefinnande, säkerhet och trygghet samt att handleda dem att göra val som överensstämmer med en hållbar livsstil. Småbarnspedagogiken ska också stödja barnen att förhålla sig positivt till framtiden.

Barnen ska stödjas att gradvis bli mera självständiga. Barnen ska få hjälp och de ska uppmuntras att be om hjälp vid behov. Barnen ska få träna olika färdigheter, till exempel att klä på sig, äta och sköta sin personliga hygien och ta hand om sina egna saker. Barnen ska vägledas att handla ansvarsfullt och tryggt i lärmiljöerna såsom i naturen och i trafiken. Personalen ska tillsammans med barnen diskutera frågor som främjar deras välbefinnande, till exempel betydelsen av vila, kost, fysisk aktivitet och psykisk hälsa. Barnen ska få hjälp i att uttrycka och reglera sina känslor. Barnens emotionella färdigheter stärks när barnen får lära sig att upptäcka, förstå och sätta ord på känslor. Barnen ska också få handledning i att respektera sin egen och andras kroppsliga integritet.

Vardagskompetens i småbarnspedagogiken i Sjundeå

De olika vardagliga situationerna inom småbarnspedagogiken så som måltiderna, på- och avklädning, vila, utomhusvistelse, att ta hand om sin hygien och övergångarna från en verksamhet till en annan är pedagogiskt planerade och förverkligade. I övandet av vardagskompetens och att ta hand om sig själv framhävs samarbetet mellan vårdnadshavarna och småbarnspedagogiken. Tillsammans med vårdnadshavarna diskuteras betydelsen av och målen med vardagskompetens.

2.7.4. Multilitteracitet

Multilitteracitet behövs i barnens och familjernas vardag, för samverkan och för delaktighet i samhället. Multilitteracitet främjar en jämlik fostran och utbildning. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja dessa färdigheter.

Multilitteracitet är en central grundläggande färdighet som behövs för att förstå mångfalden av kulturella meddelanden och den omgivande världen samt för kommunikation. Med multilitteracitet avses förmåga att tolka och producera olika slag av meddelanden. Multilitteracitet bygger på det vidgade textbegreppet, enligt vilket texter kan vara bland annat skriftliga, verbala,

audiovisuella eller digitala. Multilitteracitet omfattar olika färdigheter, till exempel bildkunskap, numerisk läskunnighet, mediekunskap och grundläggande läsfärdighet. Multilitteracitet är nära kopplat till förmågan att tänka och lära sig. Personalen ska tillsammans med barnen namnge olika företeelser och föremål och lära sig olika begrepp. Barnen ska uppmuntras att undersöka, använda och producera meddelanden i olika miljöer, även digitala. För att utveckla multilitteracitet behöver barnen en vuxen förebild, en rik textmiljö, kultur producerad av barn och kulturella tjänster avsedda för barn.

Multilitteracitet i småbarnspedagogiken i Sjundeå

Barnets grunder i multilitteracitet samt utvecklingen av dem stöds genom lek, förundran och undersökning. Med barnen övar man på att förstå och tolka olika fenomen, teckensystem, bilder etc. I aktiv interaktion tillsammans med barnet lär man sig olika sätt och kulturers mångfald. I utvecklande av multilitteracitet och digital kompetens utnyttjas olika samarbetspartners i näromgivningen, så som biblioteket och barnens intressen.

2.7.5. Digital kompetens

Digitalisering är en del av samhället som barnet växer upp i. Digital kompetens behövs för kommunikationen mellan människor, för delaktigheten i samhället och för lärandet. Att stärka den digitala kompetensen främjar en jämlik utbildning för barnen. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att i samarbete med hemmen stödja barnens förståelse för digitalisering.

Personalen ska tillsammans med barnen utforska och observera digitaliseringens roll i vardagslivet. Digitala verktyg, applikationer och miljöer ska användas för dokumentation och i samband med att barnen leker, samverkar, spelar, undersöker, rör på sig samt upplever och producerar konst. Då barnen ges möjligheter att självständigt och tillsammans med andra barn öva och pröva på samt producera innehåll med hjälp av digitala verktyg främjas deras kreativa tänkande, samarbetsförmåga och multilitteracitet. Personalen ska handleda barnen i att fungera i digitala miljöer på ett mångsidigt, ansvarsfullt och tryggt sätt.

Digital kompetens i småbarnspedagogiken i Sjundeå

I Sjundeås småbarnspedagogik ges barnen möjligheter att få erfarenheter i att använda data- och kommunikationsteknologi med beaktande av ålders- och utvecklingsskeden. Digitala medel är en del av lärmiljön och pedagogisk användning av dem är en del av arbetssätten. Barn och vuxna jobbar i samspel för att tillsammans göra och undersöka. Med de möjligheter som informations- och kommunikationsteknologin medför kan man bl.a. öva utvecklingen av språket; att läsa, skriva och tala. I utvecklingen av barnens digitala förmågor utnyttjas barnens ömsesidiga inläring och öva säkert agerande i en digital miljö.

2.7.6. Förmåga att delta och påverka

Förmåga att delta och påverka på ett aktivt och ansvarsfullt sätt lägger grunden för en demokratisk och hållbar framtid. Det förutsätter att individen har förmåga och vilja att delta i den gemensamma verksamheten och litar på sina möjligheter att påverka. Till barnens rättigheter hör att bli hörda och att vara delaktiga i frågor som påverkar deras liv. Inom småbarnspedagogiken respekterar man dessa centrala demokratiska principer. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja barnens växande förmåga att delta och påverka samt att uppmuntra barnen att ta egna initiativ.

Att bemöta barnen med respekt, ta hänsyn till deras tankar och bemöta deras initiativ stärker barnens förmåga att delta och påverka. Barnen ska planera, genomföra och utvärdera verksamheten tillsammans med personalen. Barnen lär sig då samtidigt att kommunicera och att förstå betydelsen av gemensamma regler, överenskommelser och tillit. Personalen ska se till att varje barn har möjlighet att delta och påverka. Genom att delta och påverka utvecklas barnens uppfattning om sig själva, deras självförtroende ökar och deras sociala färdigheter utvecklas.

Förmåga att delta och påverka i småbarnspedagogiken i Sjundea

Det viktigaste i barnets delaktighet är känslan av att vara trygg i gemenskapen samt kopplad och fäst till den. Genom att ordna olika omröstningar bland barnen och gemensamt komma överens om reglerna i gruppen främjas barnets möjligheter att påverka den egna gruppens saker vilket bidrar till att barnens påverkningsmöjligheter blir synliga. Barnen deltar i planerande och utvärderande av lärmiljön och verksamheten i gruppen. I varje barngrupp utvecklas metoder för deltagandet och påverkan som lämpar sig för gruppen. Fostrarens uppgift är att försäkra att varje barn får erfarenheter av att delta, påverka och bli hörd och uppmärksammas.

3. Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken

En verksamhetskultur är ett historiskt och kulturellt format handlingsmönster som utvecklas genom socialt samspel. Anordnaren av småbarnspedagogik och de personer som leder småbarnspedagogiken ska skapa förutsättningar för att utveckla och utvärdera verksamhetskulturen inom de olika verksamhetsformerna och enheterna inom småbarnspedagogiken. Utgångspunkten för utvecklingen av verksamhetskulturen är en inkluderande småbarnspedagogik där varje barn kan agera, utvecklas och lära sig som en unik individ och som medlem i gemenskapen.

Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken är en helhet som omfattar bland annat:

- värderingar och principer
- tolkning av de normer och mål som styr arbetet
- lärmiljöer och arbetssätt
- olika former av samarbete
- kommunikationen och atmosfären
- personalens kompetens, professionalism och utvecklingsinriktat arbetssätt
- ledningsstrukturer och -praxis
- organisering, planering, genomförande och utvärdering av verksamheten.

Verksamhetskulturen formas av medvetna och omedvetna, och ibland även oavsiktliga, faktorer. Alla medlemmar i en gemenskap påverkar verksamhetskulturen och verksamhetskulturen påverkar i sin tur alla medlemmar, oberoende av om de är medvetna om det eller inte.

Inom småbarnspedagogiken ska alla arbetssätt stödja barnets utveckling och lärande och kunna motiveras pedagogiskt. Det är viktigt att personalen är medveten om att deras sätt att agera och kommunicera överförs som en modell till barnen. På så sätt tillägnar sig barnen gemenskapens värderingar, attityder och vanor.

Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken ska utvecklas enligt inkluderande principer, och inklusionen anknuter på ett övergripande sätt till genomförandet av den pedagogiska verksamheten⁸³. En inkluderande verksamhetskultur främjar barnens delaktighet och lärandet och tillgodoser de olika behoven hos varje barn. Varje barn har rätt att vara en del av gruppen, delta i den gemensamma verksamheten och nå sin fulla potential med hjälp av sina egna styrkor och positiva lärupplevelser tillsammans med de övriga barnen i gruppen. Barnen ska erbjudas lämpliga utmaningar för lärandet, och de ska få det stöd de behöver (kapitel 5). Lärmiljöerna ska utvärderas och utvecklas tillsammans med barnen så att de lämpar sig för dem.

En förutsättning för att genomföra inkluderande småbarnspedagogik är högklassig pedagogisk och specialpedagogisk kompetens och verksamhet, omsorg för barnens välbefinnande och att personalen förbinder sig till de inkluderande principerna. För att genomföra en inkluderande verksamhetskultur krävs också ledning och utveckling av inkluderingen och utvärdering av hur inkluderingen genomförs.

Verksamhetskulturen påverkar kvaliteten i den småbarnspedagogiska verksamheten. Den har stor betydelse för hur småbarnspedagogiken genomförs och för hur målen uppnås. En verksamhetskultur som stöder målen för det småbarnspedagogiska arbetet skapar gynnsamma förhållanden för barnens utveckling, lärande, delaktighet, trygghet, välbefinnande och en hållbar livsstil.

Ledarskapet påverkar i hög grad verksamhetskulturen och dess utveckling och kvalitet. Utgångspunkten för ledarskapet inom småbarnspedagogiken är att främja varje barns välbefinnande och lärande. Pedagogiskt ledarskap är en förutsättning för att utveckla verksamhetskulturen och principerna för inkludering. Det pedagogiska ledarskapet innebär att

leda, utvärdera och utveckla småbarnspedagogiken på ett målinriktat och systematiskt sätt. Det omfattar alla sådana åtgärder som ger personalen förutsättningar för goda arbetsförhållanden, förutsättningar att utveckla och utnyttja sin yrkeskompetens och sin utbildning och att genomföra pedagogisk verksamhet (kapitel 4.1).

3.1. Riktlinjer för att utveckla verksamhetskulturen

Verksamhetskulturen förändras ständigt och den ska utvärderas och utvecklas så att den stöder förverkligandet av målen för småbarnspedagogiken. En förutsättning för att värdegrunden och synen på lärande ska förverkligas är att alla förbinder sig till gemensamma mål. För att utveckla verksamhetskulturen är det viktigt att fundera över verksamhetskulturens inverkan samt identifiera icke-önskvärda drag och korrigera dem. En grundläggande förutsättning för kontinuerlig utveckling av verksamhetskulturen är att personalen förstår vilka värderingar, kunskaper och föreställningar som påverkar deras arbete och kan analysera dem. En förtroendeskapande dialog som präglas av delaktighet och respekt för varandra är viktig i utvecklingsarbetet. Då man planerar, anordnar och utvecklar småbarnspedagogik ska man i första hand se till barnets bästa. I fråga om ett enskilt barn, en barngrupp och barn i allmänhet ska barnets bästa beaktas separat i varje fall och situation⁸⁴.

Genom att skapa strukturer för professionella diskussioner främjar ledaren en verksamhetskultur som kännetecknas av delaktighet. Ledaren ska också engagera arbetsgemenskapen i att regelbundet utveckla och förnya den gemensamma verksamhetskulturen. Ledaren ska stödja gemenskapen så, att den utvecklas till en lärande gemenskap där var och en utvecklar och delar med sig av sin kompetens. Målet är att den gemensamma verksamhetsidén och målen för verksamheten syns i det praktiska arbetet. Ledaren ska ansvara för att de gemensamma arbetssätten synliggörs och för att de regelbundet observeras och utvärderas. Barnen och vårdnadshavarna ska vara med och utveckla och utvärdera verksamhetskulturen.

Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken ska utvecklas enligt följande riktlinjer:

Riktlinjer för att utveckla verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken i Sjundeå

Utvecklande och upprätthållande av verksamhetskulturen förutsätter gemensamma pedagogiska diskussioner och strukturer som stöder dem i hela arbetsgemenskapen. Hela småbarnspedagogikens personal deltar i att skapa och utveckla en god verksamhetskultur. Verksamhetskulturen är öppen och deltagande. Vårdnadshavarnas åsikter och önskemål hörs i dagliga träffar, psp-diskussioner och med hjälp av enkäter som är riktade till vårdnadshavarna. I all verksamhet beaktas barnens delaktighet. Enligt principerna för inklusion stöder man i Sjundeås småbarnspedagogik allas lärande och delaktighet genom att ta bort hinder för lärande och utveckla nya arbetssätt.

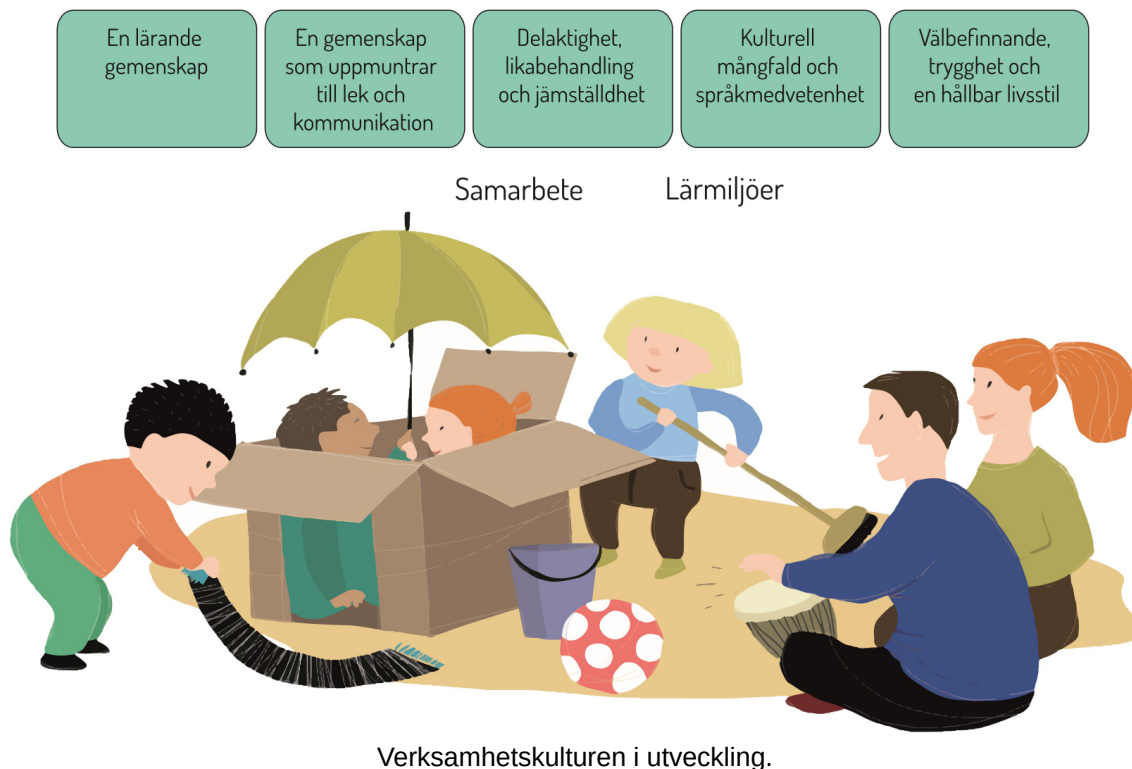
Upprätthållande av den professionella kompetensen förutsätter kontinuerligt reflekterande av det egna arbetet i teamet och i arbetsgemenskapen. Personalen utvecklar sitt kunnande och sina arbetssätt genom att delta i utbildningar och nätverka. Samarbets- och delandekulturen upprätthålls med gemensamma strukturer. Utveckling av verksamhetskulturen samt pedagogiskt samarbete stöds med ledarskap. Småbarnspedagogikens chef svarar för att utveckla verksamhetskulturen genom överenskomna strukturer och utnyttjar betydande verktyg med tanke på ledarskap. Dessa är pedagogiska team, beredning och utvärdering av verksamhetsplanen, diskussion av teamavtal, utvecklingssamtal samt regelbundet genomförda kvalitetsvärderingar som baserar sig på temana härledda ut småbarnspedagogikens Karvis Grunder och rekommendationer för kvalitet (2018). Strukturerna i en lärande organisation grundar sig på principen för delat ledarskap.

Småbarnspedagogikens lärare svarar för verksamheten i och utvecklingen av sitt team samt för planering, förverkligande och utvärdering av barngruppens småbarnspedagogik. Hela teamet deltar i förverkligandet och utvärderingen av barngruppens pedagogik. Man reserverar

⁸⁴ Lag om småbarnspedagogik 4 § och RP 40/2018 rd, s. 85

systematiskt och regelbundet tid och utrymme för att höra barnen i småbarnspedagogikgruppens strukturer. Då man lyssnar hjälper fostraren aktivt alla barn att uttrycka sina tankar och åsikter. Barnens tankar och idéer sammanförs med fostrarens pedagogiska kunnande för att bilda gemensamma processer - vardagens funktioner och projekt. Kommunens egna olika verksamheter samt kommuninvånarnas olika föreningar (motions- och idrottsföreningar, hembygdsmuseet, kulturföreningar osv.) erbjuder åt förskoleundervisningen en möjlighet samarbete som stöder lärande och välmående.

Verksamhetskulturen i utveckling

3.1.1. En lärande gemenskap är kärnan i verksamhetskulturen

Småbarnspedagogiken bildar en gemenskap, där barnen och personalen lär sig med och av varandra. I en lärande gemenskap finns det rum för olika åsikter och känslor. Barnen och personalen ska uppmuntras att öppet dela sina tankar och att pröva nya tillvägagångssätt. En gemenskap som kontinuerligt utvärderar och utvecklar sin verksamhet utmanar sig själv och är medveten om och utnyttjar sina styrkor. I en lärande gemenskap uppskattas respektfullt och hänsynsfullt beteende. Inom gemenskapen ska man uppmuntras till att experimentera, försöka och anstränga sig men det ska även vara tillåtet att göra misstag. Att göra tillsammans och uppleva delaktighet stärker gemenskapen.

Personalen ska uppmuntras till självvärdering och till att dela kunskap och kompetens och samtidigt utvecklas professionellt. Reflektion över gemensamt överenskomna mål och uppgifter, regelbunden utvärdering av det egna arbetet samt respons av vårdnadshavarna och andra samarbetspartner främjar lärandet i gemenskapen. Resultat från utvecklingsarbete, utvärderingar och forskning bidrar till att främja lärande.

En lärande gemenskap är kärnan i verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken i Sjundea

I Sjundeås småbarnspedagogik ses lärande som ett samhällligt kapital. Inläring sker bland fostrare och barn, men även från barn till fostrare och tvärtom. Man gläds över att lära sig och det ses som en upptäcktsresa som fortsätter livet ut. Man gläds över att andra lär sig och uppmuntrar till att dela och skaffa information. Olika praxis testas och utvärderas. Lära hittas genom att bekanta sig med olika objekt och med aktiv utbildning.

3.1.2. En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation

En verksamhetskultur som uppmuntrar till lek bekräftar lekens betydelse för barnets välbefinnande och lärande. Personalen ska lägga märke till faktorer som begränsar leken och utveckla arbetssätt och lärmiljöer som främjar lek. Barnen och personalen ska ha möjlighet att uppleva glädjen i att göra och leka tillsammans. Alla i gemenskapen ska uppmuntras att använda sin uppfinningsrikedom, uttrycksförmåga, fantasi och kreativitet. Leken ska få synas och höras. Barnen ska ges tid, rum och ro att hitta på lekar, experimentera och uppleva. Lekande barn och vuxna ska ges lekro.

Till verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken hör personalens interna samarbete och kommunikationen med vårdnadshavarna och närmiljön. Medlemmarna i gemenskapen ska respektera varandra och uppskatta samarbete. Genom samarbete i gruppen ska man uppmuntra barnen till uppbyggande kommunikation och till att fungera som medlemmar i gruppen. Personalen ska stödja barnen att utveckla kamratrelationer och värna om vänskap. I en trygg gemenskap tar man itu med konflikter och man lär sig att lösa dem konstruktivt.

En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation i småbarnspedagogiken i Sjundeå

Varje barn har rätt att delta i gruppens gemensamma lekar. Fostrarna bildar lekgrupperna så att alla är delaktiga i leken. Lekar varierar mellan barnens fria lek till pedagogiskt planerad och handledd lek. Lekmiljöer finns både inom- och utomhus. Lekar utomhus iaktas och utvecklas aktivt. Informations- och kommunikationstekniska apparater används i mån av möjlighet för att berika leken och som redskap för pedagogisk dokumentation.

Fostraren handleder, stöder och skapar möjligheter för lek. Fostraren utnyttjar leken som en pedagogisk metod. Fostraren deltar i lekarna som förebild och stöder vid behov och enligt situation barnets lekfärdigheter. Fostrarens uppgifter varierar mellan att skapa förutsättningar för lek, att delta i leken och att observera leken. Genom att iaktta leken får fostraren viktig information om barnets utvecklings- och lärsleden samt om barnets intressen. Denna information utnyttjas i handledande av barnets lärande och annan verksamhet.

3.1.3. Delaktighet, likabehandling och jämställdhet

En inkluderande verksamhetskultur ska främja delaktighet, likabehandling⁸⁵ och jämställdhet i all verksamhet. Barnens, personalens och vårdnadshavarnas initiativ, åsikter och synpunkter ska värdesättas. Det förutsätter att man medvetet utvecklar arbetssätt och strukturer som främjar delaktighet. Genom delaktighet utvecklar barnen förståelse för gemenskapen, rättigheter, ansvar och konsekvenser av val. Sensitivt bemötande och en känsla av att bli sedd och hörd på ett positivt sätt stärker barnens delaktighet. Delaktigheten stärks genom att barnen och vårdnadshavarna deltar i planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten. Varje medlem i personalen är en viktig del av den fostrande gemenskapen.

Medlemmarna i gemenskapen ska bemötas och behandlas likvärdigt oberoende av omständigheter som gäller en enskild person⁸⁶. Det att alla är lika värda betyder inte att alla är

⁸⁵ Lag om småbarnspedagogik 3 § 1 mom. 6 punkten

⁸⁶ Diskrimineringslag 7 och 8 § (1325/2014)

likadana. För att kunna utveckla verksamhetskulturen är det viktigt att attityder i anslutning till likabehandling och jämställdhet diskuteras i arbetsgemenskapen. Det är också viktigt att fundera över hur attityder i anslutning till exempelvis språk, etnicitet, åskådning, handikapp, kön och dess mångfald återspeglas i tal, gester, handlingar och tillvägagångssätt och att kommunikationssätt, språkbruk och handlingsmönster som utgår från stereotypa antaganden överförs till barnen. Småbarnspedagogiken ska vara genussensitiv. Personalen ska uppmuntra barnen att göra val oberoende av könsbundna eller andra personrelaterade stereotypa rollmönster och förväntningar. Personalen ska lägga märke till om det förekommer ojämnt bemötande bland barnen och ingripa på ett finkänsligt och konsekvent sätt. Positiv och uppmuntrande kommunikation stöder utvecklingen av barnets identitet och självkänsla.

Delaktighet, likabehandling och jämställdhet i småbarnspedagogiken i Sjundea

Verksamhetskulturen i småbarnspedagogiken i Sjundea är inkluderande. I verksamheten främjas delaktighet, jämlikhet och likställdhet genom att skapa verksamheter där varje barn kan befullmäktigt delta i sin grupps verksamhet. Fostrarna sörjer för att skapa en tolerant atmosfär som upprätthålls genom att stöda barnen i att bete sig empatiskt och respektfullt mot andra.

Genom delaktighet utvecklar barnen förståelse för gemenskapen, rättigheter, ansvar och konsekvenser av val. Deltagande förstärks genom sensitivt bemötande av barnet. Fostrarna skapar en atmosfär där positiv interaktion förverkligas samt upplevelsen att bli hörd och sedd. Var och en bemöts respektfullt oberoende kön eller kultur.

I småbarnspedagogiken beaktar man varje barns familjs kultur och sätt. Fostraren bemöter barnet enligt hans behov, personlighet och familjekultur så att barnet känner sig vara jämlik och likvärdig oberoende av kön, social eller kulturell bakgrund eller etniskt ursprung. Delaktighet med barn förutsätter kännedom i barnets värld och information om vad är ett för barnet typiskt sätt att verka. Centralt i delaktigheten är att lyssna på barnet samt samarbeta med föräldrarna. Vårdnadshavarnas önskemål och åsikter beaktas då verksamheten planeras. Verksamheten utvecklas tillsammans med vårdnadshavarna med hjälp av aktivt samspel och utvärdering. Verksamhet ordnas med vårdnadshavarna, bl.a. i form av olika familjetillställningar samt genom att ordna föräldra- och temakvällar.

3.1.4. Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Småbarnspedagogiken är en del av ett kulturellt föränderligt och pluralistiskt samhälle. Kulturell mångfald ska ses som en resurs. Rätten till det egna språket, den egna kulturen, religionen och åskådningen är grundläggande rättigheter. Det mångskiftande kulturarvet och nationalspråken samt den egna gemenskapens och omgivningens kulturella, språkliga och åskådningsmässiga mångfald ska tas till vara och värdesättas inom småbarnspedagogiken. Det förutsätter att personalen har kunskap om kulturer och åskådningar samt förmåga att förstå och se företeelser ur olika perspektiv och sätta sig in i andra människors situation. Man ska diskutera olika tanke- och handlingsmönster på ett konstruktivt sätt och även tillsammans skapa nya tillvägagångssätt. Samtidigt främjas en kulturellt hållbar utveckling.

I en språkmedveten småbarnspedagogik är man medveten om att språken är närvarande – hela tiden och överallt. Personalen förstår språkets centrala betydelse för barnens utveckling och lärande, för kommunikation och samarbete samt för identitetsskapande och delaktighet i samhället. Att synliggöra flerspråkigheten stöder barnens utveckling i en kulturellt mångskiftande värld. Alla i personalen ska vara medvetna om att de är språkliga modeller för barnen och de ska fästa uppmärksamhet vid sitt eget språkbruk. Personalen ska uppmuntra barnen att använda språk på ett mångsidigt sätt. Barnens språkliga färdigheter ska beaktas och de ska ges tid och möjligheter att uttrycka sig i språkligt varierande situationer.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet i småbarnspedagogiken i Sjundea

Sjundea är en tvåspråkig kommun. I småbarnspedagogiken samarbetar man över språkgränserna. Barnen erbjuds möjligheten att bekanta sig med det andra inhemska språket

genom olika evenemang och samarbete mellan grupperna. I Sjundeå stöder man flerspråkiga barns lärande i finska/svenska i alla vardagens interaktionstillfällen. Samarbetet mellan grupper över språkgränserna stärker en tvåspråkig kommuns barns kulturidentitet. Samarbetssätt utvecklas tillsammans och man bygger fungerande samhälleliga träffar.

Fostrarna använder ett rikt och mångsidigt språk. Man leker med språket och på det sättet byggs även förståelse för världen upp. Betydelsen av barnets eget modersmål och kultur stöds t.ex. genom att fira olika kulturella högtider. Barnet uppmuntras att modigt använda sitt eget modersmål. Olika språk synliggörs i småbarnspedagogikens vardag. Olika språk och kulturer utforskas med barngrupper. Grupperna samarbetar för att lära känna de olika språken och kulturerna som finns i barngruppen. I småbarnspedagogiken samarbetar man över språkgränserna för att stärka den kulturella identiteten hos barn i den två språkiga kommunen. Samarbetssätt utvecklas tillsammans och man bygger fungerande samhälleliga träffar.

3.1.5. Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil

En hälsosam, trygg och fysiskt aktiv livsstil värdesätts inom småbarnspedagogiken. Man ska röra på sig både inomhus och utomhus på många olika sätt samt undvika långvarigt stillasittande. Barnens välbefinnande främjas genom att de under dagen ges möjlighet att vila och ta det lugnt samt genom att de erbjuds en mångsidig, hälsosam och tillräcklig kost. Då man utvecklar verksamhetskulturen är det viktigt att se till att barnen och personalen har möjlighet att arbeta i en stressfri miljö som främjar koncentration. En tydlig och planerad, men flexibel dagsstruktur främjar välbefinnandet.

Inom småbarnspedagogiken ska man värna om hela gemenskapens fysiska, psykiska och sociala trygghet. Barnet ska skyddas från våld, mobbning och andra former av trakasserier⁸⁷. Barnet har rätt att få tröst då barnet behöver det. Mobbning, våld eller trakasserier tillåts inte. Personalen ska känna igen mobbning, ingripa vid mobbning och förebygga mobbning medvetet och systematiskt som en del av utvecklingen av verksamhetskulturen. Avgörande för att förebygga mobbning är att stödja barnens kamratrelationer och hela gemenskapens välbefinnande. Personalen har en central roll när det gäller att stödja barnen i att träna och utveckla sociala och emotionella färdigheter. Personalen ska tillsammans med barnen lära sig att upptäcka och lösa konflikter på ett konstruktivt sätt. I fall av trakasserier, mobbning eller våld diskuterar personalen med barnens vårdnadshavare och söker lösningar tillsammans. Till främjandet av säkerhet hör också säkerhetsfostran samt att systematiskt förebygga och följa upp olyckor och ta hand om lokaler och redskap. För att främja säkerheten inom småbarnspedagogiken förutsätts ett fungerande och ansvarsfullt ledarskap samt att personalen behärskar säkerhetsaspekterna.

Vikten av en ekologiskt, socialt, kulturellt och ekonomiskt hållbar livsstil ska beaktas i all verksamhet. Vardagliga val och aktiviteter ska avspegla ett ansvarsfullt förhållningssätt till naturen och omgivningen. Gemensam användning av redskap och lokaler, måttlighet, sparsamhet samt att reparera och återvinna saker ska främjas inom småbarnspedagogiken.

Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil i småbarnspedagogiken i Sjundeå

I Sjundeås småbarnspedagogik ses fysiskt, psykiskt och socialt välmående och trygghet som en helhet. Barnen styrs till en hälsosam hållbar livsstil. Småbarnspedagogikens enheter deltar i programmet Småbarnspedagogiken i rörelse och stöder barnens fysiska aktivitet och utveckling av motorik. Barnen styrs till en mångsidig diet och uppmuntras att prova på nya smaker. Man diskuterar betydelsen av vila och att lugna ner sig, och man styr barnet till att hitta olika sätt att slappna av och lugna ner sig som stöd för välmående. Välmående är både samhälleligt och individuellt. Fostrarna stöder interaktion mellan barnen genom att stöda leka, styra till gott uppförande och att beakta andra. Konfliktsituationer löses tillsammans och man sörjer tillsammans om gruppens välmående genom att tillsammans med barnen utarbeta regler för gruppen. Barn uppmuntras till att hjälpa varandra och lär sig empatifärdigheter och att märka det goda. I Sjundeås småbarnspedagogik betonas barnets emotionella och interaktiva lärande, att känna

igen och namnge känslor. Fostrarens sensitiva närvaro i att beakta barns känslor och att tolka interaktionslägen är centralt, likaså gemensamma diskussioner med barnen om olika känslor.

Förebyggande av mobbning

Personalen i småbarnspedagogikenheten är medvetna om och känner till mobbning som ett fenomen bland barn under skolåldern. I varje barngrupp ingriper man omedelbart i mobbning, våld och trakasseri och man följer upp att överenskomna pedagogiska åtgärder förverkligas. Personalen i småbarnspedagogiken är medvetet närvarande i barnens situationer i småbarnspedagogikens vardag. Personalen ska ha känslighet i att notera samspelsförhållanden mellan barn. I Sjundeå förebyggs mobbning, våld och trakassering genom att påverka både personalens och barngruppens verksamhet. En verksamhetskultur som är accepterande och i utgångsläget uppskattar och respekterar varje barn och vuxen är central som grundelement för att förebygga mobbning i enheten. Alla barn styrs enligt barnets ålder till att respektera den egna kroppen och andras kroppar. Barnen lär sig kunskaper i att känna kroppen samt skyddsfärdigheter som hjälper barnet att skydda sig från mobbning, trakassering och våld.

Då man förebygger mobbning använder man i enheterna olika metoder och utnyttja material och redskap som finns tillgängligt för att förebygga mobbning och trakassering. Personalen utbildas i att använda metoder för att förebygga mobbning. Mobbning förebyggs med medvetna pedagogiska val i vilka man framhäver ärenden som är betydande för hela verksamhetskulturens del: en närvarande vuxen, samhällelighet, gott kamratskap, att hjälpa andra och medlidande. Man reserverar tillräckligt med tid för gruppanpassning och till spelregler man kommit överens om med barnen. Fostrarna hjälper barnen att uttrycka sina känslor och tankar i ord samt i att hitta fungerande modeller för att lösa konfliktsituationer. Barnen ska kunna berätta om sina erfarenheter och de har en rätt att bli hörda och kunna lita på att vuxna bär ansvaret även i svåra situationer. Barnen blir lärda att mobbning är fel, däremot är det rätt och modigt att berätta till en vuxen om mobbning eller att försvara den som blir mobbad. Om mobbning dock sker fokuserar man alltid på positiva verksamhetsätt och på att lära ut kompiskunskaper än en gång.

I alla enheter inom småbarnspedagogiken skriver man en Plan för att förebygga mobbning i den enhetsspecifika verksamhetsplanen. Att stöda förebyggande av mobbning kan även anknytas till helheten för säkerhetsplanering inom småbarnspedagogiken på enhetsnivå.

Hållbar utveckling i småbarnspedagogiken i Sjundeå

Verksamhetsenheterna förbinder sig till att ta hänsyn till den hållbara utvecklingen i småbarnspedagogiken. I verksamhetsplanen beaktar man hållbar utveckling. Barnen deltar tillsammans med fostrarna i att planera och förverkliga verksamheten, med vilket man stärker en fostran inom hållbar utveckling för barnen enligt åldersnivå. Hållbarhetstänkandet gäller all verksamhet i småbarnspedagogiken. Enligt principerna för hållbar utveckling funderar man i småbarnspedagogiken på om de egna önskemålen är skäliga och man utvärderar hur mycket olika saker är tillräckligt, om man alltid behöver nytt eller kan man reparera gammalt tillsammans. Tillsammans med barnen funderar man på hur vi kan minska slöseriet av naturresurser och hur vi kan agera tillsammans så att alla har det bra att vara. Barnen lär sig att fundera på hur lösningar påverkar samhället och naturen i omgivningen.

3.2. Lärmiljöer inom småbarnspedagogiken

Inom småbarnspedagogiken är syftet att säkerställa en lärmiljö som är utvecklande, inkluderande, som främjar lärande och som är hälsosam och trygg samt tillgänglig⁸⁸. Med lärmiljöer avses lokaler, platser, gemenskaper, metoder, redskap och tillbehör som stöder barnens utveckling, lärande och kommunikation. Begreppet lärmiljö omfattar bland annat den fysiska, psykiska och sociala dimensionen. Lärmiljöerna ska utvecklas så att de mål som fastställs för småbarnspedagogiken kan uppnås och så att de stöder barnens sunda självkänsla och utvecklingen av sociala färdigheter och förmågan att lära sig. Lärmiljöerna ska utformas och

utvecklas så att de är ergonomiska, ekologiska, trivsamma och tillgängliga. Belysningen, akustiken och inomhusluftens kvalitet ska också beaktas och utrymmena ska vara prydliga och rena.

Lär miljöerna ska planeras och utformas tillsammans med barnen. De ska stödja barnens naturliga nyfikenhet och vilja att lära sig. De ska locka barnen till fysisk aktivitet, till att leka, undersöka samt uppleva och uttrycka konst. Barnen ska ha möjlighet att utforska världen med alla sina sinnen och med hela kroppen. Lär miljöerna ska erbjuda barnen olika möjligheter till meningsfull sysselsättning, mångsidiga och fartfyllda fysiska aktiviteter, lekar och spel men också till vila samt lugn och ro. Barnens idéer, lekar samt deras alster och verk ska synas i lär miljöerna.

I lär miljöerna kan man genomföra pedagogisk verksamhet av många slag och lär miljöerna ska formas enligt behov. Personalen ska beakta barnens intressen, individuella färdigheter och behov samt riktlinjerna för småbarnspedagogisk verksamhet (kapitel 4). I lär miljöerna ska man arbeta flexibelt i grupper av olika storlek, så att alla har möjlighet att delta i aktiviteterna och kommunikationen. Arbete i pedagogiskt ändamålsenliga grupper främjar barnens och personalens koncentration och en barncentrerad verksamhet.

Gemensamt överenskomna regler och tillvägagångssätt bidrar till att skapa en trygg lär miljö som präglas av inbördes respekt och gemensamt ansvar. I en trygg miljö är det tillåtet att visa olika känslor och personalen hjälper barnen att uttrycka sina känslor och att reglera dem. Barnen ska uppmuntras att ställa frågor och de ska få sina frågor besvarade.

Lär miljöerna ska planeras och utvecklas så att de främjar likabehandling och jämställdhet mellan könen. Detta möjliggör att man kan bryta traditionella könsstereotypa mönster. Lär miljöerna ska främja barnens språkliga utveckling och språkmedvetenhet samt synliggöra kulturell mångfald.

Även naturen, gården, lekparker och den övriga byggda miljön utgör lär miljöer för den småbarnspedagogiska verksamheten. Dessa miljöer erbjuder upplevelser, material och mångsidiga möjligheter att leka och undersöka. De ska utnyttjas som platser för fysisk aktivitet, naturupplevelser och lärande.

Barnen ska i tillräcklig omfattning ha tillgång till och få använda mångsidiga, pedagogiska och säkra lek- och aktivitetsredskap som är lämpliga för deras ålder. Redskapen ska anpassas till barnens individuella behov av stöd och intresseområden. Teknologin är en del av en mångsidig och inkluderande lär miljö för barnet. Digitala verktyg, applikationer och miljöer ska användas på ett ändamålsenligt sätt inom småbarnspedagogiken. Barnens egna digitala verktyg, leksaker och andra redskap kan användas i enlighet med anordnarens beslut. Personalen ska komma överens med vårdnadshavarna om användningen av barnens egna apparater, leksaker och redskap.

Samarbete med andra aktörer samt fysiska och virtuella besök på exempelvis bibliotek, museer, kulturarvsplatser, konserter, teatrar och vårdnadshavarnas arbetsplatser berikar barnens lär miljöer. Planeringen av lär miljöer erbjuder också en naturlig möjlighet till samarbete mellan personalen och vårdnadshavarna.

Lär miljöer inom småbarnspedagogiken i Sjun deå

I Sjun deå utnyttjar man som barnets lär miljö utöver småbarnspedagogiksenheten och dess närmiljö även utflyktsplatser kommunen och närkommuner erbjuder, inkluderande kultur- och idrottstjänster. Den för Sjun deå typiska och mångsidiga miljön används som lär- och verksamhetsmiljö så ofta som möjligt, bland annat som ett sätt för skogspedagogik. Dagligen ordnas för barnen mångsidiga möjligheter att vara ute och att lära sig utomhus. Inom småbarnspedagogiken i Sjun deå utnyttjas så mångsidigt som möjligt utöver de egna utrymmena även externa lär miljöer så som biblioteket, ute- och idrottsplatser och kulturobjekt. Samarbetet med de lokala föreningarna och företagen ökar lär miljöernas mångsidighet. Barnens intresseobjekt beaktas då lär miljöer byggs och barnen deltar i att redigera dem och hitta på saker tillsammans med fostrarna.

Den mentala och sociala lär miljön bildas av interaktionsförhållandena barnen sinsemellan, fostrarna sinsemellan samt mellan barnen och fostrarna. I den mentala lär miljön finns utrymme och tid för respektfull närhet så som att hålla barnet i famnen. Fostrarna svarar för att skapa

en mental och social lärmiljö. Barngruppens lärmiljöer byggs upp så att de motsvarar barnets behov och de erbjuder möjligheter till intressant verksamhet, delaktighet, en kamratgrupp, barnets frivilliga begrundande, undersökande, problemlösning och försök.

Lärmiljöerna anpassas enligt barnens behov och intressen. De redskap och material som är avsedda för barnen ska vara tillgängliga för barnen och barnen handleds och uppmuntras till att ta väl hand om dem. Småbarnspedagogiksenheternas lärmiljöer utvärderas och redigeras kontinuerligt som en del av den pedagogiska verksamheten så att de hålls dynamiska och lockande. För att berika barnens fantasi skaffar man och återvinner olika lekredskap och man utnyttjar även naturmaterial i verksamheten.

Man planerar utrymmena och redigerar lärmiljöerna tillsammans med barnen. I verksamhetsenhetens fysiska lärmiljö begrundar man möjligheter att utnyttja olika ytor pedagogiskt, som golv och innertak, med beaktande av säkerheten.

Digitala redskap används som en naturlig del av den pedagogiska verksamheten till exempel som ett redskap för att undersöka och spara i projekt. Med hjälp av digi-apparater utvidgar man lärmiljöerna utanför enhetens väggar med virtuellt upplevda miljöer, exempelvis till andra länder, till havsdjupet eller till bondgården. Lärmiljöerna utvecklas och utvärderas regelbundet tillsammans med barnen och personalen.

3.3. Samarbete inom småbarnspedagogiken

Genom samarbete ska man främja målen för den småbarnspedagogiska verksamheten samt en pedagogisk verksamhet av hög kvalitet. Anordnarna av småbarnspedagogik bär ansvaret för att samarbetet genomförs och är systematiskt⁸⁹.

3.3.1. Samarbete med vårdnadshavarna

Samarbetet med vårdnadshavarna spelar en viktig roll inom småbarnspedagogiken⁹⁰. Målet med samarbetet är att vårdnadshavarna och personalen ska förbinda sig till att tillsammans främja att barnen växer, utvecklas och lär sig på ett sunt och tryggt sätt. Samarbetet när det gäller det fostrande arbetet ska bygga på förtroende, jämlik kommunikation och ömsesidig respekt.

När det gäller det fostrande arbetet ska värderingar, mål och ansvar diskuteras såväl inom personalen som med vårdnadshavarna. Samarbetet ska vara ömsesidigt och av personalen förutsätts initiativtagande och aktivitet. I samarbetet ska familjernas mångfald, barnens individuella behov samt frågor som gäller vårdnad och föräldraskap beaktas. Vid behov ska en tolk användas under diskussionerna för att säkerställa att alla parter blir förstådda⁹¹.

Samarbetet kan ha olika syften och se olika ut under barnets tid inom den småbarnspedagogiska verksamheten. Det är viktigt att personalen och vårdnadshavarna utbyter information om barnens dagliga upplevelser. Det är också viktigt med uppmuntrande meddelanden som beskriver barnets utveckling och lärande i positiva ordalag. Vårdnadshavarens och personalens iakttagelser av och diskussioner om barnets dag skapar förutsättningarna för att trygga barnets välbefinnande som helhet.

Samarbetet med vårdnadshavarna är särskilt viktigt vid övergångsskedena, till exempel då barnet börjar i småbarnspedagogiken, vid övergångar inom småbarnspedagogiken, då ett barn byter daghem eller då barnet börjar i förskoleundervisningen. Den gemensamma diskussionen är särskilt viktig då barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas (kapitel 1.3) och samarbetet med vårdnadshavaren betonas också då stödet för barnet planeras och genomförs (kapitel 5). En förtroendefull atmosfär skapar förutsättningar för samarbete mellan vårdnadshavaren och

89 Lag om småbarnspedagogik 7 §

90 Lag om småbarnspedagogik 3 § 1 mom. 10 punkten

91 Språklag 18 § (423/2003) och utlänningslag 203 § (301/2014)

personalen också i utmanande situationer, till exempel då det finns anledning till oro om barnets välbefinnande.

Barnens vårdnadshavare ska ges möjligheter att delta i planeringen och utvecklingen av målen för den småbarnspedagogiska verksamheten och det fostrande arbetet tillsammans med personalen och barnen. Informations- och kommunikationsteknik används i samarbetet med vårdnadshavarna. Samarbetet kan också främja vårdnadshavarnas kontakt sinsemellan. Vårdnadshavarnas nätverkande och gemensamma aktiviteter vid olika evenemang stärker gemenskapen och stöder personalen i deras arbete.

Samarbete med vårdnadshavarna inom småbarnspedagogiken i Sjundeå

Personalen har ansvar för att skapa och upprätthålla ett förtroendefullt och respektfullt samarbete med i fostringssamarbetet. Det fostringssamarbetet som görs med vårdnadshavarna börjar byggas upp redan i småbarnspedagogikens startskede, då man kommer överens om samarbetets sätt och praxis. Samarbetets mål är en aktiv kontakt som sker åt båda hållen. Grundprinciperna är öppenhet, ärlighet, förtroende och att uppskatta den andra. Med dagliga bemötanden försäkras man att info om barnets dag och utveckling delas åt båda hållen. I samarbetet framhävs ett medvetet bindande till barnets mål för fostran, utveckling och lärande samt att agera enligt dem med barnets bästa i åtanke.

I Sjundeås småbarnspedagogik ses uppbyggandet av tillit som viktigt i alla bemötanden med vårdnadshavarna. Personalen bemöter familjen positivt, varmt och uppskattande. Barngruppens personal har ansvar för samspel och kommunikation i ärenden gällande ett individuellt barns och barngruppens småbarnspedagogik. Småbarnspedagogikens chef har ansvar för kommunikation i ärenden som gäller hela småbarnspedagogikensheten under hens ledning fastställs även sätt att kommunicera med vårdnadshavarna. Personalens uppgift är att försäkra att kommunikationen når alla familjer. Personalen svarar för att vårdnadshavarna är medvetna om Sjundeås plan för småbarnspedagogik. Vårdnadshavarna erbjuds möjligheter att påverka planeringen, förverkligandet och utvärderingen av enhetens verksamhet, exempelvis under diskussioner om planen för småbarnspedagogik och under enhetens olika evenemang.

3.3.2. Samarbete med olika aktörer

Syftet med samarbetet är att försäkra sig om att genomföra och utveckla småbarnspedagogisk verksamhet av hög kvalitet. Enligt lagen om småbarnspedagogik⁹² ska kommuner som anordnar småbarnspedagogik bedriva sektorsövergripande samarbete samt skapa de samarbetsstrukturer som behövs. En privat serviceproducent ska efter behov bedriva sektorsövergripande samarbete⁹³.

Med samarbetspartner menas alla de regionala och lokala aktörer som det är naturligt att samarbeta med inom småbarnspedagogiken. Samarbete till exempel med instanser som ansvarar för övrig undervisning, idrott, bibliotek och kultur och med andra aktörer i närmiljön gör lärmiljöerna mångsidigare och stöder verksamhetens mål. Andra samarbetspartner inom småbarnspedagogiken är till exempel organisationer, livsåskådningssamfund såsom församlingar, polisen samt kost- och städservice.

Det är viktigt att samarbeta och att utveckla samarbetet mellan kommunens småbarnspedagogiska verksamhet och de privata serviceproducenterna som erbjuder småbarnspedagogik inom kommunen samt mellan kommunerna. Anordnarna av småbarnspedagogik kan utveckla sin verksamhet i samarbete med högskolor, läroanstalter, forskningsinstitut och myndigheter.

Inom den småbarnspedagogiska verksamheten ska man också samarbeta med barnrådgivningspersonalen, barnskyddet samt med andra aktörer inom hälsovården och

⁹² Lag om småbarnspedagogik 7 och 22 §

⁹³ Lag om småbarnspedagogik 7 §

socialvården. Vikten av samarbetet ökar om någon av dessa aktörer känner oro för barnets utveckling eller välbefinnande samt när barnets stöd planeras och ordnas. I den omfattande hälsoundersökningen ingår, med vårdnadshavarens skriftliga samtycke, personalens bedömning av hur ett barn under skolåldern klarar sig i den småbarnspedagogiska verksamheten. Personalens bedömning är en viktig del av bedömningen av barnets helhetsmässiga växande, utveckling och välbefinnande och vid tidig identifiering av barnets behov av stöd i ett sektorsövergripande samarbete⁹⁴.

Samarbete med olika aktörer i småbarnspedagogiken i Sjundeå

I Sjundeås småbarnspedagogik är samarbetets centrala syfte välmående barn och ändamålsenliga tjänster för familjen. Samarbetets uppgift är att sörja för barnets fysiska, psykiska och sociala välmående. Personalen inom småbarnspedagogiken känner de olika samarbetskumpanerna och handleder familjer till ändamålsenliga tjänster. Samarbete görs alltid enligt gällande bestämmelser om sekretess och dataöverföring.

Samarbete med kommunens rådgivning

Småbarnspedagogiken i Sjundeå samarbetar regelbundet med rådgivningen. som stöd för barnets växt, utveckling och välmående har man i bruk en blankett för barnets uppgiftsöverföring mellan småbarnspedagogiken och rådgivningen och som gäller de visstidskontroller som görs på rådgivningen för barn i åldern 1 år, 2 år, 3 år, 5 år och 6 år. Åldersbeskrivningsblanketten fungerar som en uppgiftsförmedlare mellan småbarnspedagogikens verksamhetsenhet och rådgivningen. Med hjälp av informationsgången mellan rådgivningen och småbarnspedagogiksenheten stöder man barnets heltäckande välbefinnande och behövliga stödåtgärder. I beskrivningsblanketten beskriver småbarnspedagogikens personal barnets styrkor, intressen, individuella behov samt barnets verksamhet i småbarnspedagogiken. I informationsöverföringen följer man principer för sekretess och dataskydd. I barnets 4-årsgranskning använder man en separat LENE-blankett, som småbarnspedagogikens personal och vårdnadshavarna fyller i tillsammans. Rådgivningens hälsovårdare och småbarnspedagogikens personal träffar varandra regelbundet. Samarbetet mellan småbarnspedagogikens personal och hälsovårdarna stöds och verksamhets sätt utvecklas tillsammans ur gemensamma strukturer.

Samarbete med kommunens socialservice

Tjänsterna inom småbarnspedagogik samarbetar regelbundet med kommunens socialservice, i vilken ingår handikapp- och barnfamiljsservice samt barnskyddsarbete i enlighet med socialvårdslagen. Socialservice planeras alltid på basis av servicebehovets utvärdering individuellt enligt klientens behov. Lagstadgad service är bl.a. barnfamiljers hemtjänst, familjearbete, stödpersons- och stödfamiljearbete, rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor samt tjänster enligt handikappservice lagen. Småbarnspedagogiken har en verksamhetsmodell och strukturer över samarbetet som görs med socialvården. Anvisning i verksamhetsmodellen och nödvändig aktuell utbildning/nätverksträff ordnas årligen med småbarnspedagogikens personal.

Terapitjänster och övriga aktörer som undersöker barnet

I behov gällande stöd för barnets tillväxt och utveckling samarbetar man med rehabiliterande aktörer, exempelvis barns terapitjänster och övriga nödvändiga sakkunniga inom hälsovården. Småbarnspedagogikens speciallärare deltar vid behov i arbetsgruppen för barnens rehabilitering, där man kommer överens om terapitjänster för barnen. En del av terapitjänsterna ordnas av kommunen och en del är köptjänster. I barnets plan för småbarnspedagogik skriver man det stöd barnet får och de aktörer som deltar i det sektorsövergripande samarbetet. I beredningen av barnets plan för småbarnspedagogik kan utöver fostrare och vårdnadshavare även barnets terapeuter och övriga samarbetspartners som deltar i rehabiliteringen delta. Noggrannare om stöd som ges till barnet i kapitel 5.

Kommunens idrotts- och kulturtjänster

94 Statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga 7, 9 och 13 § (338/2011) samt lag om småbarnspedagogik 7 §

Kommunen stöder tjänster som produceras för barn. Tyngdpunkten i bidrag som delas ut till föreningar ligger i tjänster som produceras för barn och unga. I evenemang som ordnas av kommunen strävar man till att ordna program även för barn och deras familjer. Kommunens idrotts- och friluftstjänster samt kulturtjänster samarbetar även med småbarnspedagogiken i arrangemangen för gemensamma evenemang.

Samarbete med bibliotekstjänsterna

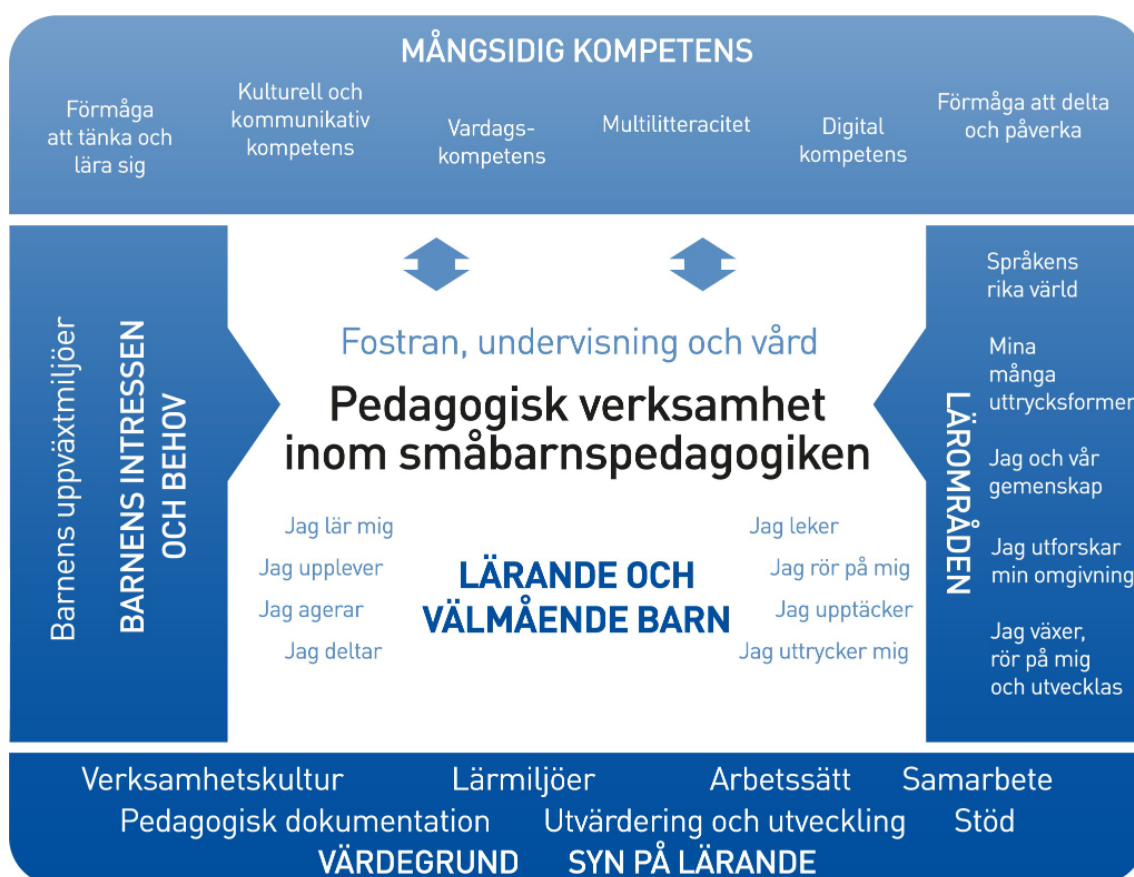
Tjänsterna biblioteket erbjuder är i småbarnspedagogiken en del av lärmiljön. Biblioteket har en viktig uppgift i att väcka barnets intresse för läsning samt stöda och upprätthålla läsning som hobby. I biblioteket närmar man sig multilitteracitet genom litteratur- och mediefostran. Målet är att barn i åldern för småbarnspedagogik skulle verka som aktiva biblioteksanvändare och informationssökare. Målet är dessutom att barnen lär sig verka i en värld med än mer mångsidiga tryckta och digitala medier samt att producera, tolka och utvärdera olika medietexter kritiskt. Barnen får bekanta sig med biblioteket och bibliotekets material samt får stöd i att utveckla sin multilitteracitet och läsningen som hobby. Det viktigaste målet är att skapa en bild av biblioteket som en positiv plats och lärmiljö samt som är barnens och även alla kommuninvånarens gemensamma vardagsrum. Biblioteket besöker även småbarnspedagogikens enheter samt ordnar litteratur- och kulturevenemang för barn och olika utställningar.

Andra samarbetspartner för småbarnspedagogiken i Sjundeå är Sjundeås privata serviceproducenter inom småbarnspedagogik, åskådningssamfund, lokala föreningar och idrottsföreningar. Samarbete med olika aktörer gör verksamheten mer mångsidig och stöder barnets helhetsfostran och utveckling. Det mångprofessionella samarbetet utvecklas och utvärderas i samarbetskonstruktionerna.

4. Planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken

4.1. Referensram för den pedagogiska verksamheten

Den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken ska präglas av ett helhetsskapande angreppssätt. Målet är att främja barnens lärande och välbefinnande samt mångsidiga kompetens (figur 1). Den pedagogiska verksamheten förverkligas i samverkan mellan barnen och personalen och i den gemensamma verksamheten. Barnens spontana verksamhet, personalens och barnens gemensamma idéer till verksamhet och verksamhet som planerats av personalen ska komplettera varandra. Den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken ska genomsyra den helhet som består av fostran, undervisning och vård.

Figur 1. Referensram för den pedagogiska verksamheten

En målinriktad och inkluderande verksamhet utgår från värdegrunden (kapitel 2.4), synen på lärande (kapitel 2.5), en verksamhetskultur som stöder värdegrunden och synen på lärande (kapitel 3) samt mångsidiga lärmiljöer (kapitel 3.2), samarbete (kapitel 3.3), arbetsätt (kapitel 4.3) och stöd för barnet (kapitel 5). Barnens intressen och behov samt viktiga aspekter som anknyter till barnens uppväxtmiljö ska utgöra utgångspunkter för planeringen av verksamheten. En annan utgångspunkt är lärområdena som beskrivs i kapitel 4.5. En förutsättning för kvalitativ pedagogisk verksamhet är systematisk dokumentation, utvärdering och utveckling (kapitel 4.2 och 7). Planeringen av verksamheten ska även styras av målen för mångsidig kompetens (kapitel 2.7).

Mål och riktlinjer för den pedagogiska verksamheten ska preciseras i de lokala planerna för småbarnspedagogik. Vid preciseringen av målen ska man ta hänsyn till de olika verksamhetsformerna inom småbarnspedagogiken, personalstrukturen och andra särdrag. Den lokala planen för småbarnspedagogik och barnens planer för småbarnspedagogik (kapitel 1.3) ska utgöra utgångspunkter för planeringen av verksamheten i barngruppen. Den småbarnspedagogiska verksamheten och förskoleundervisningen ska bilda en kontinuerlig helhet som är meningsfull för barnet och ger barnet möjlighet till framsteg i sitt lärande.

Referensram för den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken i Sjöundeå

För gruppens pedagogiska verksamhets planering, genomförande och utvärdering svarar gruppens lärare inom småbarnspedagogik. Barngruppens verksamhet planeras utifrån de nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik. Sjöundeås plan för småbarnspedagogik, den enhetsspecifika verksamhetsplanen och de individuella behoven som framkommit från barnens psp (de individuella planen för småbarnspedagogik). Planerna dokumenteras och utvärderas på den elektroniska plattformen som används. Planen tar hänsyn till de lokala pedagogiska prioriteringarna och de behov som framkommit från barngruppen.

Verksamheten är projektliknande och de olika lärområdena kan kombineras i verksamheten. Barngruppens verksamhet utvärderas regelbundet tillsammans med barnen och i de veckovisa planeringsmötena som varje team har. För gruppens pedagogiska verksamhetsplanering, genomförande och utvärdering svarar gruppens lärare inom småbarnspedagogik.

4.2. Pedagogisk dokumentation

Pedagogisk dokumentation är en central arbetsmetod för att planera, genomföra, utvärdera och utveckla den småbarnspedagogiska verksamheten. Det är en kontinuerlig process där observationer, dokument och en gemensam tolkning av dessa skapar förståelse för den pedagogiska verksamheten. Den pedagogiska dokumentationen möjliggör att barnen och vårdnadshavarna kan delta i utvärderingen, planeringen och utvecklingen av verksamheten.

Den pedagogiska dokumentationen ger information om barnens liv, utveckling, intressen, tankar, lärande och behov samt om barngruppens verksamhet, på ett konkret och mångsidigt sätt. Med hjälp av enskilda dokument, till exempel fotografier, teckningar eller personalens observationer, kan man tillsammans med barnen iaktta barnens utveckling och lärande. Barnens kunskaper och färdigheter, intressen och behov blir synliga genom den pedagogiska dokumentationen och ska utgöra grunden för planeringen av verksamheten.

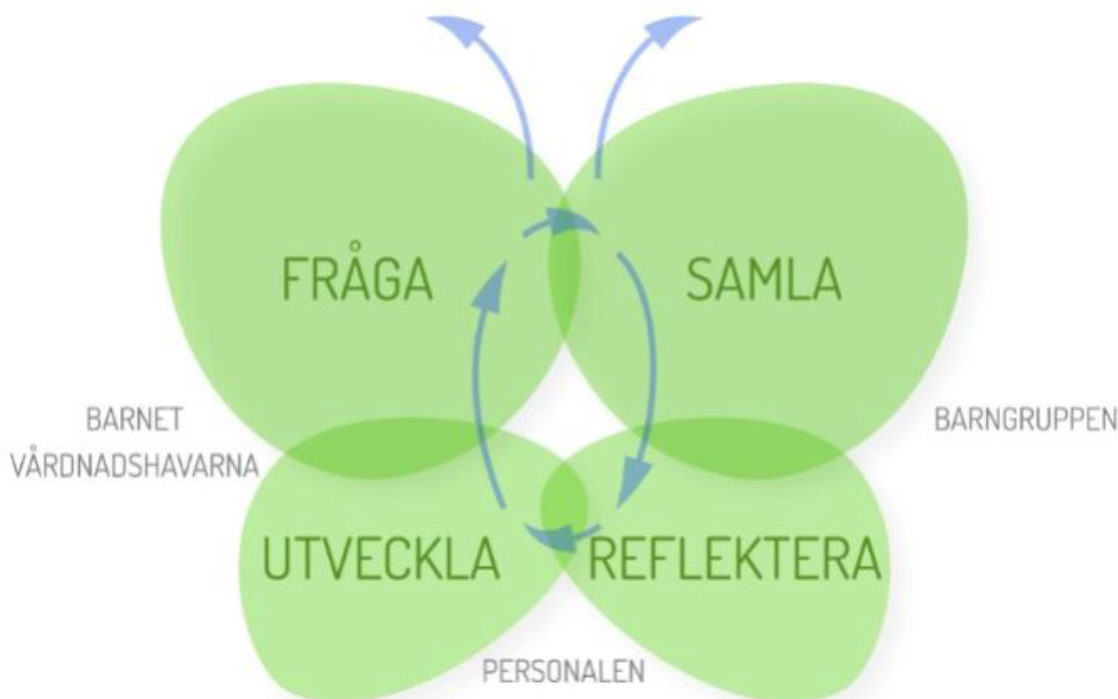
Målet med en systematisk dokumentation är att personalen ska lära känna det enskilda barnet och förstå relationerna barnen emellan samt förstå på vilket sätt personalen och barnen i gruppen kommunicerar med varandra. Syftet med pedagogisk dokumentation är att förverkliga småbarnspedagogisk verksamhet utgående från barnen. Den information och förståelse som dokumentationen bidrar till ska användas till exempel för att arbetsätten, lärmiljöerna, verksamhetens mål, metoderna och innehållet kontinuerligt ska kunna anpassas enligt barnens intressen och behov. Barnets plan för småbarnspedagogik är en del av den pedagogiska dokumentationsprocessen (kapitel 1.3). Systematisk dokumentation behövs också då man bedömer barnets behov av stöd (kapitel 5).

Dokumentation som har samlats in under en längre tid är en viktig del av utvärderingen av den pedagogiska verksamheten, personalens självvärdering av verksamheten (kapitel 7.1) samt utvecklingen av verksamhetskulturen.

Pedagogisk dokumentation inom småbarnspedagogiken i Sjöundeå

Pedagogisk dokumentation är planenlig, regelbunden, utgår från barn och processaktig. Pedagogisk dokumentation är ett sätt att arbeta med barn. Barnens tid i småbarnspedagogik dokumenteras tillsammans med barnet. Viktiga och betydelsefulla ärenden för barnet dokumenteras på överenskommet sätt. Med hjälp av dokumenteringen synliggör man barnets

styrkor, egen inlärnin g och utveckling av förmågor. Barnen uppmuntras och stöds till mångsidig dokumentering och till att uttrycka sig själv. Barnens skapelser och olika dokument värdeläggs och utnyttjas i verksamhetens planering. Fostrarna utnyttjar tillsammans producerade dokument i barnens planer för småbarnspedagogik och synliggör barnens inlärnin g och utveckling. Med hjälp av pedagogisk dokumentation utvecklas verksamheten aktivt utgående från barnet. Barnen deltar i verksamhetens planering, utveckling och utvärdering tillsammans med fostrarna. Barnens hopp och idéer utreds bl.a. vid gemensamma ringar eller möten, i små grupper eller individuellt samt genom att samla respons efter verksamheten och fundera på hur man kan agera nästa gång.

Pedagogiska dokumenteringens process UBS, Småbarnspedagogikens grunder 2016

4.3. Mångsidiga arbetsätt

Småbarnspedagogikens uppdrag och mål samt barnens ålder, behov, förutsättningar och intressen ska styra valet av arbetsätt. Barn lär sig naturligt genom aktiverande arbetsätt som främjar kreativitet och delaktighet. Exempel på detta är spontan och ledd lek, utforskande, fysisk aktivitet och att uppleva och uttrycka konst. Digitala verktyg, applikationer och miljöer ska utnyttjas i verksamheten. Arbetsätten ska vara mångsidiga och de ska vara både verktyg och föremål för lärandet. Därför är det viktigt att personalen handleder barnen att pröva och använda olika arbetsätt både i mindre och större grupper och självständigt. Barnen ska uppmuntras att fråga och fundera samt att dra slutsatser och lösa problem tillsammans.

Personalen förutsätts ha yrkeskompetens och sensitivitet att uppfatta pedagogiska möjligheter i olika situationer. Det innebär bland annat förmåga att lägga märke till barnens initiativ och känslotillstånd samt att förändra och anpassa sitt agerande enligt det. Barns initiativ kan vara kroppsliga och non-verbala, vilket förutsätter sensitiv närvaro av personalen och en god kännedom om barnen för att personalen ska kunna förstå och bemöta barnens initiativ.

Barnen ska delta i planeringen och valet av arbetsätt enligt sina förutsättningar. De ska ha möjlighet att utforska världen med alla sina sinnen och hela kroppen och att pröva olika arbetsätt. En variation av arbetsätt ger barn i olika åldrar och barn som lär sig på olika sätt möjlighet att uppleva att de lyckas. Mångsidiga arbetsätt förutsätter mångsidiga lärmiljöer. Personalens

och barnens kompetens ska tas till vara då man använder sig av olika arbetssätt och då man tillsammans prövar och utvecklar nya arbetssätt.

Mångsidiga arbetssätt inom småbarnspedagogiken i Sjundeå

Den centrala pedagogiska principen i Sjundeå är verksamhetens enhetlighet, helhetsskapande och långvarighet. Ett projektaktigt verksamhetssätt och pedagogiska lösningar sammanför naturligt lek, rörelse, konstnärligt uttryck samt data- och kommunikationstekniska element till varandra. I varje enhet inom småbarnspedagogiken diskuterar man valet av mångsidiga arbetssätt. Olika arbetssätt används mångsidigt och varierande med beaktande av barnens ålder och utvecklingsnivå.

Småbarnspedagogikens verksamhet ordnas i grupper av olika storlek och för olika ändamål och grupperna kan variera eller vara bestående och även gruppernas uppsättning kan variera. Smågrupper kan exempelvis bildas enligt barnens ålder eller olika skeden i utvecklingen eller den språkliga utvecklingen. Smågrupper bildas inom daghemmen även över gruppgränserna samt inom enheterna enligt barnens intressen. Personalen stöds i lärande av nya arbetssätt bland annat genom utbildningar. Personalen utvärderar och utvecklar de använda arbetssätten regelbundet.

4.4. Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande

Leken är central inom den småbarnspedagogiska verksamheten. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att erbjuda alla barn möjligheter till olika slags lekar. Leken främjar barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Även om barnet självt inte upplever leken som ett verktyg för lärande, utan ett sätt att vara och leva samt gestalta världen, så lär sig barnet genom leken. Upplevelser som väcker barnens känslor, nyfikenhet och intresse stimulerar till lek.

För barnet är det leken i sig som är viktig. Leken ger barnen glädje och välbehag. I leken är barnen aktiva aktörer. De strukturerar och utforskar världen omkring sig, utvecklar sociala relationer och skapar mening utifrån sina erfarenheter. I leken bildar barnen sig en uppfattning om sig själva och andra människor. I leken härmar barnen, skapar nytt och modifierar vad de ser. Samtidigt gestaltar och testar de sina drömmar och önskningar. Med fantasins hjälp kan barnen pröva olika roller och idéer som annars inte skulle gå att förverkliga. I leken kan barnen bearbeta svåra upplevelser och tryggt pröva, försöka och göra misstag.

I leken förenas centrala element som främjar lärandet: entusiasm, att göra tillsammans och att utmana de egna färdigheterna. Leken utvecklas och tar sig olika former i takt med ökad erfarenhet av lek. Kommunikationen mellan personalen och barnen samt barnen emellan lägger grunden för barnens tanke- och språkutveckling och deras växande förmåga att leka. I leken iakttar, prövar och lär sig barnen gruppens regler. Då barnen leker i grupp lär de sig att reglera sina känslor och sin vilja samt att ta andra människors perspektiv i beaktande. Genom leken stärks gemenskapen och den positiva atmosfären.

Leken är ett centralt arbetssätt inom småbarnspedagogiken. I den pedagogiska verksamheten kan man kombinera till exempel drama, improvisation eller sagor för att utveckla lekens gång och bygga upp lekvärldar. Personalen ska inse vilken betydelse det har för barnens välbefinnande och lärande att de får koncentrera sig på att undersöka, uttrycka sig spontant och kreativt samt leka fartfyllda och aktiva rörelselekar. Olika situationer kan berikas genom lek. Ramsor, ordlekar, sånger och lekfull samvaro stärker en positiv atmosfär, vilket stöder barnens lärande och välbefinnande.

Personalen ska utgående från inkluderande principer trygga förutsättningarna för lek, handleda leken på ett lämpligt sätt och se till att alla barn har möjlighet att delta i gemensamma lekar utifrån sina förutsättningar och sin förmåga. Personalen ska systematiskt och målinriktat stödja barnens lek och handleda den antingen utanför leken eller genom att själv vara med i leken. Personalens fysiska och psykiska närvaro stöder kommunikationen mellan barnen och förebygger konfliktsituationer.

Personalen ska även iaktta och dokumentera barnens lek. Genom att observera leken får personalen insikt i barnens tänkande och intressen, deras känslor och upplevelser. Observationerna ska användas för att planera och handleda leken och den övriga verksamheten. Personalen ska vara lyhörd, ha yrkeskompetens och ett genussensitivt förhållningssätt för att upptäcka barnens initiativ till lek och kunna bemöta dem på ett lämpligt sätt.

Långvarig lek kräver tid, utrymme, lugn och ro samt lämpliga lekredskap och material som är tillgängliga för barnen. Lärmiljöerna ska anpassas efter leken, eftersom leken inte nödvändigtvis håller sig inom det anvisade området.

Kännedom om barnkultur och medier riktade till barn hjälper personalen att förstå barnens lekar. Även olika spel samt digitala verktyg och applikationer erbjuder många slags möjligheter för barnens lek. I en lärmiljö som uppmuntrar till lek lär sig även den vuxna. Med vårdnadshavarna ska personalen diskutera lekens betydelse och iakttagelser i anknytning till barnens lekar. På detta sätt kan man främja att leken fortsätter hemma eller i den småbarnspedagogiska verksamheten.

Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande i småbarnspedagogiken i Sjundea

Lek och lekfullhet syns överallt i vår vardag. Vår atmosfär är lätt och lekfull mellan barn och vuxna. Med barn lär man sig och stöder utnyttjandet av fantasin i inläringen. Med hjälp av lek och fantasi lär man bl.a. att använda ett rikt språk, känslor och kunskaper att agera tillsammans. Lekmiljöerna byggs upp så att varje barn upplever delaktighet och får positiva erfarenheter av att agera i grupp. Vuxna är aktivt med i leksituationer och handleder, berikar och uppmuntrar barnens idéer i lekutveckling. Lekmiljöerna redigeras tillsammans med barnen enligt intresse och lek. Man utvecklar gemensamma projekt med barnen och söker tillsammans sätt att utreda svar och fenomen.

Barns aktivitet i att skaffa information stöds med mångsidiga redskap och metoder. Inlärningsredskapen är tillgängliga för barnen och framlagda på ett lockande sätt. Barnens idéer och intresseobjekt utnyttjas i både små och stora gemensamma projekt, med hjälp av vilka man uppnår omfattande mål för kunskaper.

Då man planerar lärmiljöer ska man utöver delaktighet även beakta möjligheten till långvarig lek. Leken kan fortsätta flera dagar. Utomhuslekarnas pedagogiska möjligheter identifieras och de används aktivt. I leken skapar man en kontinuerlig helhet från inomhus till utomhus och tvärtom samt till närområdena och hemmiljön.

Personalen observerar och dokumenterar barnens lek. De möjligheter som digitala redskap medför utnyttjas i lekarna och i dokumentationen av dem.

4.5. Lärområden

Lärområdena beskriver den pedagogiska verksamhetens centrala mål och innehåll. Lärområdena styr hur personalen tillsammans med barnen ska planera och genomföra en mångsidig och helhetsskapande pedagogisk verksamhet. Barnen har rätt att få mångsidiga upplevelser inom de olika lärområdena. Lärområdena ska inte genomföras som separata helheter, utan deras teman ska kombineras och anpassas utgående från barnens intressen och kompetens. Lärområdena är indelade i fem helheter i enlighet med grunderna för förskoleundervisningens läroplan⁹⁵ nämligen :

- Språkens rika värld
- Mina många uttrycksformer
- Jag och vår gemenskap
- Jag utforskar min omgivning
- Jag växer, rör på mig och utvecklas.

En pedagogisk verksamhet som kombinerar och tillämpar lärområden gör det möjligt att granska och undersöka olika företeelser och fenomen i ett brett perspektiv. Den centrala utgångspunkten för verksamheten är barnens frågor och intressen. Teman kan till exempel växa fram i samband med lekar, sagor, utflykter eller i spontana kommunikationssituationer mellan barnen och personalen samt i kommunikationen barnen emellan. Det sätt på vilket målen för lärområdena förverkligas varierar beroende på temat, situationen och hur barnen lär sig. Personalen ska se till att den pedagogiska verksamheten främjar utvecklingen och lärandet hos barn i olika åldrar.

Lärområden inom småbarnspedagogiken i Sjundeå

I Sjundeå är småbarnspedagogikens verksamhet pedagogiskt planerad och genomförd verksamhet. I verksamheten beaktas barnens styrkor och intressen. Projekt planeras, utvecklas och förverkligas tillsammans med barnen. I projekten läggs man ofta tyngd på flera lärområden. Lärarna inom småbarnspedagogik svarar för att en enhetlig inlärningshelhet förverkligas i sin grupp och att förverkligandet utvärderas tillsammans med barnen och fostrarna.

4.5.1. Språkens rika värld

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja utvecklingen av barnens **språkliga kunskaper och färdigheter** samt deras **språkliga identiteter**. Barnens intresse och nyfikenhet för språk, texter och kulturer ska stärkas. Då man stöder språkutvecklingen utvecklas även barnets multilitteracitet (kapitel 2.7). Språkutvecklingen har också samband med andra delområden inom mångsidig kompetens, bland annat kulturell och kommunikativ kompetens. När barnens språkliga färdigheter utvecklas ger det barnen nya möjligheter att påverka, delta och vara aktiva aktörer.

För barnen är språket både ett föremål och ett verktyg för lärandet. Med hjälp av språket kan barnet hantera olika situationer och företeelser, kommunicera med andra, uttrycka sig och skaffa information. En mångsidig språkmiljö och samarbete med vårdnadshavarna stöder barnens språkliga utveckling. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska barnen regelbundet få uppmuntrande respons på sin förmåga att använda språket och på sin förmåga att kommunicera.

I småbarnspedagogiken ska varje barn få stöd för att utveckla sina färdigheter i undervisningsspråket. I fostran och undervisningen ska man ta hänsyn till att barnen lever i olika språkliga miljöer och att de kan tillägna sig flera olika språk samtidigt. Språkbruket och sättet att kommunicera varierar mellan hemmen och i vissa hem talas det flera språk. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska språklig och kulturell mångfald synliggöras i samarbete med vårdnadshavarna, vilket stöder utvecklingen av barnens språkliga identiteter. Preciserings- gällande språk och kultur behandlas i kapitel 4.6.

Med tanke på språkinläringen är det viktigt att vara medveten om att barn i samma ålder kan befinna sig i olika skeden av språkutvecklingen inom olika delområden. **De språkliga identiteterna utvecklas** när barnen får stöd och handledning inom de centrala delområdena för språkliga kunskaper och färdigheter.

Figur 2. Språkutvecklingens centrala delområden inom småbarnspedagogiken

Med tanke på utvecklingen av **förmågan att kommunicera** är det viktigt att barnen upplever att de blir hörda och att deras initiativ blir bemötta. Det är centralt att personalen är sensitiv för

och reagerar även på barnens non-verbala budskap. Utvecklingen av förmågan att kommunicera stöds genom att barnen uppmuntras att kommunicera med personalen och med varandra.

Genom en mångfald av språkliga modeller stöder man barnens **förmåga att förstå språk**. Genom att systematiskt verbalisera och diskutera med barnen stöds utvecklingen av barnens ordförråd. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska språkbruket vara beskrivande och exakt. Barnets förmåga att förstå språk ska vid behov stödjas med hjälp av bilder, föremål och tecken.

Utvecklingen av barnens **förmåga att producera tal** ska följas upp och handledas. Barnen ska uppmuntras att tala i olika situationer både med vuxna och med varandra, vilket främjar förmågan att använda och förstå talat språk. Tillsammans med barnen ska man också iaktta tonfall och betoningar.

Förmågan att använda språket ska stimuleras och barnen och personalen ska tillsammans fundera över användningen av språk i olika situationer. Syftet är att stärka förmågan att anpassa språket enligt situationen. Barnen ska få öva sig i att berätta, förklara och diskutera. När barnen får leva sig in i olika situationer, använda humor och lära sig goda vanor stärks deras förmåga att använda språket. Genom att barnen bekantar sig med olika typer av texter utvecklas förmågan att använda språket och förmågan att skilja på talat och skrivet språk.

Barnens språkliga uttryck berikas då deras **språkliga minne och ordförråd** utökas. Till personalens uppgift hör att medvetet stödja denna utveckling. För att stödja utvecklingen av det språkliga minnet kan till exempel ramsor och sånglekar användas. Att leka med språket, benämna och att använda beskrivande ord främjar utvecklingen av barnens språkliga minne och ordförråd. En rofylld tid för diskussioner, läsning och berättelser ger barnen möjlighet att fundera över ords och texters betydelser och att lära sig nya begrepp i olika kontexter.

Att iaktta olika språk i närmiljön stöder utvecklingen av barnens **språkliga medvetenhet**. Personalen ska väcka och öka barnens intresse för talat och skrivet språk och småningom också för att läsa och skriva. Genom att iaktta och undersöka språk styrs barnens uppmärksamhet från ordens betydelse till språkets former och strukturer, bland annat till ord, stavelser och ljud. Barnen ska uppmuntras att lekskriva och lekläsa.

I småbarnspedagogiken ska rika och varierande texter användas. Personalen ska tillsammans med barnen bekanta sig med barnlitteratur på ett mångsidigt sätt. Barnen ska få höra berättelser och de ska uppmuntras att hitta på egna berättelser. Barnens berättelser, ramsor och verbala budskap ska dokumenteras. För att stödja multilitteraciteten inom den småbarnspedagogiska verksamheten ska vid sidan om talat språk också bland annat visuella, auditiva och audiovisuella meddelanden och texter användas.

Språkens rika värld inom småbarnspedagogiken i Sjundeå

I småbarnspedagogikens vardag beaktar personalen de olika nivåerna och skedena av barnets språkutveckling och personalen strävar till att erbjuda stöd på varje barns individuella språkutvecklingsnivå. Fostrarna stöder inom småbarnspedagogiken barnets kommande förskole- och skolspråk och föregår som god förebild med en positiv inställning till andra språk.

Alla vardagliga situationer används för skapande av en mångsidig språkmiljö (finsk eller svensk). Fostrarna använder ett mångsidigt och rikt språk. Man sjunger ramsor med barnen och gör tillsammans sagor och berättelser. Med hjälp av dialog läsning stärker man barnens ordförråd och kunskaper i språkförståelse. Barnböcker är i dagligt bruk och tillgängliga för barnen i alla barngrupper. Man läser högt för barnen varje dag och man hjälper barnen småningom fokusera på att lyssna på längre sagor. Man utnyttjar även digitala bilderbokstjänster med barnen, utöver traditionella böcker.

4.5.2. Mina många uttrycksformer

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att på ett målinriktat sätt stödja utvecklingen av barnens **förmåga att uttrycka sig musikaliskt, visuellt, verbalt och kroppsligt samt genom slöjd**,

och att låta barnen bekanta sig med kulturarvet och olika konstarter. Barn uttrycker sig ofta på ett helhetsbetonat sätt och kombinerar olika uttrycksformer på ett kreativt sätt. Att uppleva och uttrycka konst främjar barnens förutsättningar för lärande, deras sociala färdigheter, positiva självbild och förmåga att förstå och strukturera sin omvärld. Förmågan att tänka och lära sig utvecklas då barnen undersöker, tolkar och skapar mening genom att öva att uttrycka sig på olika sätt. Förmågan att fantisera och föreställa sig olika saker är central också då barnets etiska tänkande utvecklas. Att bekanta sig med kulturarvet, konst och olika uttrycksformer stärker barnens mångsidiga kompetenser också när det gäller delområdena multilitteracitet och förmåga att delta och påverka (kapitel 2.7).

Kulturen är en viktig del av barnets identitet. Småbarnspedagogiken ska ge barnen möjligheter att se och uppleva konst och annan kultur på ett mångsidigt sätt. Upplevelser av konst och kultur stärker barnens förmåga att ta till sig, ta del av och skapa kultur. Samtidigt lär sig barnen att förstå konstens och kulturarvets betydelse och värde.

Genom att uttrycka sig på olika sätt upplever och gestaltar barnen världen på ett sätt som tilltalar och inspirerar dem. Konstnärliga uttrycksformer uppmuntrar barnen att synliggöra sina iakttagelser, känslor och kreativa tankar. Olika uttrycksformer ska utforskas med hjälp av olika sinnen, arbetssätt, lärmiljöer och genom att ta vara på kulturutbudet i närmiljön. Estetiska och inspirerande lärmiljöer, tillgång till mångsidiga redskap och material samt tillräcklig handledning har stor betydelse då barnen bekantar sig med olika uttrycksformer.

Konstfostran omfattar både spontan och på förhand planerad verksamhet. I skapande och lärande processer betonas att barnen ska få möjligheter att försöka och undersöka samt öva olika arbetsfaser och dokumentera dem. Varje barns individuella sätt att uttrycka sig ska stödjas och barnens gemensamma kreativa processer ska ges tillräckligt med tid och utrymme. Att utnyttja personalens, barnens och samarbetspartnerns specialkompetens berikar konstfostran.

Inom småbarnspedagogiken är målet att utveckla barnens förmåga att **uttrycka sig musikaliskt** genom att ge barnen musikaliska upplevelser och stärka deras intresse och förhållande till musiken. Barnen ska uppmuntras att lyssna till och uppleva musik och att iaktta ljudmiljön. Barnens förmåga att uppfatta musik, långa och korta ljud, tonhöjder, dynamik och klangfärger utvecklas genom lekfull musikalisk verksamhet. Man sjunger och säger ramsor tillsammans, prövar olika instrument, lyssnar till musik och rör sig till musik. Barnen ska få erfarenheter av musikens puls, ordrytm och av att använda kroppen som instrument. Barnen ska uppmuntras att använda sin fantasi och att uttrycka tankar och känslor som musiken väcker, till exempel i bilder eller genom att berätta och dansa. Barnen ska också få erfarenheter av att skapa musik tillsammans och öva inför mindre musikframföranden samt uppleva glädjen över att lyckas i ett framförande.

När det gäller den **visuella uttrycksförmågan** är målet att utveckla barnens förhållande till bildkonst, annan visuell kultur och kulturarvet. Barnen ska ges möjligheter att njuta av att skapa bilder och få estetiska upplevelser och erfarenheter av konst. Barnen ska träna sitt visuella tänkande och sin förmåga att iaktta och tolka bilder genom att uttrycka sig visuellt på flera olika sätt. Förmågan att skapa bilder utvecklas med hjälp av olika sinnen och genom att skapa samband med andra uttrycksformer. Barnen ska få pröva att skapa bilder på olika sätt och med olika verktyg och material, till exempel genom att måla, rita, bygga och skapa mediepresentationer. Tillsammans med barnen ska man iaktta och analysera bilder, konstverk, medieinnehåll och föremål som barnen själva producerat och olika objekt i naturen och den byggda miljön. Barnen ska handledas att tolka och beskriva sina tankar om budskapet i bilderna. Bilder ska studeras med avseende på till exempel färg, form, material, upphovsman, i vilket sammanhang bilderna visas och vilka känslor de framkallar.

Barnen ska med hjälp av arbetssätten som hör till tekniskt arbete och textilarbete inom slöjd och som anpassats till barnen få träna sin förmåga att planera och lösa problem på ett kreativt sätt, sina finmotoriska färdigheter, sin kunskap om konstruktioner, material och tekniker samt formgivning. Dessa arbetssätt kan vara till exempel att modellera, klippa, spika, såga och sy. Målet med att **uttrycka sig genom slöjd** är att barnen ges möjligheter att glädjas över att försöka, utforska, skapa tillsammans, uppleva och upptäcka samt att njuta av att vara kreativa och sätta sin egen prägel på arbetet. Barnen ska ges möjligheter att experimentera med, undersöka och kombinera

olika material samt att lära sig de tekniker inom slöjd som behövs i arbetet. Barnen ska få planera och skapa olika verk och föremål. Tillsammans med barnen kan man undersöka och ta vara på såväl hantverkstraditioner som anknyter till barnens bakgrund som lokala hantverkstraditioner.

Barnen ska uppmuntras att **uttrycka sig verbalt och kroppsligt** till exempel med hjälp av drama, dans och lek. Målet är att övningarna och lekarna ska ge barnen möjlighet att uppleva, uttrycka sig och kommunicera verbalt och kroppsligt på ett mångsidigt sätt. Barnens fantasier, upplevelser och iakttagelser bearbetas gemensamt. Barnen ska få erfarenheter både av att uttrycka sig spontant och av kreativa processer som planeras, genomförs och utvärderas gemensamt. I verksamheten ska man på ett mångsidigt sätt använda till exempel barnlitteratur, ordkonst, olika former av teater, dans och cirkus.

Mina många uttrycksformer i småbarnspedagogiken i Sjundeå

I Sjundeå är småbarnspedagogikens mål att erbjuda barnen mångsidiga möjligheter att hitta olika uttrycksformer för det egna sättet att verka. Genom ett mångsidigt utbud stöder man barnet i att hitta ett för hen lämpligt sätt att uttrycka sig själv och stärka sin självkänedom. Barn uppmuntras till att genom olika konstformer prova och hitta sätt att undersöka och förstå världen runt omkring.

Med barnen producerar man t.ex. Sagor, gör pjäser, skapar musikmiljöer, utnyttjar material i natur och miljö samt utfärdsobjekt etc. I valet av sätt för förverkligande beaktas barnens idéer, önskemål och intressen. Beroende på barngruppen kan något uttrycksområde betonas mer än andra.

4.5.3. Jag och vår gemenskap

Då barnen börjar i den småbarnspedagogiska verksamheten blir deras livsmiljö utanför hemmet större. Utöver det egna hemmets traditioner, vanor, värderingar och åskådningar möter barnen också andra sätt att tänka och handla. Småbarnspedagogikens uppdrag är att utveckla barnens förmåga att förstå mångfalden i närmiljön och att öva sig att fungera i den. Uppdraget betraktas ur olika perspektiv: **etiskt tänkande, åskådning, närmiljöns förflutna, nutid och framtid samt media**. I verksamheten kan man på ett mångsidigt sätt använda till exempel sagor, musik, bildkonst, lek, drama, olika medieinnehåll samt gäster, besök och evenemang i den närmaste omgivningen. Lärområdet stöder barnens mångsidiga kompetenser särskilt inom delområdena kulturell och kommunikativ kompetens samt förmåga att tänka och lära sig (kapitel 2.7).

Personalen ska stödja barnens förmåga till **etiskt tänkande** genom att tillsammans med barnen fundera på etiska frågor som förekommer i olika sammanhang eller som barnen funderar över. Det kan handla om teman som vänskap, skillnaden mellan rätt och fel eller rättvisa. Det kan också handla om rädsla, sorg och glädje. Etiska frågor ska behandlas så att barnen kan känna sig trygga och accepterade. Tillsammans med barnen ska man också fundera över gruppens regler och varför de behövs.

Inom **åskådningsfostran** ska man tillsammans bekanta sig med de religioner och övriga åskådningar som finns i barngruppen. Med barnen kan man också ur ett bredare perspektiv granska religioner och åskådningar. På motsvarande sätt ska man granska religionslöshet. Målet är att främja ömsesidig respekt och förståelse gentemot olika åskådningar samt stödja barnens kulturella och åskådningsrelaterade identiteter. Tillsammans med barnen ska man bekanta sig med olika åskådningar och traditioner som hänger ihop med dem. Åskådningarna kan undersökas på ett naturligt sätt i samband med till exempel årstidsfester och evenemang samt i olika situationer i vardagen såsom vid påklädning eller vid måltider. Det ska finnas utrymme för barnen att förundras och de vuxna ska tillsammans med dem fundera på frågor om livet.

När det gäller åskådningsfostran ska personalen samarbeta med vårdnadshavarna samt ta hänsyn till och respektera varje familjs bakgrund, åskådningar och värderingar. Åskådningsfostran stöder barnens mångsidiga kompetens bland annat inom delområdena kulturell och kommunikativ kompetens samt förmåga att tänka och lära sig (kapitel 2.7).

Genom att fundera över **närmiljöns förflutna, nutid och framtid** riktas barnens intresse mot historiska frågor och byggandet av en hållbar framtid. Mångfalden i barnens uppväxtmiljöer granskas också.

Barnen ska ges möjligheter att leva sig in i historiska händelser och situationer. Viktiga informationskällor är barnen själva och deras personliga historia samt personer, föremål och platser i den närmaste omgivningen. Också vårdnadshavarnas sakkunskap om sitt eget kulturarv kan utnyttjas. Det förflutna kan utforskas till exempel med hjälp av lekar och musik som var aktuella när barnens mor- och farföräldrar var barn.

Nutiden iakttas genom att personalen tillsammans med barnen diskuterar aktuella frågor som barnen funderar över eller är intresserade av. Mångfalden i närmiljön ska undersökas och respekteras. Personalen undersöker tillsammans med barnen till exempel människors, könen och familjernas mångfald. Målet är att barnen ska lära sig förstå att människor är olika men ändå lika värda.

Utöver det förflutna och nutiden är det viktigt att fundera över framtiden och hur vi kan påverka och bidra till en hållbar framtid. Det kan man göra till exempel i samband med att man planerar lekar till den kommande årstiden eller då man planerar den egna lärmiljön. Tillsammans med barnen kan man till exempel bygga framtida fantasivärldar eller reflektera kring framtiden utgående från yrken som intresserar barnen.

Inom småbarnspedagogiken har **mediefostran** som uppdrag att stödja barnens förutsättningar att vara aktiva och uttrycka sig i gruppen. Personalen ska tillsammans med barnen bekanta sig med olika medier och pröva att producera medieinnehåll på ett lekfullt sätt i trygga miljöer. Man ska tillsammans fundera över medieinnehåll som anknyter till barnens liv och innehållets sanningsenlighet. Samtidigt utvecklar barnen sina färdigheter i käll- och mediekritik. Barnen ska få handledning i att använda medier på ett ansvarsfullt sätt med hänsyn till sitt eget och andras välbefinnande. Teman som förekommer i medierna kan tas upp till exempel i rörelselekar, genom att rita eller med hjälp av drama.

Jag och vår gemenskap i småbarnspedagogiken i Sjundeå

Inom småbarnspedagogiken i Sjundeå stöder man att barnet fästs vid gruppen och upplever delaktighet som medlem i sin grupp. Man diskuterar med barnen om konsten att vara i en grupp och faktorer som påverkar allas välbefinnande. Barnens styrs till gott uppförande och till att respektera andra. Fostrarna stöder barnen i självständigt tänkande och begrundande genom att använda situationer där man tillsammans kan begrunda teman som barnen kommer på.

Åskådningsostran i småbarnspedagogiken i Sjundeå

Åskådningsostran är en del av småbarnspedagogikens vardag och helhet. Den är allmänbildande till sin karaktär och hör till alla. Barngruppens mångsidiga åskådningar syns i lärmiljön i form av bilder, föremål, böcker och olika saker man producerat med barnen. Genom medel för pedagogisk dokumentering synliggör fostrarna ärenden och fenomen som dyker upp i barngruppen. Åskådningsmedveten pedagogik förverkliga genom behov och teman som dyker upp i barngruppen.

Åskådningsostran i småbarnspedagogiken bygger på samarbete med vårdnadshavarna och förtroende åt båda hållen. Det är viktigt med ett öppet och respekterande förhållningssätt till olika familjer, åskådningar, religioner och traditioner. Man för dialog med vårdnadshavarna om åskådningsostran och utnyttjar familjernas expertis i sina kulturer, religioner och åskådningar. Till åskådningsostran inom småbarnspedagogiken hör begrundande av livsfrågor tillsammans med barnen samt diskussion i en accepterande och respekterande atmosfär.

I åskådningsostran samarbetar man med närområdets aktörer, så som församlingarna. Samarbete görs även med närområdets övriga andra religiösa och åskådliga samfund enligt barnfamiljernas behov. I samband med småbarnspedagogikens serviceavtal diskuterar man med föräldrarna om ärenden gällande åskådningsostran. Därtill kommer man med vårdnadshavaren skriftligt överens om barnets deltagande i religiösa tillställningar i samband med utarbetandet av serviceavtalet.

Ifall det i enheten ordnas verksamhet som vårdnadshavarna inte vill att barnet deltar i, ser man i enheterna till att barnen erbjuds parallell eller motsvarande verksamhet utan att barnet upplever sig vara åsidosatt. Evenemang som församlingen ordnar åt hela barngruppen oberoende åskådning är exempelvis församlingsarbetarens besök till daghemmet gällande något tema eller ämne, t.ex. glädje, sorg, vänskap eller ett besök till Sjundeå kyrka. Den lokala församlingen stöder och verkar som sakkunnig i frågor gällande åskådningsfostran. I planeringen av den pedagogiska verksamheten använder man som stöd Korgmodellen, som utvecklats av Utbildningsstyrelsen och Kyrkostyrelsen. Åskådningsfostran förutsätter av personalen kunskap i andra kulturer och olika åskådningar samt kunnande att se och förstå saker ur många olika synvinklar. Av personalen förutsätts yrkeskunskap och känslighet att identifiera olika situationers pedagogiska möjligheter. Då barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas beaktas barnet språkliga, kulturella och åskådliga bakgrund.

Mediafostran i småbarnspedagogiken i Sjundeå

Mediakunskaper hör till medborgarkunskaperna. Mediafostran är en naturlig del av vardagen och man bekantar sig med den stegvis genom litteratur och sagor. Med barnen bekantar man sig med olika delområden av media genom att beakta, prova och undersöka. Medietema som behandlas kommer fram via barngruppen och de undersöks och begrundas tillsammans med barnen. Man utnyttjar olika digitala redskap med barnen då man lär sig kompis- och säkerhetskunskaper. Med hjälp av olika projekt lär sig barnen att själv producera videor samt grunder i programmering. Genom att göra och upptäcka tillsammans lär man sig ansvarsfullt beteende och kritiskt tänkande med tanke på framtiden.

4.5.4. Jag utforskar min omgivning

*Småbarnspedagogiken har som uppdrag att ge barnen färdigheter att iaktta, strukturera och förstå sin omgivning. Barnen ska handledas att utforska och röra sig i naturen och den byggda miljön. Småbarnspedagogiken ska stödja utvecklingen av barnens **matematiska tänkande** och stärka en positiv inställning till matematiken. Småbarnspedagogiken ska även omfatta **miljöfostran och teknologifostran**. Egna iakttagelser, upplevelser och erfarenheter i anslutning till lärmiljöerna hjälper barnen att förstå orsakssammanhang och att utvecklas som tänkande och lärande individer. Utveckling av förmågan att benämna saker och använda olika begrepp främjar barnens multilitteracitet (kapitel 2.7).*

*Målet med småbarnspedagogiken är att erbjuda barnen, oberoende av på vilket stadium av sitt **matematiska tänkande** de befinner sig, glädje över insikt och lärande. Barnen ska stifta bekantskap med matematiken och dess delområden på ett åskådligt och lekfullt sätt. Barnen ska handledas att upptäcka former, antal och förändringar i vardagliga situationer och i näromgivningen. Barnen ska uppmuntras att fundera över och beskriva sina matematiska iakttagelser genom att presentera och utforska dem till exempel med kroppen eller med hjälp av olika redskap och bilder. Barnen ska ges möjligheter att klassificera, jämföra och rangordna saker och ting och att hitta och skapa lagbundenheter och förändringar. Barnen ska också uppmuntras att hitta problem som anknyter till lärmiljön, fundera över dem, dra slutsatser och söka lösningar på dem.*

Utvecklingen av barnens taluppfattning ska stödjas mångsidigt i interaktiva situationer, till exempel genom lek och med hjälp av material som intresserar barnen. Barnen ska uppmuntras att iaktta antal i miljön och, i takt med att färdigheterna ökar, att kombinera dem med motsvarande räkneord och siffersymboler. Förmågan att se och räkna upp talföljder kan utvecklas till exempel med hjälp av rim och ramsor. Tillsammans med barnen prövar man att mäta och övar plats- och jämförelsebegrepp till exempel i rörelselekar, genom att rita eller med hjälp av olika redskap.

Barnens förmåga att uppfatta rum och plan ska stödjas genom olika övningar. Barnen ska uppmuntras att undersöka kroppar och former och att leka med dem. För att stärka barnens geometriska tänkande ska barnen ges möjligheter att bygga, pyssla och modellera. Tidsbegreppet utforskas till exempel genom att iaktta årstiderna och dygnets olika tider.

Syftet med **miljöfostran** är att stärka barnens förhållande till naturen, lära dem att bete sig ansvarsfullt i miljön och handleda dem att stegvis tillägna sig en hållbar livsstil. Miljöfostran omfattar tre dimensioner: att lära sig i miljön, att lära sig om miljön och att agera till förmån för miljön. Den närbelägna naturen och den byggda miljön är både föremål för lärande och lärmiljöer.

Att göra utflykter i naturen och i den byggda miljön samt att undersöka omgivningen är en viktig del av den småbarnspedagogiska verksamheten. Genom positiva upplevelser lär sig barnet att njuta av naturen och närmiljön och det stärker barnets förhållande till sin omgivning. Olika naturfenomen iakttas med flera sinnen och under olika årstider och man diskuterar och undersöker dem. Samtidigt lär sig barnen att använda begrepp som hör ihop med omgivningen. Genom att öva sig att känna igen olika växt- och djurarter stärks kunskapen om naturen. Tillsammans med barnen övar man att söka information om frågor som intresserar dem. Naturen kan också vara en plats för estetiska upplevelser och avkoppling.

Barnen ska handledas att värna om naturen och dess växter och djur. Tanken med miljöfostran är att barnen ska tillägna sig en hållbar livsstil och öva färdigheter som den förutsätter. Sådana färdigheter är bland annat att inte skräpa ned i samband med utflykter, att lära sig måttlighet och sparsamhet, att förhålla sig ansvarsfullt i samband med måltider, att spara energi och att minska avfallet genom till exempel återvinning, reparation av föremål och återanvändning. Samtidigt ska barnen handledas att fästa uppmärksamhet vid konsekvenserna av olika handlingar. Det är viktigt att se till att barnen upplever att de genom sina egna handlingar kan påverka en hållbar livsstil utan att de som barn behöver ta ett för stort ansvar för att upprätthålla en hållbar livsstil.

Syftet med **teknologifostran** är att uppmuntra barnen att bekanta sig med undersökande och experimenterande arbetssätt. Barnen ska handledas att upptäcka teknik i omgivningen och att hitta på egna kreativa lösningar. Barnen ska även uppmuntras att ställa frågor, att gemensamt söka svar på dem och att dra slutsatser.

Personalen ska tillsammans med barnen iakttä tekniska lösningar i vardagen och bekanta sig med digitala verktyg och applikationer och hur de fungerar. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid en trygg användning av maskiner och apparater. Barnen ska ges möjligheter att förverkliga sina egna idéer till exempel genom att bygga med olika material och testa hur olika apparater fungerar. De ska också uppmuntras att beskriva sina lösningar. Tillsammans ska man lösa problem och glädjas över att lyckas. Målet är att barnen genom egna erfarenheter ska komma till insikt om att tekniken är ett resultat av mänsklig aktivitet. I verksamheten kan man använda tekniska lösningar som finns i närmiljön, till exempel i leksaker och andra tekniska lösningar i vardagen, och undersöka hur de fungerar.

Jag utforskar min omgivning i Sjundeå

Sjundeås havsnära och mångsidiga natur med skogar, berg och åkrar erbjuder veckovis en lärmiljö för barn som ändras med årstiderna. I naturen övar man på olika färdigheter genom rörelse, lek och undersökning. I naturen övar man på bl.a. Funktionella matematiska kunskaper, lär sig om miljöskydd och allemansrättigheterna blir bekanta för barnen. Barnen styrs till att i naturen använda olika sinnen och teknologi utnyttjas då man söker efter kunskap. Naturen som lärmiljö berikar barnets fantasi och erbjuder barnen ett alternativ till den byggda lärmiljön. Barnens förhållande till naturen stöds i alla enheter för småbarnspedagogik och barnen ges möjlighet att hitta lugn och tystnad i naturen. De viktigaste målen inom miljöfostran skrivs årligen in i enhetens verksamhetsplan.

4.5.5. Jag växer, rör på mig och utvecklas

Detta lärområde omfattar mål som anknyter till **fysisk aktivitet, matfostran, hälsa, trygghet och säkerhet**. Ett uppdrag inom småbarnspedagogiken är att tillsammans med vårdnadshavarna lägga grunden för en livsstil som värnar om hälsa och välbefinnande och som främjar fysisk aktivitet. Lärområdet stöder barnens mångsidiga kompetenser särskilt inom delområdet vardagskompetens (kapitel 2.7).

Syftet med småbarnspedagogiken är att inspirera barnen att **röra på sig** på många olika sätt och känna glädje över att röra på sig. Barnen ska uppmuntras att vara ute, leka och röra på sig under alla årstider. Utöver handledd fysisk aktivitet ska barnen också varje dag ges tillräckliga möjligheter att fritt röra på sig både inomhus och utomhus. Den fysiska fostran ska vara regelbunden, barncentrerad, mångsidig och målinriktad. Tillräcklig fysisk aktivitet är viktig för barnets sunda uppväxt, utveckling, lärande och välbefinnande. Fysisk aktivitet innebär olika typer av rörelseaktiviteter och olika ansträngande sätt att röra på sig, till exempel att leka inomhus och utomhus, samt att göra utflykter och delta i handledd fysisk aktivitet. Att röra på sig tillsammans utvecklar barnens sociala färdigheter, såsom kommunikationsfärdigheter och självregleringsförmåga. Den fysiska aktiviteten ska vara en naturlig del av barnets dag. I samarbete med vårdnadshavarna ska barnen uppmuntras till fysisk aktivitet också på fritiden i olika utrymmen och i olika terrängar och förhållanden utomhus.

Småbarnspedagogiken har även som uppdrag att utveckla barnens kroppskänneteknik och -kontroll samt grundläggande motoriska färdigheter, till exempel balans- och rörelseförmåga och förmåga att hantera redskap. Man ska använda sig av olika sinnen och använda redskap av olika material som inspirerar barnen att röra på sig. Den fysiska aktiviteten ska varieras på ett naturligt sätt med avseende på längd, intensitet och tempo. Barnen ska få erfarenheter av att röra på sig individuellt, parvis och i grupp. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska barnen få erfarenheter av olika rörelselekar, till exempel traditionella gårdslekar, sago- eller musikgymnastik. Man ska utnyttja de olika årstiderna så att barnen har möjligheter att lära sig för årstiderna typiska sätt att röra på sig utomhus.

Regelbunden och ledd fysisk aktivitet spelar en stor roll för barnens helhetsmässiga utveckling och motoriska lärande. Därför är det viktigt att systematiskt observera hur barnens motoriska färdigheter utvecklas. Personalen ska planera dagsstrukturen, inomhus- och utomhusmiljön samt verksamhetens innehåll så att barnen kan njuta av att röra på sig i olika sammanhang på flera olika sätt. Redskapen ska vara tillgängliga för barnen så att de kan använda dem också för spontana aktiviteter och lekar. Inom småbarnspedagogiken är det viktigt att se till att redskapen är trygga.

Syftet med **matfostran** är att främja ett positivt förhållningssätt till mat och ätande samt stödja mångsidiga och hälsosamma matvanor. Barnen ska handledas att äta självständigt, mångsidigt och tillräckligt. De dagliga måltiderna ska avnjutas i en lugn atmosfär och barnen ska få lära sig gott bordsskick, att ge matro och att äta tillsammans. Med hjälp av olika sinnen och genom att noga studera maten bekantar man sig med maträtter, deras ursprung, utseende, sammansättning och smak. Samtal, sagor och sånger om mat utvecklar barnens ordförråd angående mat.

I småbarnspedagogiken ska man tillsammans med barnen fundera över faktorer som är förknippade med **hälsa, trygghet och säkerhet**. Barnens förmåga att sköta sin hälsa och personliga hygien ska stödjas. Tillsammans med barnen ska man diskutera betydelsen av att röra på sig, vila och ha goda mänskliga relationer för välbefinnandet och hälsan. Barnen ska få lära sig om säkerhet i dagliga situationer. Det kan till exempel vara påklädnings-, måltids-, lek- eller utomhussituationer. Barnens nyfikenhet gentemot sexualitet och kroppen ska handledas på ett respektfullt och för barnets ålder lämpligt sätt. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska barnen bekanta sig med regler för hur man rör sig tryggt och de ska öva sig att röra sig tryggt i trafiken. Målet är att stödja barnens känsla av trygghet och säkerhet, lära dem att be om och söka hjälp och att handla tryggt i olika situationer och miljöer.

Jag växer, rör på mig och utvecklas inom småbarnspedagogiken i Sjundeå

Rörelse och inspiration till rörelse är en av de viktigaste uppgifterna inom småbarnspedagogiken i Sjundeå. I alla enheter förverkligas programmet Småbarnspedagogiken i rörelse och i enheterna beaktas rekommendationerna för fysisk aktivitet inom småbarnspedagogiken (2016). Med barnen planerar och bygger man lärmiljöer som inspirerar till att röra på sig. Idrottsredskap finns tillgängliga för barnen. Rörelse och motoriska färdigheter övas på dagligen. Olika situationer i vardagen utnyttjas som möjligheter att röra på sig. Med barnen utnyttjar man Sjundeås mångsidiga friluftsområden som en del av lärmiljön. Barnen vistas utomhus och rör på sig dagligen. Möjligheterna som årstiderna hämtar med sig ökar det mångsidiga utbudet för motion. I samarbete med vårdnadshavarna stöder man barnens välbefinnande. För familjerna erbjuds

olika möjligheter att delta i idrottsevenemang och jippon som ordnas inom småbarnspedagogiken. Tillsammans med barnen diskuterar man faktorer som påverkar välbefinnandet. Barnen styrs till mångsidig kost och tillräckligt med vila.

4.6. Preciseringar gällande språk och kultur

Utgångspunkten i grunderna för planen för småbarnspedagogik är att de språkliga och kulturella aspekterna ska beaktas för varje barn som deltar i den småbarnspedagogiska verksamheten. I småbarnspedagogiken ska barnens varierande språkliga och kulturella bakgrund ses som något positivt som berikar gruppen. En språk- och kulturmedveten småbarnspedagogik innebär att olika språk, kulturer och åskådningar knyts samman till en del av den småbarnspedagogiska helheten.

Enligt lagen om småbarnspedagogik ska kommunen se till att varje barn kan få småbarnspedagogik på sitt modersmål, svenska, finska eller samiska. För ett barn som använder teckenspråk kan småbarnspedagogik ges på teckenspråk. Småbarnspedagogik kan också ges på romani⁹⁶. Även andra språk kan användas i småbarnspedagogiken ifall det inte äventyrar förverkligandet av målen i grunderna för planen för småbarnspedagogik. Om andra språk används ska barnet också få stöd för sin modersmålsutveckling i svenska eller finska. Ett samarbete mellan personal, vårdnadshavare och olika kultursamfund främjar kontinuiteten i barnens och familjernas kulturarv och stöder barnens möjligheter att ge uttryck för sin egen kulturella bakgrund. I två- och flerspråkiga miljöer ska barnen uppmuntras att kommunicera med varandra.

*Det finns barn i den småbarnspedagogiska verksamheten som pratar både **svenska och finska** som modersmål. Det är av stor betydelse för dessa tvåspråkiga barns språkliga utveckling och identitetsutveckling att båda språken får stöd och att barnen uppmuntras att använda dem.*

*Småbarnspedagogisk verksamhet för **samiska barn** har som särskilt mål att stärka barnens samiska identitet och kunskap om sin kultur och ge barnen möjlighet att tillägna sig samiska traditioner och färdigheter. Samerna är ett urfolk som i enlighet med grundlagen⁹⁷ har rätt till sitt eget språk och sin egen kultur. Närmiljön och samarbetet med vårdnadshavarna och den samiska gemenskapen ska tas till vara i verksamheten. När småbarnspedagogisk verksamhet ordnas på något av de tre samiska språken, är verksamhetens särskilda mål att stärka barnens språkutveckling och förmåga att förstå och använda språket. Målet är att förbättra barnens förmåga att komma till rätta i samisk miljö, att lära sig samiska och att lära sig på samiska. Personalen ska i samarbete med vårdnadshavarna främja bevarandet av det samiska språk- och kulturarvet.*

*Småbarnspedagogisk verksamhet för **romska barn** har som särskilt mål att stärka barnens positiva identitetsutveckling och kännedom om sin historia och kultur samt öka barnens delaktighet i samhället. Utöver det ska barnens språkliga utveckling stödjas i samarbete med barnens vårdnadshavare och den romska gemenskapen. I mån av möjlighet ska man ge barnen möjlighet att använda och tillägna sig romani. Personalen ska i samarbete med vårdnadshavarna främja bevarandet av det romska språk- och kulturarvet.*

*Småbarnspedagogisk verksamhet för **teckenspråkiga barn** kan genomföras antingen i en separat grupp för teckenspråkiga eller i en blandad grupp, som består av teckenspråkiga barn och barn som använder talat språk. Teckenspråket kan vara barnets modersmål, första språk eller andra språk. Barnen som använder teckenspråk kan vara döva, hörselskadade eller hörande. Målet för småbarnspedagogiken för teckenspråkiga barn är att stödja och stärka barnens språkliga och kulturella identiteter genom att ge dem möjlighet att använda och tillägna sig det finlandssvenska eller finska teckenspråket i samarbete med vårdnadshavarna. Målet är också att förbättra barnens förmåga att komma till rätta i olika språkmiljöer samt stärka teckenförrådet och kunskaperna i det finlandssvenska eller finska teckenspråket.*

*I den småbarnspedagogiska verksamheten ska **barn med ett främmande språk som modersmål och flerspråkiga barn** få stöd för att utveckla sina språkkunskaper, sina språkliga*

⁹⁶ Lag om småbarnspedagogik 8 § och RP 40/2018 rd, s. 88–89 samt teckenspråkslag (359/2015)

⁹⁷ Finlands grundlag 17 § 3 mom. (731/1999)

och kulturella identiteter och sin självkänsla. Utvecklingen av barnens kunskaper i svenska eller finska ska främjas målinriktat och pedagogiskt och utgående från barnens behov och förutsättningar på alla områden som barnets språkliga kunskaper och färdigheter omfattar. Med hjälp av mångsidiga kommunikationssituationer och lärmiljöer ska barnen ges möjlighet att använda och tillägna sig svenska eller finska som andraspråk i olika fostrings- och undervisningssituationer. Ett konkret språk och ett uttrycksförråd som används i vardagen ska vara utgångspunkten för att tillägna sig svenska eller finska. Förmågan att förstå och förmågan att producera språk ska knytas samman. På detta sätt lär sig barnet att göra iakttagelser och uttrycka sina tankar, känslor och åsikter på ett eget och för situationen lämpligt sätt. En del av barnen blir bekanta med den finländska kulturen och det svenska eller finska språket först då barnet börjar i småbarnspedagogiken. Att ett barn bekantar sig med och försöker lära sig det svenska eller finska språket ska inte jämföras med stödet som ges i småbarnspedagogiken (kapitel 5). Vårdnadshavarna ska få höra om den finländska småbarnspedagogikens mål, innehåll och metoder. Personalen ska diskutera familjens språkmiljö, språkval, flerspråkiga och kulturella identiteter samt utvecklingen och betydelsen av barnets modersmål – ett eller flera – med vårdnadshavarna. Småbarnspedagogiken stöder barnets integrering i det finländska samhället.

I mån av möjlighet skapas även tillfällen där barnen kan använda och lära sig sitt eget eller sina egna modersmål. Det egna modersmålet och att lära sig svenska eller finska som andraspråk ligger till grund för barnets funktionella två- och flerspråkighet. Ansvaret för att upprätthålla och utveckla barnets modersmål – ett eller flera – och kultur ligger i första hand hos barnets familj. Vid behov används tolk i diskussion med vårdnadshavare för att garantera ömsesidig förståelse.

Preciseringar gällande språk och kultur inom småbarnspedagogiken i Sjundea

I Sjundeås tjänster för småbarnspedagogik beaktas barn som kommer från olika språkmiljöer. Utvecklingen av barnens språkliga identitet stöds genom att beakta och uppskatta modersmålen bland barnen i gruppen. De olika språken är naturligt närvarande i småbarnspedagogikens vardagliga verksamhet.

Pedagogik för att stöda det andra inhemska språket är en del av pedagogiken i småbarnspedagogikens personal producerar i vardagen. S2/R2-undervisning kan ordnas som verksamhet för individer, par eller små grupper. Som stöd för undervisningen verkar olika metoder avsedda för att stöda språket, som bilder och stödtecken. I småbarnspedagogiken stöds barnets eget modersmål i mån av möjlighet exempelvis med hjälp av arbetstagare som talar samma språk samt genom att möjliggöra skapandet av lekgrupper för barn inom samma språkgrupp. Digitala medel utnyttjas i att stöda modersmålet exempelvis med hjälp av programmet Luku-Lumo och genom att lyssna på sagor och sånger på det egna modersmålet. Därtill stöds barnets eget modersmål genom att delta i bibliotekens sagostunder på olika språk och/eller genom att låna böcker på olika språk till småbarnspedagogiksenheten.

Barnens språkinläring understöds i samarbete med hemmen och vårdnadshavarna. Familjerna uppmuntras till att använda sitt eget modersmål och familjerna sporras till biblioteksanvändning och läsningens värld. Barnens språkutveckling iaktas och utvärderas kontinuerligt och man diskuterar språkutvecklingen med vårdnadshavarna. I småbarnspedagogiken i Sjundea använder man verktyget KieliPeda, med hjälp av vilket man stöder och följer språkutvecklingen.

I Sjundea ordnas småbarnspedagogik på både finska och svenska. Man diskuterar placering i småbarnspedagogiken med tvåspråkiga familjer redan under ansökningskedet. I småbarnspedagogiken ser man det som viktigt att barnet redan i åldern 0–5 år är i den språkmiljö (finska eller svenska) som kommer att bli barnets förskole- och skolspråk. Tjänsterna inom småbarnspedagogiken i Sjundea handleder gärna vårdnadshavarna i frågor som berör språkval.

4.6.1. Småbarnspedagogik på två språk

Småbarnspedagogik på två språk ska baseras på ett beslut fattat av kommunen eller en privat aktör. Syftet med småbarnspedagogisk verksamhet på två språk är att ta till vara barnens sensitiva period för tidig språkinläring genom att erbjuda barnen en mångsidigare språkpedagogik än i

vanliga fall. Barnen ska erbjudas tillfällen att tillägna sig språken och använda dem på ett aktivt och lekfullt sätt. Samtidigt läggs grunden för livslångt språklärande. Målet är att verksamheten i en flerspråkig miljö ska väcka barnens språkliga nyfikenhet och lust att experimentera. Olika kulturer möts också på ett naturligt sätt i den småbarnspedagogiska verksamheten som ordnas på detta sätt.

Småbarnspedagogik på två språk indelas i omfattande och mindre omfattande. I omfattande småbarnspedagogik på två språk är strävningen att ge barnen färdigheter att komma till rätta i en två- eller flerspråkig miljö. I mindre omfattande småbarnspedagogik på två språk är målet att väcka barnens intresse och skapa en positiv attityd till språken.

Omfattande småbarnspedagogik på två språk

Tidigt fullständigt språkbud i de inhemska språken i småbarnspedagogiken

Språkbud på finska kan ordnas inom den svenskspråkiga småbarnspedagogiken och språkbud på svenska kan ordnas inom den finskspråkiga småbarnspedagogiken. Utöver det kan språkbud på samiska ordnas inom såväl den svensk- som den finskspråkiga småbarnspedagogiken. Tidigt fullständigt språkbud i de inhemska språken är ett program som börjar i småbarnspedagogiken och fortsätter genom hela den grundläggande utbildningen. Språket i småbarnspedagogiken, undervisningsspråket i förskolan och skolan och det andra inhemska språket eller samiska ska bilda en helhet. Småbarnspedagogiken ska huvudsakligen ske på språkbudsspråket. Utvecklingen av barnens modersmål – ett eller flera – ska stödjas i samarbete med hemmen och vårdnadshavarna. Målet för verksamheten är att var och en i personalen konsekvent använder endast ett språk: antingen språkbudsspråket eller det språk som småbarnspedagogiken ordnas på. Barnen ska uppmuntras att använda språkbudsspråket, men de ska ha möjlighet att bli förstådda också på sitt modersmål. Målet är att barnen kan övergå till förskoleundervisning och vidare till grundläggande utbildning i form av språkbud.

Annan omfattande småbarnspedagogik på två språk

I annan omfattande småbarnspedagogik på två språk genomförs en del (minst 25 %) av verksamheten på något annat språk än de språk som fastställs i lagen om småbarnspedagogik. Språket i fråga kan vara modersmål för en del av barnen. Verksamheten ska planeras så att de olika språkgrupperna får tillräckligt stöd för sin språkutveckling. Det kan också finnas barn i gruppen, vars modersmål är något annat än de språk som används i småbarnspedagogiken. Anordnaren av småbarnspedagogik ska från fall till fall i samråd med vårdnadshavarna överväga när ett sådant arrangemang stöder barnets utveckling.

I småbarnspedagogik på två språk ska verksamheten planeras så att småbarnspedagogiken bildar en helhet, där bägge språken är närvarande och utvecklas gradvis som en följd av personalens språkbruk och barnens aktiviteter. I mån av möjlighet ska var och en i personalen använda endast ett av språken aktivt. Barnen ska ha möjlighet att bli förstådda även på sitt modersmål, då det är svenska eller finska. Barnen ska uppmuntras att använda de två språken inom verksamheten. Målet är att barnen kan övergå till förskoleundervisning och grundläggande utbildning antingen på två språk eller på svenska eller finska.

Mindre omfattande småbarnspedagogik på två språk

Språkberikad småbarnspedagogik

Med språkberikad småbarnspedagogik avses här sådan småbarnspedagogik, där mindre än 25 % av verksamheten regelbundet och systematiskt ordnas på ett annat språk än de språk som fastställs i lagen om småbarnspedagogik. Målet är att stödja språkutvecklingen, motivera barnen och möjliggöra ett mångsidigare språkval. Målet kan också vara att övergå till språkberikad undervisning eller annan förskoleundervisning eller grundläggande utbildning på två språk eller till på annat sätt tidigarelagd språkundervisning.

Språkboverksamhet

Med språkboverksamhet avses inom småbarnspedagogiken sådan verksamhet som stärker barnens kunskap om deras egen kultur och erbjuder dem möjlighet att lära sig ett

utrotningshotat minoritetsspråk eller urfolksspråk som talas i familjen eller släkten. Principerna i språkboverksamheten kan påminna om språkbadsprinciperna.

Språkberikad småbarnspedagogik i Sjundeå

I Sjundeå kommun ordnas språkberikad småbarnspedagogik på finska och svenska. Målspråket för barn i finskspråkig småbarnspedagogik är svenska och för svenskspråkiga barn i småbarnspedagogiken är målspråket finska. Målet inom småbarnspedagogiken i Sjundeå är att barnet bekantar sig med ett nytt språk och att man skapar en positiv attityd till att lära sig ett nytt språk. I den språkberikade småbarnspedagogiken används målspråket högst 25 % utöver huvudspråket i verksamhetsenheten. Målspråket används med barnen genom lek, sång och genom att använda funktionella metoder som hjälp. Målspråksverksamhet är regelbundet och en naturlig del av gruppens verksamhet. Personalen utbildas i att förstå språkberikad småbarnspedagogik och dess tillämpning i vardagen. De inom småbarnspedagogikens personal som har kunskaper som behövs för att berika målspråket erbjuder språkberikad pedagogik i småbarnspedagogikens vardag. Den språkberikade småbarnspedagogiken stöder på ett naturligt sätt flerspråkighet och mötande av olika kulturer. Personalen stöds med att förhålla sig positivt till målspråket som en del av småbarnspedagogikens vardag.

5. Stöd för barnet

Ett barn som deltar i småbarnspedagogisk verksamhet har rätt att få allmänt, intensifierat eller särskilt stöd i enlighet med lagen om småbarnspedagogik⁹⁸. Genom att stödet ges i rätt tid, individuellt och i enlighet med barnets behov främjar man barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Samtidigt förebygger man att problemen växer och blir allt mer komplexa samt motarbetar risken för marginalisering.

Stödet ska ordnas utgående från barnets styrkor samt behov som anknyter till barnets lärande, utveckling och välbefinnande. Barnet ska höras med beaktande av hens ålder och utveckling. I småbarnspedagogiken omfattar stödet såväl lösningar som möter barnets individuella behov som lösningar som berör hela gruppen och lärmiljöerna. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska personalen se till att alla barn känner sig accepterade som individer och som medlemmar i gruppen. Genom att uppmuntra barnet och ge barnet möjligheter att lyckas stöds utvecklingen av barnets positiva självbild. Barnets behov av stöd och stödåtgärderna ska antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik i daghemmet eller familjedagvården.

5.1. Principer och ansvar för att ordna stöd

Anordnaren av småbarnspedagogik⁹⁹ har skyldighet att ge barnet det stöd hen behöver i daghemmet eller familjedagvården. Behovet av stöd för barnet ska bedömas och stödet ska ordnas utan dröjsmål. Stödet i småbarnspedagogiken ska ordnas som allmänt, intensifierat och särskilt stöd i enlighet med inkluderande principer. Utgångspunkten är att varje barn har rätt att få stöd i den egna barngruppen med hjälp av olika flexibla arrangemang. Om barnets behov av stöd förutsätter det har barnet rätt att delta i småbarnspedagogisk verksamhet i en mindre grupp eller i en specialgrupp.

För barnet är det viktigt att stödet ges kontinuerligt och konsekvent under tiden i småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen samt när barnet övergår till den grundläggande utbildningen.

Ansvar för att ordna och genomföra stödet

Anordnaren av småbarnspedagogik ska besluta om rutinerna, genomförandet och verksamhetssätten för att ordna stödet och om utvärderingen av stödet i daghemmet och familjedagvården. Anordnaren av småbarnspedagogik ska följa upp och utvärdera hur stödet som ges räcker till och vilken effekt det har.

Anordnaren av småbarnspedagogik ska besluta om samarbetsstrukturerna, ansvarsfördelningen och verksamhetssätten för samarbetet med vårdnadshavarna samt för det sektorsövergripande samarbetet. Anordnaren av småbarnspedagogik ska också besluta om arbetsfördelningen med olika aktörer när det gäller att ordna stödet i sektorsövergripande samarbete. Sakkunniga inom social- och hälsovården ska på begäran av anordnaren av småbarnspedagogiken delta i bedömningen, om bedömningen av stödbehovet kräver det¹⁰⁰.

Anordnaren av småbarnspedagogik ansvarar för att barnets rätt till tjänster av en speciallärare inom småbarnspedagogik samt till sådana tolknings- och assistenttjänster och hjälpmedel som behövs för att delta i småbarnspedagogiken förverkligas¹⁰¹.

Beslutet om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster ska fattas av kommunen som har ansvar för anordnandet av småbarnspedagogik¹⁰². Om det är frågan om småbarnspedagogik

98 Lag om småbarnspedagogik 15 a §

99 En kommun, samkommun eller privat serviceproducent, se kapitel 1.1

100 Lag om småbarnspedagogik 15 d §

101 Lag om småbarnspedagogik 15 c §

102 Lag om småbarnspedagogik 15 e §

som ordnas av en privat serviceproducent ska beslutet på förslag av serviceproducenten fattas av kommunen där verksamhetsstället inom småbarnspedagogik finns.

Om ett barn som behöver stöd deltar i småbarnspedagogisk verksamhet som ordnas av flera än en anordnare av småbarnspedagogik¹⁰³ ska stödet planeras, genomföras och utvärderas i samarbete¹⁰⁴.

Hela personalen ska i enlighet med sin utbildning, sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde delta i bedömningen av behovet av stöd och ge det stöd som behövs samt utveckla verksamhetskulturen och verksamhetssätten.

Föreståndaren för verksamhetsstället ansvarar för att stödet som ges inom småbarnspedagogiken håller hög kvalitet, för genomförandet av stödet och för att personalen har uppdaterad kompetens som motsvarar barnens stödbehov¹⁰⁵. Föreståndaren ska se till att personalen som en del av barnets plan för småbarnspedagogik planerar stödet för barnet. Det planerade stödet ska utvärderas utgående från barnets behov, minst en gång per år.

Barnet har rätt att få tjänster och undervisning av en speciallärare inom småbarnspedagogik om hens behov av stöd förutsätter det. En speciallärare ska vid behov delta i bedömningen av barnets behov av stöd och stödåtgärder samt i planeringen och utvärderingen av hur de genomförs. Stödet som ges av en speciallärare kan vara individuellt stöd för barnet och/eller undervisning som genomförs i grupp¹⁰⁶. Stödet kan vara regelbundet, på deltid eller heltid. Det kan genomföras som samordnad undervisning eller kompanjonundervisning tillsammans med läraren för gruppen. Sakkunskapen hos speciallärare används även för att konsultera personalen och vårdnadshavarna¹⁰⁷. En person som är behörig som lärare och/eller speciallärare inom småbarnspedagogik har ansvar för att planera stödet som ska antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik och för att utvärdera hur stödet har genomförts.

Familjedagvårdaren ansvarar för att genomföra stödet för barnen i gruppen. Planeringen och utvärderingen av stödet kan göras i samarbete med en lärare och/eller speciallärare inom småbarnspedagogik¹⁰⁸. Om barnets bästa förutsätter det är det möjligt att i samarbete med vårdnadshavaren föra diskussioner om att barnet får en plats vid ett daghem för att få det stöd hen behöver.

Inom småbarnspedagogik kan det finnas assistenter som är specifika för en grupp eller ett barn¹⁰⁹ och som har i uppgift att stödja barnet eller barnen i gruppen och göra det möjligt för dem att delta i verksamheten. Det här kan även till exempel innebära att assistenten hjälper de övriga barnen i situationer då läraren inom småbarnspedagogik kommunicerar med barnet som behöver stöd och bidrar med pedagogiska innehåll som anknyter till barnets individuella mål.

Principer och ansvar för att ordna stöd inom småbarnspedagogiken i Sjundeå

förverkligandet av stöd inom småbarnspedagogiken i Sjundeå genomförs med pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödformer. Inom småbarnspedagogiken i Sjundeå identifierar man barnets behov av stöd och ordnar ändamålsenligt stöd när behovet uppstått. Planerandet och påbörjandet av behovet av stöd inleds omedelbart tillsammans med vårdnadshavarna. Man diskuterar barnets rätt att få stöd och de viktigaste principerna för stödet tillsammans med vårdnadshavarna. Med på träffen kan även finnas andra aktörer som samarbetar med familjen. Barnet deltar i samarbetet på ett ändamålsenligt sätt som lämpar sig för barnets ålder och utvecklingsskede. Identifierande av barnets behov förutsätter att personalen som arbetar med barn fortlöpande reflekterar över det egna arbetet och aktivt iakttagande och bedömning av barnen och barngruppens verksamhet.

103 Kommun, samkommun eller privat serviceproducent, se kapitel 1.1

104 Lag om småbarnspedagogik 15 b §

105 Lag om småbarnspedagogik 31 §

106 Lag om småbarnspedagogik 15 c §

107 Lag om småbarnspedagogik 15 d §

108 Lag om småbarnspedagogik 15 c §

109 Lag om småbarnspedagogik 35 § och 38 §

Stöd som barnet ges antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. Läraren inom småbarnspedagogik ansvarar för att göra upp planen. Småbarnspedagogikens speciallärare är med och gör upp planen. Utgångspunkten för ordnande av stöd är barnets styrkor samt behov som hänförs till lärande och utveckling. Stöd för utveckling och lärande grundar sig på att svara på barnets individuella behov samt på pedagogiska lösningar i gruppen och i anslutning till lärmiljön.

Stödet som specialläraren inom småbarnspedagogik erbjuder en barngrupp genomförs bland annat genom beskrivning, kompanjonlärarskap, handleda personalen i specialpedagogiska metoder, konsultera personalen och genom att följa upp konsekvenserna av stödet. Småbarnspedagogikens speciallärare deltar i planerande och bedömning av stödet tillsammans med vårdnadshavarna och personalen.

Småbarnspedagogikens speciallärare besöker i början av verksamhetsperioden privata daghem som verkar i kommunen. Specialläraren stöder tjänsteleverantörer i kommunen i huvudsak genom konsultering. Specialläraren leder och stöder personalen i stödets processer och deltar i att bereda planen för småbarnspedagogik för stödets del.

5.2. Samarbete i samband med stöd

Småbarnspedagogiken ska ordnas i samarbete med barnet och vårdnadshavaren så att varje barn, enligt sin utveckling och sina behov, får ta del av fostran, undervisning och vård samt det stöd som barnet behöver¹¹⁰. Stödet för barnet förutsätter fungerande samarbetsstrukturer på lokal nivå och att man utvecklar gemenskapsfrämjande verksamhetssätt.

5.2.1. Samarbete med barnet och vårdnadshavaren

En utgångspunkt för att kunna ge tidigt och tillräckligt stöd är att vårdnadshavaren och personalen inom småbarnspedagogik har delad information om barnet och barnets behov. Barnets rätt att få stöd och de centrala principerna för att ordna stödet samt stödet och stödformerna som ges till barnet ska diskuteras med vårdnadshavaren. Barnet ska delta i samarbetet på det sätt som är ändamålsenligt och lämpligt för hens ålder och utvecklingsnivå. Barnet ska höras och hens åsikter ska tas i beaktande¹¹¹.

Vårdnadshavaren ska kontaktas genast om det framgår att ett barn har utmaningar i anslutning till sin utveckling eller sitt lärande eller om personalen känner oro för barnets välbefinnande. Vårdnadshavaren ska ges information om hur barnets ärenden behandlas, hur uppgifter fås och lämnas ut samt om sekretessrelaterade frågor¹¹². Om det behövs ska man använda tolk vid diskussionerna. Målen med att genomföra stödet nås bäst när alla parter deltar i samarbetet.

Ett barn kan även få stöd genom andra tjänster för barn och familjer. Det är viktigt att de lokala tjänsterna för barn och familjer utgör en ändamålsenlig helhet då stödet för barnet ordnas¹¹³.

Samarbete med barnet och vårdnadshavaren inom småbarnspedagogiken i Sjödeå

Man tar omedelbart kontakt med vårdnadshavaren då barnet visar utmaningar i utveckling eller lärande. Småbarnspedagogikens lärare samlar vårdnadshavarna och småbarnspedagogikens speciallärare till en gemensam diskussion och utvärdering av läget. Man diskuterar med vårdnadshavarna hur stödbehovet visar sig i daghemmets vardag och vilka iakttagelser vårdnadshavarna gjort i barnets vardag i hemmiljön. Småbarnspedagogikens speciallärare hämtar med sig sin expertis till diskussion. Man berättar till vårdnadshavarna om möjligheter till stöd som barnet har rätt till och man öppnar upp skillnaderna i stödets nivåer. Småbarnspedagogikens speciallärare berättar för vårdnadshavarna om administrativa processer

¹¹⁰ Lag om småbarnspedagogik 15 a §

¹¹¹ Lag om småbarnspedagogik 15 d §, 4. mom.

¹¹² Lag om småbarnspedagogik 40–41 §

¹¹³ Lag om småbarnspedagogik 7 § och RP 40/2018 rd, s. 87–88

gällande stödet samt om praxis och rättigheter gällande hörandet. Två veckor före tillfället skickar man en inbjudan till hörandet till vårdnadshavarna. I inbjudan till hörandet bifogar man barnets psp. I hörandet deltar gruppens lärare inom småbarnspedagogik, småbarnspedagogikens speciallärare, vårdnadshavarna och utöver vårdnadshavarna även barnet, men barnet kan även höras separat. Barnets åsikter och önskemål beaktas då stöd ordnas. Efter hörandet fattar chefen för småbarnspedagogik beslut om stöd som ges. Effekterna av stödet barnet får utvärderas tillsammans med vårdnadshavarna minst en gång i året.

5.2.2. Sektorsövergripande samarbete

Det sektorsövergripande samarbetet ska utgå från barnets bästa. Med barnrådgivningen, barnskyddet, rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor och annan socialservice ska man komma överens om samarbetsrutinerna och principerna när ett barns ärende behandlas eller i situationer som kräver myndigheters ingripande. Sektorsövergripande samarbete ska i första hand ordnas med vårdnadshavarens samtycke. Bestämmelserna om sekretess och utbyte av uppgifter ska följas i samarbetet¹¹⁴.

Småbarnspedagogisk verksamhet ordnas också inom den specialiserade sjukvården. Genom samarbete mellan småbarnspedagogiska tjänster och sjukhuset eller instansen i fråga ska kontinuiteten i småbarnspedagogiken säkerställas med hänsyn till barnets hälsa och ork. Det är särskilt viktigt att barnet kan bibehålla trygga mänskliga relationer.

Ett barn kan på grund av en svår funktionsnedsättning eller sjukdom behöva förlängd läroplikt¹¹⁵. Beslut om förlängd läroplikt fattas i allmänhet innan läroplikten börjar. Barnets vårdnadshavare ska i god tid få information om hur den förlängda läroplikten ordnas i praktiken. I grunderna för förskoleundervisningens läroplan¹¹⁶ föreskrivs om beslut i anknytning till förlängd läroplikt och olika alternativ att ordna förlängd läroplikt.

Mångprofessionellt samarbete i småbarnspedagogiken i Sjundeå

I Sjundeå kommun görs och utvecklas sektorsövergripande samarbete i kommunens olika nätverk. Till de olika skedena av barnets stöd kan höra utöver småbarnspedagogikens personal även olika sakkunniga inom social- och hälsovården. Då man planerar och bedömer barnets stöd utnyttjar man olika branschens kunnande. Utöver vårdnadshavarna kan man till planeringen och bedömningen av stöd bjuda in nödvändiga sakkunniga. Läraren inom småbarnspedagogik svarar för att samla ihop det sektorövergripande samarbetet och bjuder in nödvändiga samarbetspartners för planering och bedömning av stöd.

5.3. Genomförandet av stödet i småbarnspedagogiken

Deltagandet i den småbarnspedagogiska verksamheten lägger en god grund för barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Svårigheter ska förebyggas genom olika pedagogiska arrangemang och arbetssätt. Sådana är till exempel systematisk differentiering av verksamheten, flexibel gruppindelning och anpassning av lärmiljöerna. En tydlig dagordning och rytm i de dagliga aktiviteterna stöder alla barn. Den lämpligaste nivån av stöd¹¹⁷ för barnet och stödformerna¹¹⁸ ska fastställas i enlighet med principerna för stöd, om en högklassig pedagogik inte svarar mot barnets individuella behov. Stödformerna inom småbarnspedagogiken innebär sådana pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödåtgärder som barnet behöver. Initiativet till att stärka stödet för barnet kan komma från personalen i gruppen, från vårdnadshavaren eller från andra sakkunniga.

¹¹⁴ Lag om småbarnspedagogik 40–42 §

¹¹⁵ Läropliktslag 2 § 3 mom. (1214/2020)

¹¹⁶ Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2014, kapitel 5.5 Särskilt stöd

¹¹⁷ Lag om småbarnspedagogik 15 a §

¹¹⁸ Lag om småbarnspedagogik 15 b §

Barnet har rätt att få stöd på en lämplig nivå genast då behovet av stöd har upptäckts. Barnets möjligheter att få stöd förutsätter ingen medicinsk diagnos eller andra utlåtanden av sakkunniga inom hälsovården eller socialvården. Barnet har också rätt till stödtjänster och hjälpmedel enligt sitt behov av stöd¹¹⁹. Anordnaren av småbarnspedagogik ansvarar för de stödåtgärder och hjälpmedel som barnet behöver för att delta i småbarnspedagogiken. Sådana är till exempel

- arrangemang som hänför sig till rörlighet och andra fysiska funktioner, såsom rullstolsramper och räcken eller
- hjälpmedel som tillgodoser behov i anknytning till barnets kommunikation, syn, hörsel eller rörlighet, eller något annat fysiskt behov hos barnet, såsom leksaker som stöder kommunikation och interaktion, digitala applikationer, spel eller ljudböcker.

Nivåerna av stöd som används i småbarnspedagogiken är allmänt stöd, intensifierat stöd och särskilt stöd. Övergången från en stödnivå till en annan ska genomföras flexibelt och nivån av stöd ska alltid bedömas från fall till fall. För att få intensifierat eller särskilt stöd förutsätts inte att barnet först har fått stöd på någon annan stödnivå. Ett barn som får intensifierat eller särskilt stöd ska beaktas i dimensioneringen av daghemmets eller familjedagvårdens personal¹²⁰.

Förverkligande av stöd inom småbarnspedagogiken i Sjundea

Stöd som ges till barnet inom småbarnspedagogiken i Sjundea kan ges som allmänt, intensifierat och särskilt stöd. Stödet ordnas i huvudsak i den gruppen barnet är i. Stöd ges direkt då behovet av stöd uppkommer. Man funderar ut olika pedagogiska, strukturella och/eller vårdinriktade lösningar inom barnets grupp som stöd för barnets utveckling och lärande. I lösningarna beaktas barnets delaktighet och möjlighet att höra till sin grupp jämlikt med andra barn.

5.3.1. Allmänt stöd

Ett barn som deltar i småbarnspedagogik har rätt att som en del av den grundläggande verksamheten inom småbarnspedagogiken få sådant allmänt stöd som barnets individuella utveckling, lärande eller välbefinnande förutsätter genast när behovet av stöd framkommit. Det allmänna stödet genomförs i den egna barngruppen.

Allmänt stöd är den första åtgärden för att svara på barnets behov av stöd. Allmänt stöd består av enskilda stödformer, till exempel enskilda pedagogiska lösningar och stödåtgärder med vilka man påverkar situationen i ett så tidigt skede som möjligt. Stödet för barnet är kortvarigt och/eller till sin intensitet lägre i jämförelse med det intensifierade och särskilda stödet. Man ska tillgodose barnets individuella behov av stöd till exempel genom att använda lämpliga material, redskap, undervisningsprogram eller stöd som ges på deltid av en speciallärare.

Allmänt stöd förutsätter inte ett förvaltningsbeslut, utan stödet ska alltid ges när behovet av stöd framkommit. Det allmänna stödet ordnas i samarbete mellan läraren inom småbarnspedagogik och den övriga personalen. Ett förvaltningsbeslut ska fattas om användningen av eventuella stödtjänster såsom tolknings- och assistenttjänster samt hjälpmedel¹²¹.

Allmänt stöd i småbarnspedagogiken i Sjundea

I Sjundea ges allmänt stöd som grundverksamhet i småbarnspedagogiken i barnets egen grupp. Allmänt stöd är kortvarigt och består av olika enskilda stödformer, t.ex. bilder med rätt ordning att klä på sig och andra lösningar gällande dagsrytmen. Stödet ordnas bland läraren inom småbarnspedagogik och gruppens övriga vuxna. Stöd på deltid av småbarnspedagogikens speciallärare är även en möjlighet. Då behovet av stöd framkommer diskuterar man med

¹¹⁹ Lag om småbarnspedagogik 15 c §

¹²⁰ Lag om småbarnspedagogik 35 § och 38 §

¹²¹ Lag om småbarnspedagogik 15 c §

föräldrarna det uppkomna stödbehovet. Stödet planeras i samarbete med vårdnadshavarna. Barnets åsikter och önskemål beaktas på åldersnivå. Stöd som ges antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. Läraren inom småbarnspedagogik ansvarar för att göra upp planen för småbarnspedagogik. Om tolknings- och biträdestjänster som används inom allmänt stöd fattas förvaltningsbeslut.

5.3.2. Intensifierat stöd

Ett barn ska inom småbarnspedagogiken få intensifierat stöd som är individuellt planerat och som utgår från hela gruppen om det allmänna stödet inte räcker till. Stödet är till sin intensitet starkare och mer individuellt än det allmänna stödet. Stödet ges under en kortare period eller för en längre tid enligt barnets individuella behov, och det ska inledas genast när behovet av stöd framkommit. Intensifierat stöd ska ges så länge barnet behöver det.

Stödet för barnet intensifieras genom att man planerar stödet och ökar eller stärker sätten med vilka man genomför stödet. Intensifierat stöd består av flera stödformer som tillämpas regelbundet och samtidigt. Intensifierat stöd som ges i rätt tid förebygger att barnets stödbehov blir mer komplexa i ett senare skede.

En eventuell diagnos i ett senare skede eller inledning av habilitering får inte ställas som villkor för att barnet ska få stöd¹²². För att ge intensifierat stöd förutsätts ett förvaltningsbeslut¹²³.

Intensifierat stöd inom småbarnspedagogiken i Sjundeå

Intensifierat stöd bildas av flera, regelbundet och samtidigt utförda stödformer. Det kan vara kortvarigt eller stöd som fortsätter en längre tid. Stödet kan vara regelbundet, på hel- eller deltid, som småbarnspedagogikens speciallärare förverkligar genom att visa, som samtidigt undervisning, som kompanjonlärarskap eller genom att ge gruppen konsultativt stöd. Intensifierat stöd är mer individuellt och är mer påverkande än allmänt stöd. Det kan exempelvis vara stöd till grupphandledaren, verksamhet i små grupper eller periodvist stöd av småbarnspedagogikens speciallärare. Intensifierat stöd ges som en del av den dagliga verksamheten med olika flexibla pedagogiska arrangemang i barnets egen grupp. Barnets behov av stöd fastställer stödets längd och antal.

Läraren inom småbarnspedagogik svarar för att börja stödprocessen direkt då stödbehovet dyker upp och sammankallar specialläraren och vårdnadshavaren för att börja planeringen. Vårdnadshavaren bjuds in till hörandet. Inbjudan skickas två veckor innan det överenskomna mötet. I inbjudan berättar man vad hörandets syfte är och vilket ärende det är meningen att höra. Vårdnadshavarna har möjligheten att ta upp sin egen syn i saken. Även barnet hörs, på ett lämpligt sätt med tanke på ålder och utvecklingskede, och hens åsikter beaktas. I planeringen av stödet beaktar man möjliga utlåtanden från sakkunniga. Småbarnspedagogikens speciallärare deltar i planeringen och utvärderingen av stödbehovet, stödåtgärderna och deras förverkligande. Stöd som ges antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. Hela gruppens personal deltar i förverkligandet och utvärderingen av stödet. Barnets stödbehov utvärderas alltid vid behov men minst en gång i året.

Efter hörandet fattar chefen för småbarnspedagogik förvaltningsbeslut om stödet som ges. Beslutet görs som tills vidare, tills läroplikten börjar. Stödet utvärderas regelbundet och man kan vid behov ändra på stödet och vid behov avsluta stödet.

5.3.3. Särskilt stöd

Ett barn ska inom småbarnspedagogiken få individuellt planerat särskilt stöd om det allmänna eller intensifierade stödet inte räcker till. Barnet kan få särskilt stöd på grund av funktionsnedsättning, sjukdom, försenad utveckling eller något annat sådant behov av stöd för lärande eller utveckling

¹²² RP 148/2021 rd, s. 33

¹²³ Lag om småbarnspedagogik 15 e §

som avsevärt sänker barnets funktionsförmåga. Särskilt stöd är den starkaste nivån av stöd som ges inom småbarnspedagogiken. Ett barn kan få stöd direkt i form av särskilt stöd om barnets stödbehov förutsätter det.

Ett barn har rätt att få särskilt stöd genast när behovet av stöd framkommer. Särskilt stöd består av flera stödformer och stödtjänster som tillämpas kontinuerligt och på heltid. För att ge särskilt stöd förutsätts ett förvaltningsbeslut¹²⁴.

Särskilt stöd inom småbarnspedagogiken i Sjundeå

Särskilt stöd ges då barnets handikapp, sjukdom, fördröjning i utveckling eller annat som märkbart sänker funktionsförmågan förutsätter stödet. Särskilt stöd är individuellt planerat, består av flera stödformer och stödtjänster, är kontinuerligt och på heltid. Stödet planeras i huvudsak i den grupp eller den enhet för småbarnspedagogik där barnet är. Utgångspunkten då stödet planeras är att säkra barnets delaktighet och möjlighet att delta i sin åldersgrupps verksamhet.

På man planerar stödet samarbetar man multiprofessionellt. Läraren inom småbarnspedagogik sammankallar till planeringen av barnets stöd alla nödvändiga multiprofessionella samarbetspartners, alternativt konsulterar dem vid behov. Stödet planeras tillsammans med vårdnadshavarna under ledning av småbarnspedagogikens speciallärare. Läraren inom småbarnspedagogiken ansvarar för bearbetandet av planen och för att be vårdnadshavarna om möjliga sakkunnigutlåtande. Småbarnspedagogikens speciallärare deltar i att bereda planen för sin egen expertis del. Stödet bokförs i barnets plan för småbarnspedagogik och det bedöms regelbundet. Småbarnspedagogikens speciallärare svarar för den regelbundna utvärderingen.

Särskilt stöd kräver förvaltningsbeslut. Man skickar en inbjudan till hörande till vårdnadshavarna två veckor före hörandet. I inbjudan meddelar man hörandets syfte och vad man ska höras om. Vårdnadshavarna har möjligheten att uttrycka sin syn i ärendet. Även barnet hörs på ett lämpligt sätt för sin ålder och sitt utvecklingsskede och hens åsikt beaktas. Chefen för småbarnspedagogik fattar förvaltningsbeslut om särskilt stöd efter hörandet. Beslutet görs som tills vidare, tills läroplikten börjar. Stödet utvärderas regelbundet men minst en gång i året. Då behovet av stöd ändras kan stödet ändras eller avslutas. Beslut om särskilt stöd diskuteras i samarbete med vårdnadshavaren under hörandet. Ett förvaltningsbeslut om att häva beslutet för särskilt stöd fattas av chefen för småbarnspedagogik.

Förlängd läroplikt

Barnet hör till kretsen för förlängd läroplikt ifall hen inte har möjligheten att nå de fastställda målen på nio år på grund av svårt handikapp eller sjukdom. Beslutet om förlängd läroplikt fattas i huvudsak innan läroplikten börjar. Vårdnadshavaren beslutar om barnet deltar i förskoleundervisning som föregår läroplikten som femåring. Sex år gamla barn är läropliktiga.

Småbarnspedagogikens speciallärare handleder och stöder vårdnadshavarna i att påbörja processen med förlängd läroplikt. För vårdnadshavaren och barnet ordnas ett hörande där man behandlar beslutet om särskilt stöd och om förlängd läroplikt. Under hörandet öppnar man upp beslutens innehåll och grunder. Som stöd för beslutet om förlängd läroplikt behövs alltid utlåtanden och sakkunnighet från den specialiserade sjukvården.

Vårdnadshavaren ansöker om förlängd läroplikt med blanketten Avvikande start av grundläggande utbildning. Till blanketten ska man bifoga nödvändiga utlåtanden från sakkunniga. Bildningsdirektören fattar beslut om förlängd läroplikt.

5.3.4. Stödformer

Olika stödformer ska användas på alla stödnivåer i enlighet med barnets stödbehov¹²⁵. Olika stödformer kan genomföras samtidigt, genast när behovet av stöd framkommit, som en del av

¹²⁴ Lag om småbarnspedagogik 15 e §

¹²⁵ Lag om småbarnspedagogik 15 b §

den grundläggande verksamheten inom småbarnspedagogiken. Arbetssätten och lärmiljöerna ska anpassas efter barnets individuella behov. Stödåtgärderna ska planeras pedagogiskt så att barnets delaktighet och rätt att lära sig och vara en del av barngruppen förverkligas utifrån barnets bästa. Stödet för barnet kan omfatta **pedagogiska**, **strukturella** och **vårdinriktade** stödformer.

Stödet för barnet ska ordnas som en del av den dagliga verksamheten inom småbarnspedagogiken. När barngruppens storlek bestäms ska man beakta barnen som behöver stöd och deras bästa, deras behov av stöd och nivån av stöd samt att det är möjligt för gruppen att uppnå målen som fastställts för småbarnspedagogiken.

Pedagogiska stödformer innefattar återkommande aktiviteter och en tydlig struktur i barnets dagliga rutiner inom småbarnspedagogiken. Stödet för barnet innefattar bland annat växelverkan och kommunikation på ett sätt som är sensitivt och tillgängligt. Det kan vara frågan om kommunikationsmetoder som ersätter tal, såsom tecken, bilder eller olika teknologiska lösningar. För att tillgodose barnets behov av stöd krävs att personalen inom småbarnspedagogik använder gemensamma och ändamålsenliga pedagogiska och specialpedagogiska arbetssätt och metoder. Till de pedagogiska stödformerna hör också planering, observation, dokumentation och utvärdering av den småbarnspedagogiska verksamheten.

Specialpedagogiska metoder som grundar sig på ett barns individuella behov kan planeras, tillämpas och genomföras som verksamhet för det enskilda barnet, för en mindre grupp eller för hela barngruppen gemensamt. I enlighet med en inkluderande värdegrund inom småbarnspedagogiken ska man i planeringen och genomförandet av det pedagogiska stödet i första hand använda verksamhetssätt där stödet som barnet behöver genomförs som en del av barngruppen.

Strukturella stödformer innefattar att stärka personalens kunskaper i fråga om att upptäcka barnets stödbehov och genomföra stödet samt deras specialpedagogiska kompetens. Till strukturella stödformer hör också att minska antalet barn i gruppen, se över personaldimensioneringen och/eller personalstrukturen samt därtill hörande lösningar och att ändra stödformerna enligt barnets stödbehov¹²⁶. Personalstrukturen i gruppen kan stärkas till exempel med en speciallärare inom småbarnspedagogik. Genom att minska antalet barn i gruppen förändrar man relationstalet mellan personalen och barnen så att stödet för barnet kan genomföras som planerat och gruppen kan uppnå målen som fastställts för småbarnspedagogiken. Strukturella stödformer är även sådana tolknings- och assistenttjänster och användning av hjälpmedel som behövs för att barnet ska kunna delta i småbarnspedagogiken. Beaktande av hinderfrihet och små- och specialgrupper kan även vara sådana strukturella stödformer som behövs.

Vårdinriktade stödformer innebär metoder och verksamhetssätt som tillgodoser vården, omsorgen och assistansen för barnet. Barnets behov av hälso- och sjukvård tillgodoses som en del av de vårdinriktade stödformerna. Dessa kan till exempel vara hjälpmedel och behov av assistans som hänför sig till vård av barnets långtidssjukdomar eller till barnets medicinering, kost och rörlighet. Man ska samarbeta med sakkunniga inom social- och hälsovården till exempel gällande handledning och rådgivning för personalen inom småbarnspedagogiken.

Vid verksamhetsställena inom småbarnspedagogik ska man alltid från fall till fall bedöma om läkemedelsbehandling eller sjukvård kan genomföras som en del av den grundläggande verksamheten. För varje barn ska man göra en helhetsbedömning av barnets situation. Läkemedelsbehandlingen eller sjukvården av barnet ska inte vara beroende av stödnivån enligt lagen om småbarnspedagogik, utan vården ska ges oberoende av stödnivå enligt barnets behov.

De pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödformerna ska tillgodose barnets bästa och behov av stöd och de ska bedömas lokalt och från fall till fall. Till exempel när man planerar användningen av hjälpmedel eller assistansen för barnet ska dessa stödåtgärder i första hand ordnas så att barnet är en del av kamratgruppen och deltar i samma utrymmen och situationer som den övriga barngruppen.

Stödformer inom småbarnspedagogiken i Sjundeå

I Sjundeås småbarnspedagogik påverkar stödets nivå tillgängliga stödformer. Då man planerar barnets stöd väljer man bland stödformerna de som bäst stöder barnets utveckling och lärande. Då man fattar beslut om stödformer beaktar man barnets delaktighet och stödformer som verkar för att förverkliga en inkluderande verksamhetsprincip. I stödbeslutet antecknar man stödformen som ges. I barnets plan för småbarnspedagogik antecknas och beskrivs de givna stödformerna och det preciserade sättet för förverkligande.

För alla stödnivåer finns pedagogiska stödformer tillgängliga. Strukturella stödformer används inom nivåerna för intensifierat och särskilt stöd. Den vårdinriktade stödformer omfattar utöver stödtjänster även behov gällande medicinering, kost eller övrig hälsovård. I enheterna följer man kommunens anvisning gällande planen för läkemedelsbehandling. Barnets individuella plan för läkemedelsbehandling bifogas till barnets plan för småbarnspedagogik.

Pedagogiska stödformer	Strukturella stödformer	Vårdinriktade stödformer
<ul style="list-style-type: none">▪lösningar gällande småbarnspedagogikens dag struktur och dagsrytm▪lösningar gällande inlärningsmiljön▪nödvändiga specialpedagogiska metoder▪interaktions- och kommunikationssätt exempelvis användning av tecken och bilder▪praxis på hur barnet får delta i kamratgruppens verksamhet	<ul style="list-style-type: none">▪Minskning av gruppstorleken▪Stöd på deltid av småbarnspedagogikens speciallärare▪Gruppspecifik handledare för fostran och inläring▪Barnspecifik handledare för fostran och inläring	<ul style="list-style-type: none">▪konsultation och undervisning som småbarnspedagogikens speciallärare ger▪tolknings- och biträdestjänster▪hjälpredskap

Pedagogiska stödformer

5.4. Bedömning av stödet för barnet

Stödet för barnet ska utvärderas på alla stödnivåer inom småbarnspedagogiken¹²⁷. Barnets behov av stöd, hur väl stödet räcker till och hur det genomförs ska bedömas efter behov, men ändå minst en gång om året, till exempel i samband med att barnets plan för småbarnspedagogik ses över, när stödbehovet förändras eller när det sker ändringar i lärmiljön. Processen med bedömningen av barnets behov av stöd kan påbörjas utifrån iakttagelser som gjorts av personalen inom småbarnspedagogiken. Initiativet kan också komma från vårdnadshavaren, barnrådgivningen eller personalen inom social- och hälsovården.

När man granskar stödet för barnet som helhet ska man bedöma från fall till fall vilka lösningar som bäst tillgodoser barnets bästa. Vid bedömningen av stödbehovet, stödåtgärderna och när stödet genomförs ska man beakta barnets åsikter och önskemål och samarbeta med vårdnadshavaren¹²⁸.

¹²⁷ Lag om småbarnspedagogik 15 a och d §

¹²⁸ Lag om småbarnspedagogik 15 d § och 20 §

En speciallärare inom småbarnspedagogik deltar i den utsträckning det behövs i bedömningen av barnets behov av stöd. Social- och hälsovårdsmyndigheterna ska delta i bedömningen på begäran av anordnaren av småbarnspedagogik, om bedömningen av stödbehovet och motiveringen av stödlösningarna förutsätter även annan sakkunskap än sådan pedagogisk sakkunskap som personalen inom småbarnspedagogiken innehar.

Bedömning av stödet för barnet inom småbarnspedagogiken i Sjundeå

Småbarnspedagogikens personal observerar, dokumenterar och utvärderar stödets tillräcklighet, inverkan och behov i den dagliga verksamheten. Utgående från observationerna ändras, planeras och genomförs stödbehovet och -formerna så att de motsvarar behoven. Barnets behov av stöd utvärderas och planeras i samarbete med småbarnspedagogikens personal, specialläraren i småbarnspedagogik, vårdnadshavarna, barnet och eventuella sakkunniga minst en gång i året. Barnets åsikter och önskemål beaktas enligt åldersnivå i samband med bedömningen.

5.5. Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd

Barnets behov av stöd det vill säga stödnivån, stödformerna och hur de ska genomföras samt ansvars- och arbetsfördelningen när det gäller stödet ska antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik¹²⁹. En person som har behörighet som lärare inom småbarnspedagogik och/eller speciallärare inom småbarnspedagogik ansvarar för att göra upp och utvärdera planen i samarbete med den övriga personalen och barnets vårdnadshavare. Personalen har i uppgift att stödja vårdnadshavarens och barnets delaktighet när planen görs upp och utvärderas. Målet är att fungera i samförstånd med barnet och vårdnadshavaren. Barnets åsikt ska klarläggas och beaktas då planen görs upp och utvärderas (kapitel 1.3).

Stödbehovet och hur stödet genomförs ska bedömas och planen ska granskas efter behov minst en gång om året eller när stödbehovet förändras¹³⁰. Hur målen för verksamheten har uppnåtts ska antecknas i planen och målen ska ändras så att de motsvarar barnets förändrade stödbehov. Om behovet av stöd och stödåtgärderna har upphört ska detta antecknas i planen. En bedömning av barnets behov av stöd görs också alltid då barnet börjar i förskoleundervisningen. I grunderna för förskoleundervisningens läroplan föreskrivs om stöd för barnets växande och lärande för barn i förskoleundervisningen. När det gäller småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen ska eventuellt stöd samordnas med det stöd som ges i förskoleundervisningen och antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik.

Före intensifierat eller särskilt stöd påbörjas ska en utvärdering av eventuella tidigare stödåtgärder och deras effekt antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. Utvärderingen ska innehålla en beskrivning av stödåtgärderna och av utvärderingen och utvecklingen av deras effekt. Utvärderingen ska också innehålla en motivering för vilka stödåtgärder barnet skulle ha nytta av och vilka som på bästa sätt individuellt tillgodoser barnets bästa¹³¹.

Barnets plan för småbarnspedagogik används när man fattar ett förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster¹³². Om en bedömning av barnets behov av stöd har gjorts i barnets plan för småbarnspedagogiken, ska denna bedömning beaktas när ett förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd eller ett beslut om stödtjänster fattas. Barnets plan för småbarnspedagogik ska uppdateras så att den motsvarar innehållet i förvaltningsbeslutet.

Då ett barn får stöd i småbarnspedagogiken ska det i barnets plan för småbarnspedagogik, förutom det som står beskrivet i kapitel 1.3, antecknas följande:

Pedagogiska stödformer

129 Lag om småbarnspedagogik 15 d § ja 23 §

130 Lag om småbarnspedagogik 15 d § och 23 §

131 RP 148/2021 rd, s. 36

132 Lag om småbarnspedagogik 15 e §

- lösningar som berör strukturer och dagliga rutiner inom småbarnspedagogiken
- lösningar som gäller lärmiljöerna
- behövliga specialpedagogiska metoder
- metoder för växelverkan och kommunikation, till exempel användning av tecken och bilder
- verksamhetssätt för att barnet ska kunna vara del av barngruppens verksamhet, till exempel beaktande av hinderfrihet.

Strukturella stödformer

- att stärka kunnandet och den specialpedagogiska kompetensen som berör genomförandet av stödet
- lösningar angående personaldimensioneringen och personalstrukturen
- lösningar angående barngruppens storlek och gruppstrukturen
- tolknings- och assistenttjänster samt användning av hjälpmedel
- små- eller specialgrupp eller annan behövlig grupsammansättning
- konsultation eller undervisning som ges på deltid eller heltid av en speciallärare inom småbarnspedagogik.

Vårdinriktade stödformer

- metoder som berör vård, omsorg och assistans
- verksamhet som tillgodoser behov av hälso- och sjukvård, till exempel hjälpmedel och assistans som hänför sig till vård av barnets långtidssjukdomar, medicinering, kost och rörlighet.

Samarbete och tjänster som stödet förutsätter

- samarbete med barnet och vårdnadshavaren
- ansvarsfördelning när det gäller hur stödet för barnet genomförs
- tjänster som tillhandahålls av specialister
- handledning och rådgivning av sakkunniga inom social- och hälsovården och andra sakkunniga
- eventuella transportarrangemang och vem som ansvarar för dem.

Utvärdering av effekten av stödet

- uppföljning av stödbehovet, hur väl det räcker till och hur det genomförs
- utvärdering av stödåtgärdernas effekt, slutsatser som dras och åtgärder som vidtas utifrån utvärderingen samt tidpunkter för utvärderingen.

I barnets plan för småbarnspedagogik ska även antecknas eventuella social- och hälsovårdstjänster, till exempel habilitering för barnet, om det är relevant med tanke på anordnandet av småbarnspedagogiken för barnet¹³³.

Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd inom småbarnspedagogiken i Sjundeå

I Sjundeå ordnas barnets stöd för utveckling och lärande som en del av småbarnspedagogikens dagliga verksamhet. Stöd ges genom olika flexibla arrangemang i barnets egen grupp. För varje barn i småbarnspedagogik uppgörs en individuell plan för småbarnspedagogik. Läraren inom småbarnspedagogik svarar för att bereda planen för småbarnspedagogik. Småbarnspedagogikens speciallärare deltar i planeringen och utvärderingen av stödbehovet, stödåtgärderna och deras förverkligande. Stöd som ges antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. I ordnandet av stöd för utveckling och lärande beaktar man barnets heltäckande välbefinnande och lärande. Hela gruppens personal deltar i förverkligandet och utvärderingen av stödet. Barnets stödbehov utvärderas alltid vid behov men minst en gång i året. Planens för småbarnspedagogik skapar en enhetlig stig och ett kontinuum då man flyttar sig till förskoleundervisning och vidare till grundläggande utbildning.

¹³³ RP 148/2021 rd, s. 37

I barnets plan för småbarnspedagogik antecknar man vilken nivå av stöd barnet får, när stödet börjar, hur barnet stöds i gruppen och när stödets effekter utvärderas. Förverkligande av stödet utvärderas och planen justeras minst en gång om året under ledning av småbarnspedagogikens speciallärare. Småbarnspedagogikens speciallärare sammankallar vid behov deltagarna till möte. Utöver vårdnadshavarna kan även andra parter som vårdar barnet delta med vårdnadshavarnas tillstånd i utarbetandet och utvärderingen av barnets plan för småbarnspedagogik. Det stöd ett barn får i förskoleundervisningen antecknas i dokument som används i förskoleundervisningen så att det stöd som ges även gäller kompletterande småbarnspedagogik.

Principer för överföring då ett barn flyttar till förskoleundervisning eller en annan enhet och praxis för att överföra och byta sekretessbelagda uppgifter har beskrivits i kapitel 1.3.

5.6. Beslut om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster

Anordnaren av småbarnspedagogik ska utan dröjsmål fatta ett förvaltningsbeslut där man beslutar om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster för barnet utifrån en bedömning av behovet av stöd¹³⁴. I förfaringsstadiet för förvaltningsbeslutet ska förvaltningslagen tillämpas. Innan beslutet fattas ska anordnaren av småbarnspedagogik höra barnets vårdnadshavare eller en annan laglig företrädare¹³⁵. Även barnets vårdnadshavare kan ansöka om intensifierat eller särskilt stöd för barnet¹³⁶. Förvaltningsbeslutet fattas av kommunen som ansvarar för anordnandet av småbarnspedagogiken och beslutet är i kraft tills vidare. En besväransvisning ska fogas till beslutet, eftersom vårdnadshavaren kan söka ändring i beslutet genom besvär¹³⁷. Ett beslut ska alltid motiveras¹³⁸. Förvaltningsbeslutet ska ändras eller upphävas om behovet av stöd förändras¹³⁹.

I beslutet om intensifierat och särskilt stöd ska man ange och besluta om följande:

- stödformer
- verksamhetsstället inom småbarnspedagogik
- stödtjänster¹⁴⁰.

Om det inte fattas ett beslut om intensifierat eller särskilt stöd för barnet, ska ett separat förvaltningsbeslut om stödtjänster fattas. I beslutet ska man ange och besluta om följande:

- stödtjänster¹⁴¹.

För ett barn som deltar i privat småbarnspedagogik som omfattas av lagen om småbarnspedagogik ska förvaltningsbeslutet fattas på serviceproducentens förslag i kommunen där verksamhetsstället finns¹⁴². Om småbarnspedagogiken för barnet ordnas som köpt tjänst ska förvaltningsbeslutet fattas av kommunen som har ansvar för anordnandet av småbarnspedagogiken. Även kommunen som har beviljat servicesedel ska fatta förvaltningsbeslut om stöd¹⁴³.

Barnets småbarnspedagogik kan ordnas av flera än en anordnare av småbarnspedagogik. Om barnet deltar i småbarnspedagogik som ordnas av två olika kommuner, till exempel på grund av växelvist boende, ska ett förvaltningsbeslut fattas separat av båda kommunerna. Anordnarna

134 Lag om småbarnspedagogik 15 e §

135 Förvaltningslag 34 §

136 RP 148/2021 rd, s. 37

137 Lag om småbarnspedagogik 62 §

138 Förvaltningslag 34 §, 45 § 1 mom., 47 § och lag om småbarnspedagogik 15 a §

139 RP 148/2021 rd, s. 37

140 RP 148/2021 rd, s. 37

141 Lag om småbarnspedagogik 15 c och e §

142 Lag om småbarnspedagogik 15 e §

143 RP 148/2021 rd, s. 38

av småbarnspedagogik har i en sådan situation skyldighet att utifrån barnets bästa planera, genomföra och utvärdera stödet i samarbete. Varje aktör ska fatta ett eget förvaltningsbeslut.

Förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster ska verkställas omedelbart. Beslutet kan verkställas även om det inte har vunnit laga kraft. Verkställigheten innan beslutet har vunnit laga kraft är av central betydelse med tanke på rättsskyddet. Genom ett beslut kan man inte besluta om social- och hälso-tjänster för barnet, såsom hjälpmedel för medicinsk rehabilitering eller service och stödåtgärder enligt handikappservicelagen.

Barnets behov av stöd, hur väl stödet räcker till och hur det genomförs ska bedömas efter behov (se kapitel 5.4). Förvaltningsbeslutet ska ändras eller upphävas om behovet av stöd förändras i samband med att barnets plan för småbarnspedagogik ses över eller i samband med övrig utvärdering.

Beslut om intensifierat stöd och särskilt stöd samt stödtjänster inom småbarnspedagogiken i Sjundea

Gruppens lärare inom småbarnspedagogik påbörjar stödprocessen direkt då stödbehovet uppstår och är i kontakt med småbarnspedagogikens speciallärare. I barnets plan för småbarnspedagogik antecknas planen för hur det är meningen att förverkliga stödet i gruppen. Den förhandsifyllda planen bifogas till inbjudan till hörande som skickas till vårdnadshavarna.

Serviceområdesansvariga ordnar som enheten chef hörandet i kommunala och i kommunen verkande privata daghem. Inbjudan skickas två veckor innan det överenskomna mötet. I inbjudan berättar man vad hörandets syfte är och vilket ärende det är meningen att höra. Vårdnadshavarna har möjligheten att ta upp sin egen syn i saken. Även barnet hörs, på ett lämpligt sätt med tanke på ålder och utvecklingsskede, och hens åsikter beaktas. Vårdnadshavarens och barnets syn skrivs ner på hörandeblanketten. I planeringen och beslutsfattandet av stödet beaktar man även möjliga utlåtanden från sakkunniga (exempelvis psykologisk eller medicinsk utredning).

Småbarnspedagogikens speciallärare samlar dokumenten och gör ett förslag på stöd som ges och stödformer. Ansökningsdokumenten behandlas hos bildningsväsendet och beslut om ordnande av stöd fattas av chefen för småbarnspedagogik. I beslutet framgår nivån på stödet och stödformerna, platsen det ordnas på och datumet stödet börjar på. Stödet gäller tills vidare och utvärderas minst en gång i året. Småbarnspedagogikens speciallärare svarar för utvärderingen. Beslutet görs som tills vidare, tills läroplikten börjar. Stödet utvärderas regelbundet och man kan vid behov ändra på stödet och vid behov avsluta stödet.

6. Småbarnspedagogik som baserar sig på en alternativ pedagogik eller en särskild åskådning

All småbarnspedagogisk verksamhet ska följa de allmänna mål och riktlinjer som fastställs i lagen, i överenskommelser och i dessa grunder för planen för småbarnspedagogik. Dessa mål och riktlinjer gäller även småbarnspedagogisk verksamhet som baserar sig på en alternativ pedagogik eller en särskild åskådning.

Anordnaren av småbarnspedagogik kan erbjuda småbarnspedagogiska tjänster som baserar sig på en alternativ pedagogik eller särskild åskådning. Sådana är till exempel Steiner-, Montessori-, Freinet- och Reggio Emilia pedagogiken, eller småbarnspedagogiska tjänster som baserar sig på en viss åskådning.

Då vårdnadshavaren väljer en småbarnspedagogisk tjänst som baserar sig på en alternativ pedagogik eller en särskild åskådning ska vårdnadshavaren få tillräckligt med information om verksamhetens särskilda mål och värderingar.

Småbarnspedagogik som baserar sig på en alternativ pedagogik ordnas inte i Sjundea

Genom servicesedeln för småbarnspedagogik har klientfamiljer möjligheten att utreda enheter som erbjuder alternativ pedagogik och som är belägna utanför kommungränsen.

7. Utvärdering och utveckling av verksamheten inom småbarnspedagogiken

Syftet med utvärderingen av verksamheten är att stödja genomförandet av lagen om småbarnspedagogik och planerna för småbarnspedagogik samt att utveckla småbarnspedagogiken. Anordnaren av småbarnspedagogik ska enligt lagen om småbarnspedagogik¹⁴⁴ utvärdera sin verksamhet samt delta i utomstående utvärdering av sin verksamhet. Utvärderingen av verksamheten ska genomföras systematiskt och regelbundet. Systematisk utvärdering förutsätter att anordnaren har ett fungerande system för utvärdering. Med hjälp av utvärderingen ska kvaliteten på småbarnspedagogiken främjas, verksamhetens styrkor och utvecklingsbehov synliggöras och verksamheten utvecklas.

7.1. Utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten

Syftet med utvärderingen av den pedagogiska verksamheten är att utveckla småbarnspedagogiken och förbättra förutsättningarna för barnens utveckling och lärande¹⁴⁵. Uppföljning, regelbunden utvärdering och utveckling av den lokala planen för småbarnspedagogik och barnets plan för småbarnspedagogik är en del av detta uppdrag. Verksamheten inom småbarnspedagogiken ska utvärderas och utvecklas på nationell nivå samt ur anordnar-, enhets- och individperspektiv.

Utvärderingen på nationell nivå har som uppdrag att stödja anordnarna av småbarnspedagogik i frågor som rör utvärdering och kvalitetshantering. De nationella utvärderingarna främjar utvecklingen av småbarnspedagogiken på lokal, regional och nationell nivå¹⁴⁶. Resultaten från utvärderingarna kan även användas i internationella jämförelser.

Anordnaren av småbarnspedagogik ska regelbundet följa upp och utvärdera planerna för småbarnspedagogik och hur de har genomförts inom de olika verksamhetsformerna. Anordnaren av småbarnspedagogik bestämmer själv vilka metoder som ska användas vid utvärderingen på anordnar- och enhetsnivå. Det är viktigt att de lokala beslutsfattarna, vårdnadshavarna och personalen inom småbarnspedagogiken har aktuell information om hur småbarnspedagogiken genomförs och om dess kvalitet. De centrala resultaten av utvärderingarna ska publiceras¹⁴⁷. Utvärderingen på anordnar- och enhetsnivå är en central del av ledarskapet och av utvecklingen inom den småbarnspedagogiska verksamheten på lokal nivå. Barnen och deras vårdnadshavare ska regelbundet ges möjlighet att delta i utvärderingen av småbarnspedagogiken¹⁴⁸.

Personalens målinriktade och systematiska självvärdering har en central roll i att upprätthålla och utveckla kvaliteten inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kan fokusera på bland annat personalens kommunikation med barnen, stämningen i gruppen, pedagogiska arbetssätt, verksamhetens innehåll eller lärmiljöerna. Hur stödet för barnet (kapitel 5) genomförs ska vara ett centralt föremål för utvärderingen.

Utvärderingen på individnivå innebär utvärdering av hur barnens planer för småbarnspedagogik genomförs. Det är alltid viktigt att utvärdera genomförandet av barnets plan för småbarnspedagogik innan den uppdateras eller en ny plan utarbetas. I samband med utvärderingen ska barnet, vårdnadshavaren och personalen fundera över hur verksamhetens mål

144 Lag om småbarnspedagogik 24 §

145 Lag om småbarnspedagogik 24 §

146 Lag om Nationella centret för utbildningsutvärdering 1 § (1295/2013)

147 Lag om småbarnspedagogik 24 §

148 Lag om småbarnspedagogik 20 §

och de överenskommelser som man gemensamt skrivit in i planen har beaktats och uppnåtts i verksamheten inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen av stödet för barnet ska ingå i barnets plan för småbarnspedagogik. Denna del av utvärderingsuppdraget beskrivs närmare i kapitel 5.

De frågor som ska avgöras på lokal nivå och som beskrivs i slutet av varje kapitel i grunderna för planen för småbarnspedagogik, ska styra utarbetandet av den lokala planen för småbarnspedagogik samt utvärderingen och genomförandet av den. Anordnaren av småbarnspedagogik ska granska sin plan för småbarnspedagogik och förbättra dess kvalitet och ändamålsenlighet. Även de lokala behoven och resultaten från utvecklingsarbetet styr utvärderingen.

Utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogik i Sjundeå

Målet med utvärderingen av småbarnspedagogiken är att producera aktuell information om småbarnspedagogiken som ordnas i Sjundeå samt om kvaliteten på småbarnspedagogik. De centrala kraven för att ordna småbarnspedagogik i Sjundeå lyfts upp ur de normer som kompletterar varandra och styr småbarnspedagogiken, lokala linjedragningar samt strukturering av rekommendationer i Nationella centret för utbildningsutvärdering (Karvi) år 2018. I Sjundeå verkar de ovan nämnda rekommendationerna och Sjundeås plan för småbarnspedagogik som utgångspunkt för utvärdering och utveckling av småbarnspedagogikens kvalitet. Utvärderingsdata samlas om småbarnspedagogikens verksamhet och verksamhetens resultat. Verksamheten och dess resultat utvärderas och utvecklas ur synpunkter som ledarskap, personal och klienter.

Småbarnspedagogikens utvärderingsdata samlas in och utvärderas på olika nivåer; kommun, enhet, team, individ, barn och vårdnadshavare. På basis av respons från olika målgrupper utvärderar man verksamhetens utvecklingsbehov och planerar åtgärder för utveckling enligt en verksamhetsmodell av kontinuerlig förbättring. Därtill används andra utvärderingsmetoder som lämpar sig för småbarnspedagogik och man deltar i nationella och lokala utvärderingar som berör småbarnspedagogiken. Utvärderingsdata samlas även in med hjälp av möjliga undersöknings- och utvecklingsprojekt för småbarnspedagogiken. Man meddelar om utvärderingarnas resultat och utvecklingsarbetet, och det diskuteras även på olika nivåer på ett ändamålsenligt sätt.

Utvärdering av verksamheten i enheten:

Man utvärderar och utvecklar förverkligandet av planen för småbarnspedagogik samt verksamheten genom regelbundet överenskomna strukturer. I utvärderingen av verksamheten utnyttjar man det Nationella utvärderingscentret Karvis rekommendationer och teman härledda ur dem. Enhetens chef och personal utvärderar regelbundet tillsammans förverkligandet av småbarnspedagogik och enhetens kunnande och utvecklingsbehov.

Enheten ordnar minst 1 gång/verksamhetsperiod ett utvärderings- och utvecklingstillfälle gällande enhetens småbarnspedagogiska verksamhet och verksamhetskultur. Utöver personalen kan man även bjuda in vårdnadshavare eller andra samarbetspartners. Självtillbedömningen av småbarnspedagogikens enheter pågår konstant.

Enhetens chef utvärderar med varje arbetstagare under utvecklingssamtalen arbetstagarens kunnande och kommer överens om nödvändiga behov att utveckla kunnandet. Sätt för att samla ihop utvärderingen är utöver utvecklingssamtalen de sätt för diskussion och byte av erfarenhetsdata som används inom kommunens interna ledningsstrukturer gemensamt bland personalen och ledningen.

Småbarnspedagogikgruppernas personal planerar och bedömer under sina veckomöten hur barnens psp:n förverkligas och den verksamhet som förverkligas på basis av dem i barngruppen. Personer som gör självutvärdering ska själv ha en vilja att se sin egen verksamhet på ett realistiskt sätt och utveckla sin egen verksamhet i riktning mot barnens behov. Regelbundenhet betyder daglig utvärdering av den egna verksamheten för varje vuxen som verkar i barngruppen samt gemensamt reflekterande veckovis under teammöten gällande planenlig småbarnspedagogisk verksamhet och gruppens personals egen verksamhet under ledning av läraren inom

småbarnspedagogik. I utvärderingarna utnyttjar man teman och indikatorer som bildats utgående från Karvis (2018) processfaktorer för småbarnspedagogikens kvalitet.

Enheterna samlar in utvärderingsuppgifter om sin verksamhet bland annat genom att dokumentera verksamhet, självbedömningar, observationer, genom responsen av vårdnadshavarna och barnen samt genom olika förfrågningar. Med hjälp av utvärderingsinformationen letar man efter utvecklingsobjekt som genomförs systematiskt.

Resultaten av utvärderingarna och utvecklingsarbetet diskuteras även med vårdnadshavarna.

Barnens delaktighet:

Inom småbarnspedagogiken i Sjundea utvärderas dessutom verksamheten på barn- och gruppnivå. Man samlar in respons av barnen t.ex. genom iakttagelse av barnens upplevelser, barnens och personalens gemensamma diskussioner, utredning av barnens syner i barngrupperna med olika metoder. Därtill har barnen med beaktande av ålders- och utvecklingsnivå möjligheten att delta i småbarnspedagogikdiskussionen. Verksamheten utvecklas på basis av responsen man får från barnen.

Sätt att få utvecklingsrespons av vårdnadshavarna är bl.a. regelbundna klientenkäter riktade till vårdnadshavarna, gemensamma tillfällen som ordnas i småbarnspedagogiksenheterna samt respons som samlas in i samband med barnets psp-diskussioner. Förverkligande av barnspecifika pedagogiska mål och möjliga effekter av stödet utvärderas tillsammans med vårdnadshavarna i samband med utvärderingen av barnets individuella plan för småbarnspedagogik.

Privat småbarnspedagogik i kommunen:

Sjundea kommun styr och övervakar privata serviceproducenter inom småbarnspedagogik som verkar i kommunen. Privata aktörer i kommunen som följer planen för småbarnspedagogik utvärderar sin egen enhetsspecifika verksamhet samt presenterar lagstadgade dokument och pedagogiska planer gällande barnet och barngruppen enligt anvisningar till den övervakande myndigheten i samband med styrnings- och rådgivningsbesök.